

InclusiveFuture: Sürdürülebilirlik Yetkinliklerinin Öğretimi, Öğrenimi ve Değerlendirilmesi için Kapsayıcı Pedagojik Model

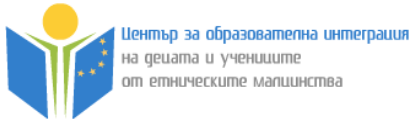
Ekim 2025

Apoorwa Hooda

Orsolya Tuba

GLOCAL MINTA Oy

InclusiveFuture: Fostering Inclusion through Sustainable Education (POL-EXP)

KONYA
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

İçindekiler

İçindekiler.....	4
Tablolar ve Şekiller Listesi.....	6
Teşekkür.....	7
Terimler.....	8
Özet.....	10
1. Giriş.....	16
2. Kullanıcı Kılavuzu.....	17
2.1 InclusiveFuture Pedagojik modeli kimler içindir?.....	17
2.2 Neden InclusiveFuture Pedagojik Modeli kullanılmalı?.....	17
2.3 Model nasıl kullanılır?.....	18
3. Eğitimde Sürdürülebilirlik ve Kapsayıcılık.....	19
3.1 Sürdürülebilirlik Tanımları.....	19
Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim (ESD).....	19
Çevre Eğitimi (ÇE).....	20
Küresel Vatandaşlık Eğitimi (GCE).....	20
Gezegensel esenlik (PW).....	21
3.2 Kapsayıcılık Tanımları.....	23
Entegrasyon olarak dahil etme.....	23
Çeşitlilik.....	24
Eşitlik ve Evrensel Erişim.....	24
Yetenek Yaklaşımı.....	24
Kapsayıcılık Olarak İklim Adaleti.....	25
Kapsayıcılık Yorumları.....	25
3.3 Kapsayıcılık ve Sürdürülebilirlik Arasındaki Bağlantı.....	26
3.4 Kapsayıcılık ve Sürdürülebilirliği Yeniden Düşünmek.....	27
3.5 Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Öğrenme Ortamları.....	28
3.6 Öğretmenlerin Hazır Bulunuşluklarına İlişkin Güncel Gerçekler.....	29
4. Sürdürülebilir ve kapsayıcı eğitimde çerçeveler, teoriler ve modeller.....	31
4.1 GreenComp Çerçevesi.....	31
4.2 Sosyal Adalet ve İnsan Hakları ile ilgili teoriler.....	33
4.3 Özel İhtiyaçların Eğitimine İlişkin Salamanca Bildirisi ve Eylem Çerçevesi.....	34
4.4 Sosyo-inşacı bir perspektifte Sistem Teorisi.....	35
4.5 Ekolojik Sistemler Teorisi.....	36
4.6 Öğrenim için Evrensel Tasarım.....	37
4.7 Crenshaw'ın Kesişimsellik Modeli.....	38
4.8 Sürdürülebilir Kalkınma ve/veya Kapsayıcılık için Eğitim kapsamında pedagojik modeller.....	40
5.1 Gerekçe.....	43
5.2 Arka plan.....	43
Müfredat analizinden elde edilen bilgiler.....	44
Odak grup çalışmalarından elde edilen içgörüler.....	45

Ortak ülkelerdeki iyi uygulamalardan içgörüler.....	46
5.3 Amaç ve hedefler.....	49
5.4 Modelin özellikleri.....	50
6. Bağlam ve Metodoloji.....	51
7. KapsayıcıGelecek Çerçevesi.....	53
8. Sürdürülebilirlik Yetkinliklerinin Öğretilmesi, Öğrenilmesi ve Değerlendirilmesi için InclusiveFuture Pedagojik Modeli.....	55
8.1 Değerler ve İlkeler.....	58
8.2 Pedagojik Yaklaşımlar.....	62
8.3 Öğretim Süreçleri ve Uygulamaları.....	68
8.4 InclusiveFuture Pedagojik Modelinin Uygulanması.....	75
8.5 İlk ve Ortaokullar için Etkinlikler.....	77
İlkokullar için Etkinlikler.....	78
Ortaokul için Etkinlikler.....	84
9. Kapsayıcı sürdürülebilirlik yetkinliklerinin değerlendirilmesi.....	96
9.1 Farklı Yaklaşımlar.....	96
9.2 Örnek Araçlar ve Metrikler.....	100
Sürdürülebilirlik Becerileri Rubriği (sınıf 2-4).....	101
Öğrenci öz değerlendirme anketi (1-5. sınıflar).....	104
Portfolyo Değerlendirme Şablonu (6-8. Sınıflar).....	106
Portföy Yolculuğum.....	106
Ortaokul Öğrenci Anketi.....	109
10. Sonuç.....	111
Geleceğe Yönelik Değerlendirmeler ve Sınırlamalar.....	111
Referanslar.....	113
Ekler (isteğe bağlı).....	116

Tablolar ve Şekiller Listesi

Tablolar Listesi

- Tablo 1: InclusiveFuture Pedagojik Modeli kapsamında öğretim süreçleri ve uygulamaları
- Tablo 2: Bu belgenin nasıl kullanılacağına ilişkin rehberlik
- Tablo 3: Göransson ve Nilholm (2014) tarafından yapılan Kapsayıcı Eğitim Tanımları
- Tablo 4: İnsan Hakları ve Sosyal Adalet Alanındaki Temel Teorilerin Özeti
- Tablo 5: InclusiveFuture Pedagojik modeline duyulan ihtiyacı vurgulayan temel öneriler
- Tablo 6: InclusiveFuture Pedagojik Modelinin üç aşamalı gelişimi
- Tablo 7: Kapsayıcı Gelecek Çerçevesi
- Tablo 8: Sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık yetkinlik entegrasyonu için süreçlerin, uygulamaların ve kaynakların öğretilmesi
- Tablo 9: UDL'nin Değerlendirmeye Uygulanması

Şekiller Listesi

- Şekil 1: InclusiveFuture Pedagojik Modelinin Görsel Temsili
- Şekil 2: Bronfenbrenner'in Ekolojik Sistemler Teorisi. Kaynak: Wikipedia.
- Şekil 3: Crenshaw'ın kesişimsellik modeli. Kaynak: Hassler (2020) on Medium
- Şekil 4: Sürdürülebilirlik Pedagojisi için Burns Modeli. Kaynak: Heather Burns
- Şekil 6: InclusiveFuture Pedagojik Modelinin altında yatan değerler ve ilkeler
- Şekil 7: Kapsayıcılık ve sürdürülebilirlik yetkinliklerinin geliştirilmesini teşvik eden pedagojik yaklaşımlar

Teşekkür

Kapsayıcı Gelecek (InclusiveFuture) pedagojik modelinin hazırlanması ve tamamlanması, InclusiveFuture proje ortaklarının ortak çabaları sayesinde mümkün olmuştur. Bu ortaklar şunlardır: Bulgaristan'dan *Etnik Azınlıklardan Çocukların ve Öğrencilerin Eğitime Entegrasyonu Merkezi (CEICSEM)* ve *Hukuk ve Psikoloji (LP)*; Yunanistan'dan *Big Bang School (BBS)*; Macaristan'dan *Óbuda Üniversitesi (OE)*, *Bölgesel Bilgi ve Bilimsel Kalkınma Merkezi (RCISD)* ve *Vác Mesleki Eğitim Merkezi – Petzelt József Teknik Okulu*; Portekiz'den *Instituto Superior Técnico / Lizbon Üniversitesi Técnico Lisboa*; Romanya'dan *Focus Eco Center*; İspanya'dan *Open Europe* ve *Escola Pia de Catalunya (EPC)*; Türkiye'den ise *Konya İl Millî Eğitim Müdürlüğü (Konya İl MEM)*.

Ayrıca, modelin geliştirilmesine değerli ve zamanında verdikleri geri bildirimlerle katkıda bulunan, odak grup çalışmalarına katılmak için zaman ayıran tüm öğretmenlere, okul yöneticilerine, eğitimcilere ve eğitim araştırmacılarına en içten teşekkürlerimizi sunarız.

Avrupa Birliği tarafından sağlanan mali destek, bu çalışmanın ve InclusiveFuture projesinin daha geniş hedeflerinin gerçekleştirilmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Çağrı: ERASMUS-EDU-2024-POL-EXP
Hibelelendiren kurum: Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı
Project number: 101195868
Project name: Inclusive Future: Fostering Inclusion through Sustainable Education
Project acronym: InclusiveFuture
Project website: <https://inclusive-future.eu/>

SORUMLULUK REDDİ

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir. Ancak ifade edilen görüş ve düşünceler sadece yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüş ve düşüncelerini yansıtmak zorunda değildir. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Terimler

Terim	Tanım
Erişilebilirlik	Ortamların, materyallerin ve öğrenme fırsatlarının, yetenek veya geçmişlerine bakılmaksızın tüm öğrenciler için kullanılabilir ve faydalı olmasını sağlamak.
Önyargı (örtük/açık)	Anlayış, karar ve davranışları etkileyen—bilinçli veya bilinçsiz—önyargılar veya varsayımlar
İklim Adaleti	Adaleti, insan haklarını ve savunmasız nüfusların korunmasını vurgulayarak iklim değişikliğini ele alan etik ve politik bir çerçeve.
Kültürel Çeşitlilik	Bir öğrenme ortamında çoklu kültürel kimliklerin, ifadelerin ve dillerin bir arada var olması ve bunlara saygı gösterilmesi.
Farklılaştırılmış Öğretim	Öğretim yöntemlerinin, materyallerin ve değerlendirmelerin farklı öğrencilerin ihtiyaç ve tercihlerini karşılayacak şekilde uyarlanması.
Ayrımcılık	Cinsiyet, etnik köken, engellilik veya sosyoekonomik durum gibi özelliklere dayalı haksız veya önyargılı muamele.
Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim (ESD)	Öğrencileri, mevcut ve gelecek nesiller için çevresel bütünlüğü, ekonomik uygulanabilirliği ve sosyal adaleti teşvik edecek bilgi, değer ve becerilerle güçlendirir.
Eşitlik	Adil ve kapsayıcı sonuçlar elde etmek için bireysel öğrenci ihtiyaçlarına göre değişen düzeylerde destek sağlanması.
Biçimlendirici Değerlendirme	Öğretim sırasında hem öğretimi hem de öğrenci öğrenimini geliştirmeyi amaçlayan sürekli geri bildirim süreci.
Küresel Karşılıklı Bağımlılık	İnsanlar, toplumlar ve ülkeler arasındaki bağlantı, bir yerdeki eylemlerin dünyanın dört bir yanındaki diğerlerini etkilemesidir. Bir ülkedeki kuraklık dünya genelinde gıda fiyatlarını artırarak diğer ülkelerdeki insanları etkileyebilir.
Yeşil Beceriler	Bireylerin çevresel olarak sürdürülebilir, kaynakları verimli kullanan toplumlara katkıda bulunmalarını sağlayan yetkinlikler.
GreenComp	Avrupa Sürdürülebilirlik ve Yetkinlik Çerçevesi : AB içinde yaşam boyu öğrenme için temel sürdürülebilirlik yeterliliklerini (değerler, tutumlar ve beceriler) tanımlar.
Kapsayıcı Eğitim	Kişisel veya sosyal koşullardan bağımsız olarak tüm öğrencilerin katılımını, öğrenmesini ve gelişmesini sağlar.

Kesişimsellik (Crenshaw)	Örtüşen sosyal kimliklerin (örneğin, toplumsal cinsiyet, ırk, sınıf) nasıl birbirine bağlı ayrımcılık veya ayrıcalık sistemleri yarattığını vurgulayan analitik bir yaklaşım.
Marjinalleştirilmiş Gruplar	Sosyal, kültürel veya yapısal engeller nedeniyle sistematik olarak dışlanan veya toplumun veya eğitimin kenarlarına itilen kişiler veya topluluklar (örneğin, ırksal azınlıklar, engelliler veya dilsel azınlıklar).
Modelleme Değerleri	Eğitmcilerin öğrenme sürecinin bir parçası olarak etik, sürdürülebilir ve kapsayıcı davranışları bilinçli bir şekilde sergilemesi.
Gezegensel Refah (eğitim) (Kortetmäki, vd., 2023).	İnsanın gelişmesi, doğal ve sosyal sistemlerin sağlığından ayrılmaz. Öğrencileri insan merkezli refahın ötesinde düşünmeye ve birbirine bağlı küresel ve ekolojik bir topluluğun parçası olarak hareket etmeye teşvik eder
Önyargı	Bir kişi veya grup hakkında, gerçeklerden ziyade ırk, cinsiyet veya yetenek gibi özelliklere dayalı olarak önceden oluşturulmuş olumsuz tutumlar veya görüşler.
Dayanıklılık	Bireylerin veya sistemlerin zorluklara veya aksaklıklara uyum sağlama ve bunlardan kurtulma kapasitesi.
Sosyal Adalet	Tüm bireylerin eşit fırsatlara sahip olmasını sağlamak için eşitlik, adalet ve hakların korunmasını teşvik etmek.
Yapısal Engeller	Tam katılımı ve öğrenmeyi kısıtlayan sistemik sosyal, kurumsal veya ekonomik engeller.
Sürdürülebilir Kalkınma	Gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama kabiliyetinden ödün vermeden mevcut ihtiyaçları karşılayan kalkınma. Our Common Future (Ortak Geleceğimiz) , UNWCED 1987
Sistem Düşüncesi	Sorunları bütünsel olarak ele almak için karmaşık sistemler içindeki ara bağlantıları ve geri bildirim döngülerini anlamak.
Öğrenim için Evrensel Tasarım (UDL)	Bireysel öğrenme farklılıklarını barındıran esnek ortamlar tasarlamak için eğitim çerçevesi.
Hassas Gruplar	Yoksulluk, sağlık sorunları veya yerinden edilme gibi belirli koşullar nedeniyle daha yüksek zarar, dezavantaj veya dışlanma riski altında olan kişiler veya topluluklar (örneğin, mülteciler, yoksulluk içindeki çocuklar veya yaşlı nüfus).
Tüm Okul Yaklaşımı	Sürdürülebilirlik, kapsayıcılık ve refahın okulun müfredatına, operasyonlarına ve toplum kültürüne yerleştirilmesi.

Özet

Sürdürülebilirlik Yetkinliklerinin Öğretimi, Öğrenimi ve Değerlendirilmesi için InclusiveFuture Pedagojik Modeli

Avrupa Birliği tarafından finanse edilen *InclusiveFuture* projesi kapsamında geliştirilen InclusiveFuture (Kapsayıcı Gelecek) Pedagojik Modeli, Avrupa'da ve ötesinde eğitim uygulamalarına sürdürülebilirlik ve kapsayıcılığın entegre edilmesi yönündeki kritik ihtiyaca yanıt vermektedir. Bu belge; ilkökul ve ortaokul öğretmenleri, eğitim yöneticileri ve politika yapıcılar dâhil olmak üzere eğitimcilerle yapılandırılmış bir çerçeve, uygulanabilir bir pedagojik model, uyarlanabilir kaynaklar ve pratik araçlar sunmaktadır. Modelin temel amacı, mevcut parçalı uygulamaları bir araya getirerek sürdürülebilirlik eğitime yönelik tutarlı ve kapsayıcı bir yaklaşım geliştirmek; çevresel, sosyal, kültürel ve ekonomik sürdürülebilirliği desteklemektir.

Model, sürdürülebilirliğin (çevresel, sosyal, ekonomik ve kültürel) ve kapsayıcılığın (entegrasyon, çeşitlilik, eşitlik, evrensel erişim ve yetkinlik yaklaşımı) çeşitli tanımlarını kapsayan sağlam bir teorik ve kavramsal temele dayanmaktadır. Sürdürülebilirlik boyutunda model, Avrupa'nın GreenComp (European Sustainability Competence Framework) çerçevesine dayanmaktadır. GreenComp, sürdürülebilirlik değerlerini benimsemek (*Embodying Sustainability Values*), karmaşıklığı kucaklamak (*Embracing Complexity*), sürdürülebilir gelecekleri tasavvur etmek (*Envisioning Sustainable Futures*) ve sürdürülebilirlik için eyleme geçmek (*Acting for Sustainability*) olmak üzere dört alanda 12 temel sürdürülebilirlik yetkinliğini tanımlar. Bu çerçeve, sistemsel düşünmeyi, eleştirel değerlendirmeyi ve etik eylemi teşvik eder. Kapsayıcılık boyutunda ise model, yalnızca entegrasyonu hedeflemekle kalmaz, sistemsel dönüşümü benimser. Bu yaklaşım, Salamanca Bildirgesi, Sistem Teorisi, Ekolojik Sistemler Teorisi, Evrensel Öğrenme Tasarımı (UDL) ve Crenshaw'ın Kesişimsellik Modelinden yararlanmaktadır. Bu kuramsal çerçeveler, tüm öğrenenlerin daha geniş sosyal ve ekolojik sistemler içinde karşılıklı bağlantılı olduğunu vurgular; anlamlı katılımın önündeki yapısal engellerin kaldırılması ve kapsayıcı tasarımın önceden planlanması gerektiğini savunur. Ayrıca, Rawls'un Adalet Teorisi ve Freire'nin Eleştirel Pedagojisi gibi sosyal adalet ve insan hakları kuramları da modelin temelini güçlendirir. Bu teoriler, adalet, eşitlik ve dezavantajlı grupların güçlendirilmesi ilkelerini vurgulayarak kapsayıcı eğitimi temel bir insan hakkı olarak konumlandırır.

Modelin geliştirilme metodolojisi kapsamlı ve yinelemeli (iteratif) bir süreç izlenerek yürütülmüştür. Bu süreç, proje ortağı ülkelerdeki mevcut öğretim programlarının derinlemesine analizini, farklı profillerden eğitimcilerle yapılan odak grup görüşmelerini ve hâlihazırda kullanılan başarılı uygulamalara ilişkin görüş ve deneyimlerin toplanmasını içermiştir. Bu çalışmalara ek olarak, ilgili kuramsal çerçeveler eleştirel bir biçimde incelenmiştir. Model, proje ortakları ve daha geniş paydaş gruplarıyla yapılan kapsamlı istişareler sonucunda sürekli olarak gözden geçirilmiş ve geliştirilmiştir. Böylece modelin hem araştırma temelli hem de farklı okul ortamlarında uygulanabilir nitelikte olması sağlanmıştır. Bu bütüncül yaklaşım, mevcut durumun anlaşılmasını, sürdürülebilirlik ve kapsayıcılığın eğitime entegrasyonunda karşılaşılan zorlukların belirlenmesini ve bu doğrultuda duyarlı, etkili bir modelin oluşturulmasını hedeflemiştir.

InclusiveFuture Pedagojik Modelinin temel amacı, öğretmenleri okullarında ve sınıflarında çevresel, sosyal, kültürel ve ekonomik sürdürülebilirliğin etkin temsilcileri hâline getirerek gezegensel refahı desteklemektir. Model, öğretmenlere ders tasarımı, değerlendirme ve uyarlama süreçlerinde açık ve uygulanabilir rehberlik sağlamayı; bunun yanı sıra, tüm okulların erişimini güvence altına almak için kısıtlı kaynaklarla uygulanabilecek pratik seçenekler sunmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, modelin

bir diğerk önemli hedefi, öğretmenler arasında iş birliği kültürünü teşvik etmek, iyi uygulamaların paylaşılmasını sağlamak ve kapsayıcı sürdürülebilirlik eğitimine ilişkin anlayış ve uygulamaların birlikte geliştirilmesini desteklemektir.

Modelin temelini, GreenComp çerçevesinden uyarlanmış bir eğitimci yeterlilikleri kuramsal çerçevesi oluşturmaktadır. Bu çerçeve, modelin daha uygulanabilir kısmına sağlam bir temel oluşturmak amacıyla geliştirilmiştir. Uyarlanmış yeterlilik çerçevesi üzerine inşa edilen InclusiveFuture Pedagojik Modeli, birbiriyle bağlantılı dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, modelin **dayandığı temel değerleri ve ilkeleri** tanımlar. Bu değerler, proje konsorsiyumu ve paydaşlarının benimsediği sürdürülebilirlik eğitimine ilişkin etik temelleri yansıtmaktadır.

Model şu temel değerlere dayanmaktadır:

I. Katılım ve İşbirliği

II. Eşitlik ve Hakkaniyet

III. Merak ve Eleştirel Düşünme

IV. Refah

V. Etik Sorumluluk ve Eylem

VI. Gelecek Odaklılık ve Uyumluluk

Bu değerler; doğayı koruma ve geliştirmeyi, adaleti desteklemeyi ve sürdürülebilirliğe değer vermeyi vurgulayan unsurlardır. Bu ilkeler, modelin tamamına yön veren temel inançları oluşturmaktadır.

İkinci bölüm, **ilgili pedagojik yaklaşımları** ortaya koymaktadır. Bu yaklaşımlar, kapsayıcılık ve sürdürülebilirlik yetkinliklerinin geliştirilmesi için en uygun görülen mevcut öğretim yöntemleri ve stratejileridir. Bu yöntemler, hem kapsayıcı eğitim hem de sürdürülebilirlik eğitimi alanlarındaki iyi uygulama örneklerinden derlenmiş bir derleme (compendium) temelinde oluşturulmuştur. Amaç, bu pedagojik yaklaşımların modelin temel değerleriyle uyumlu olmasını ve etkili öğretim ve öğrenme süreçlerini desteklemesini sağlamaktır.

1. Temel Olarak Öğrenen Merkezli Pedagoji

2. Kültürel Entegrasyon için Tüm Okul Yaklaşımı

3. Eleştirel Pedagoji, Pozitif Pedagoji ve Dönüştürücü Öğrenme

4. Sorgulamaya Dayalı ve Probleme Dayalı Öğrenme

5. Karmaşıklık ve Sistem Düşüncesi için Disiplinlerarası ve Fenomen Temelli Öğrenme

6. Deneyimsel ve Proje Tabanlı Öğrenme

7. İşbirliğine Dayalı Öğrenme

8. Portföy Yaklaşımı

Üçüncü bileşen, kapsayıcı sürdürülebilirlik yetkinliklerinin etkili öğretimi, öğrenimi ve değerlendirilmesinde yer alan **öğretim süreçlerini** ayrıntılı biçimde açıklamaktadır.

Bu bölüm, modelin doğrudan uygulanabilirliğini artırmakta ve eğitimcilere temel değerler ile pedagojik yaklaşımları somut öğretim stratejilerine dönüştürmeleri için bir **yol haritası** sunmaktadır.

Son olarak, her bir öğretim süreci, buna karşılık gelen **öğretim uygulamalarına** ayrıntılı biçimde bölünmüştür. Bu dördüncü bölüm, öğretmenlere bu uygulamaların hayata geçirilmesi için pratik ve eyleme dönük rehberlik sağlamaktadır.

Kullanılabilirliği artırmak amacıyla, proje konsorsiyumu ayrıca ilkökul ve ortaokul öğretmenleri için özel olarak tasarlanmış örnek etkinlikler ve değerlendirme araçları da derlemiştir. Bu araçlar, öğretmenlerin kapsayıcı sürdürülebilirlik eğitimi günlük öğretim süreçlerine kolayca entegre etmelerine olanak tanır. Böylece eğitimciler, modelin ilkelerini somut biçimlerde uygulayarak hem kapsayıcı hem de sürdürülebilir öğrenme ortamları oluşturabilirler.

InclusiveFuture Pedagojik Modeli kapsamında öğretim süreçleri ve uygulamaları
1. Öğrencileri Motive Etmek
a. Sürdürülebilirlik ve kapsayıcılığı anlamak ve birbirine bağlamak
b. Sürdürülebilirlik ve kapsayıcılığa değer vermek
c. Modelleme değerleri
d. Farklı kimlikler ve kesişimler için suiTablo motivasyon stratejileri bulmak
2. Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Öğrenme Ortamlarının Birlikte Tasarlanması
a. Okul ve sınıf ortamına katılımın önündeki engellerin kaldırılması
b. Okulun fiziksel, sosyal ve dijital ortamında sürdürülebilirliğin iyileştirilmesi
c. Bütünsel planlama için okul sınırları içinde ve ötesinde işbirliği yapmak
3. Kapsayıcılık ve Sürdürülebilirliğin Derslere Dahil Edilmesi
a. Dersleri planlarken sürdürülebilirlik konularının karmaşıklığını göz önünde bulundurmak
b. Sorgulama ve eleştirel düşünme için zemin hazırlama
c. Kapsayıcılık ve sürdürülebilirlik uygulamalarının günlük faaliyetlere entegre edilmesi
d. Öğrenci temsilciliğini ve sesini teşvik etmek
4. Sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık yetkinliklerinin değerlendirilmesi
a. Farklı değerlendirme stratejilerinin birleştirilmesi

b. Sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık yetkinliklerinin düzenli değerlendirmelere entegre edilmesi

c. İlerleme ve ihtiyaçların takibi

5. Tüm Öğrencilerde Sürdürülebilirlik ve Kapsayıcılık Yetkinliklerinin Geliştirilmesi için Mesleki Eğitime Yatırım Yapılması

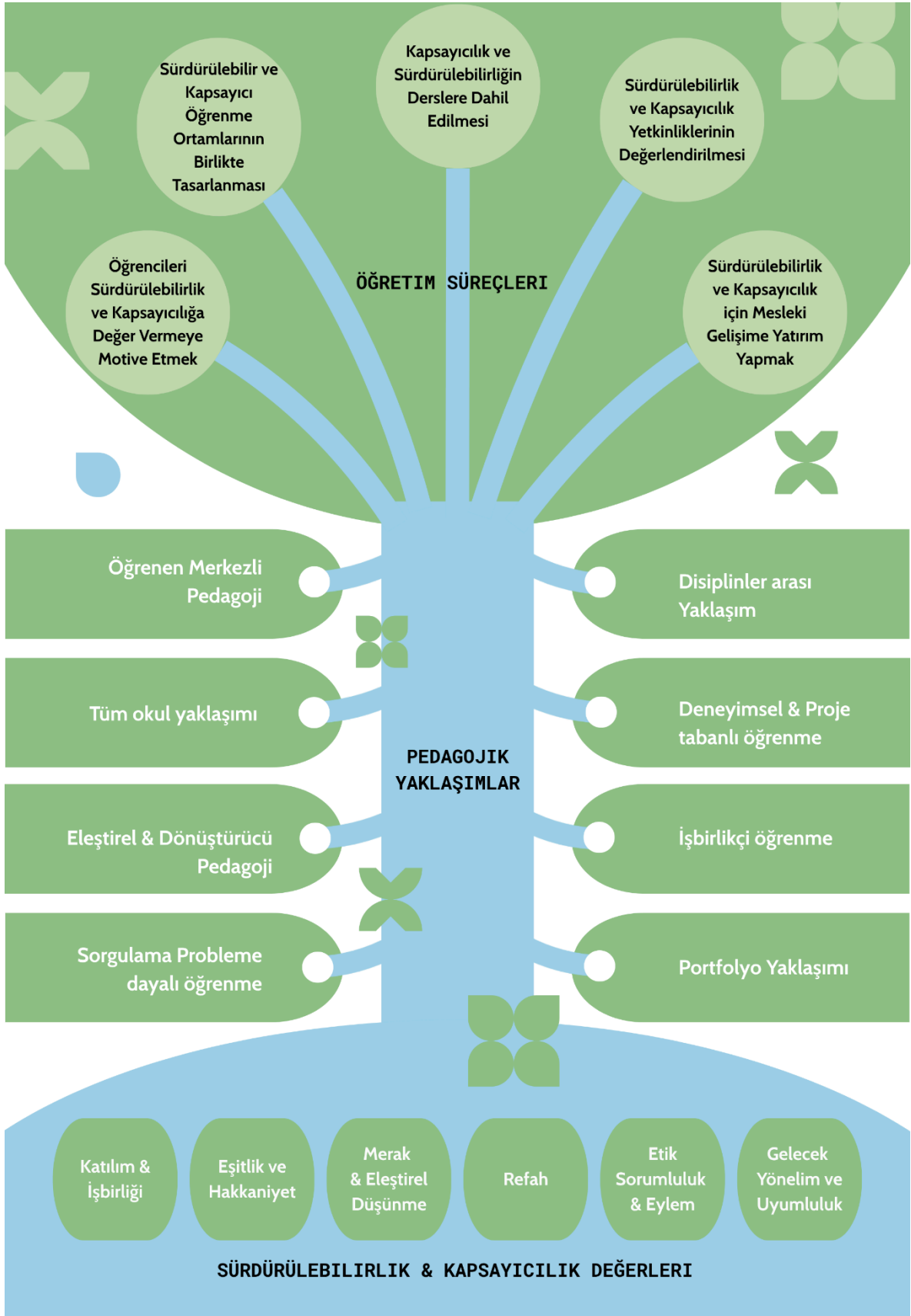
a. Kendi güçlü yönleri ve ihtiyaçları üzerine düşünme

b. Dijital araç ve kaynakları kullanma kapasitesinin geliştirilmesi

c. Araştırma becerilerinin geliştirilmesi

d. Okullar arası değişimlere katılmak

Tablo 1. InclusiveFuture Pedagojik Modeli kapsamında öğretim süreçleri ve uygulamaları

InclusiveFuture Pedagojik Modeli

Şekil 1. InclusiveFuture Pedagojik Modelinin Görsel Temsili

1. Giriş

Eğitim sistemleri hızlı sosyal, çevresel ve dijital dönüşümlerle karşı karşıya kalırken, kapsayıcılık ve sürdürülebilirliği bütüncül bir şekilde ele alan pedagojik modellere duyulan ihtiyaç giderek artmaktadır. InclusiveFuture Projesi kapsamında geliştirilen Sürdürülebilirlik Yetkinliklerinin Öğretimi, Öğrenimi ve Değerlendirilmesi için InclusiveFuture Pedagojik Modeli, Avrupa'daki ve Avrupa dışındaki ülkelerde eğitim uygulamalarına sürdürülebilirlik ve kapsayıcılığın entegre edilmesi yönündeki bu kritik ihtiyaca yanıt vermektedir. Avrupa Birliği tarafından finanse edilen InclusiveFuture projesi, sürdürülebilirlik yetkinliklerinin eğitim süreçlerine entegrasyonunu desteklemeyi hedeflemektedir. Bu yaklaşım, öğretmenler ve öğrenciler için daha kapsayıcı bir öğrenme ortamı oluşturulmasına katkı sağlarken, okulların sürdürülebilir ve kapsayıcı uygulamalara geçişini de güçlendirmektedir. Web sitesi: www.inclusive-future.eu

Daha fazla bilgi için Ek 1'e bakınız (yalnızca İngilizce olarak mevcuttur).

InclusiveFuture modeli, ilkokuldan ortaöğretime kadar tüm kademelerdeki eğitimcileri, ayrıca eğitim politikası yapımcılarını ve yöneticilerini, çevresel, sosyal, kültürel ve ekonomik sürdürülebilirliği kapsayıcı bir biçimde geliştirmeleri için güçlendirmek amacıyla tasarlanmıştır. Model, öğretmenler için yapılandırılmış bir çerçeve, uygulama rehberi, uyarlanabilir kaynaklar ve pratik araçlar sunarak mevcut ve çoğu zaman parçalı hâlde bulunan uygulamalarla, sürdürülebilirlik eğitimine yönelik tutarlı ve kapsayıcı bir yaklaşım arasında köprü kurar. InclusiveFuture modeli, eğitimcilere yönelik yapılandırılmış bir pedagojik yaklaşım önererek Erasmus+ programının kapsayıcılık, yeşil dönüşüm ve dijital dönüşüm öncelikleri üzerine inşa edilmiştir.

Model, sürdürülebilirlik ve kapsayıcılığa ilişkin çeşitli tanımların da yer aldığı bir dizi kuram ve kavram üzerine inşa edilmiştir. Kapsayıcılık, tüm öğrenenler için eşit erişim ve katılımın sağlanmasına odaklanırken; sürdürülebilirlik, uzun vadeli ekolojik ve sosyal sorumluluk anlayışını vurgular. InclusiveFuture modeli, bu iki kavramı birbirini karşılıklı olarak güçlendiren iki sütun şeklinde bütünleştirerek eğitim uygulamalarının temeline yerleştirir. Sürdürülebilirlik boyutunda model, Avrupa Sürdürülebilirlik Yetkinlikleri Çerçevesi olan European GreenComp Framework üzerine temellenmiştir. Kapsayıcılık boyutunda ise model, yalnızca entegrasyona odaklanmakla kalmaz; sistemsel dönüşümü de benimser. Bu yaklaşım, mevcut kapsayıcılık çerçevelerinden beslenerek, tüm öğrenenlerin daha geniş sosyal ve ekolojik sistemler içinde birbirine bağlı olduğunu vurgular. Aynı zamanda, anlamlı katılımın önündeki yapısal engellerin ortadan kaldırılmasını ve önleyici, kapsayıcı tasarım anlayışının benimsenmesini savunur.

Modelin geliştirilme metodolojisi; mevcut öğretim programlarının kapsamlı bir şekilde analiz edilmesini, eğitimcilerle yapılan odak grup görüşmelerini, ortak ülkelerdeki iyi uygulamalardan elde edilen içgörülerin toplanmasını ve ilgili kuramsal çerçevelerin eleştirel biçimde incelenmesini içermektedir. Model, proje ortakları ve geniş bir paydaş grubuyla yürütülen kapsamlı istişarelere dayalı, yinelemeli (iteratif) bir geliştirme sürecinin ardından oluşturulmuştur. Bu yaklaşım, mevcut durumu anlamayı, karşılaşılan zorlukları belirlemeyi ve hem araştırma temelli hem de farklı okul ortamlarında uygulanabilir bir model ortaya koymayı amaçlamıştır. Modelin temelinde, GreenComp çerçevesinden uyarlanmış bir eğitimci yeterlilikleri kuramsal çerçevesi yer almaktadır. Bu çerçeve, modelin daha uygulanabilir kısımlarına sağlam bir temel oluşturmak amacıyla geliştirilmiştir.

InclusiveFuture Pedagojik Modeli, dört temel unsurdan oluşmaktadır:

1. Temel Değerler
2. İlgili Pedagojik Yaklaşımlar
3. Arzu Edilen Öğretim Süreçleri
4. Bu Süreçlere Karşılık Gelen Öğretim Uygulamaları

Her bir uygulama alanı, öğretmenler için **uygulama rehberliği** içermekte ve modelin pratikte etkili biçimde kullanılmasını desteklemektedir.

Kullanılabilirliği artırmak amacıyla konsorsiyum, ilkokul ve ortaöğretim öğretmenlerinin kendi çalışmalarına kolayca entegre edebilmeleri için özel olarak tasarlanmış örnek etkinlikler ve değerlendirme araçları da derlemiştir.

2. Kullanıcı Kılavuzu

2.1 InclusiveFuture Pedagojik modeli kimler içindir?

- **Tutkulu Eğitimciler** (aileler ve ebeveynler de dâhil!) — kendilerini değişimin ve zihniyet dönüşümünün öncüsü olarak gören bireyler.
- **Tüm branşlardan ilkokul ve ortaöğretim öğretmenleri** — okullarında çevresel, sosyal, kültürel ve ekonomik sürdürülebilirliğin etkin temsilcileri hâline gelmek isteyen eğitimciler.
- **Araştırmacılar ve benzer düşünen kişiler** — eğitimin ve pedagojinin gezegensel refah için taşıdığı değeri fark eden düşünürler.
- **Eğitim liderleri, okul yöneticileri ve öğretmen eğitimcileri** — bilgi, yetkinlik ve uygun değerlendirme araçlarını sunmak için daha donanımlı hâle gelmek isteyen kişiler.
- **Politika yapıcılar** — güncel pedagojik içerik ve araç setleriyle desteklenen, nitelikli ve uygulanabilir öğretmen eğitiminin güç ve potansiyelini fark etmeyi amaçlayan karar vericiler.

InclusiveFuture Pedagojik Modeli, özellikle sosyal sürdürülebilirlik, sürdürülebilir kalkınma için eğitim ve kapsayıcılık konularına ilgi duyan; bu alanlarda bilgilerini derinleştirmeyi, meraklarını geliştirmeyi ve sürdürülebilirlik ile kapsayıcılık için eyleme geçmeyi destekleyecek pedagojik yeterlilikler kazanmayı arzulayan eğitimciler için tasarlanmıştır.

2.2 Neden InclusiveFuture Pedagojik Modeli kullanılmalı?

Avrupa genelinde okullarda sürdürülebilirlik yetkinliklerini geliştirmeye yönelik farklı pedagojik yaklaşımlar teşvik edilmekle birlikte, bu yaklaşımların uygulama düzeyi her yerde eşit değildir. InclusiveFuture projesi kapsamında yapılan ön araştırmalar, ilham verici örneklerin var olduğunu, ancak bunların genellikle yalıtılmış, düzensiz biçimde uygulanan ve bireysel ya da yerel girişimlere bağımlı olduğunu ortaya koymuştur. **Bu nedenle, yapılandırılmış bir pedagojik modelin kullanılması şu katkıları sağlayabilir:**

- Okul ve sınıf düzeyinde kullanılabilecek kanıtlanmış stratejileri bütüncül bir çerçeveye dönüştürmek,
- Öğretmenlere farklı bağlamlarda kullanabilecekleri uyarlanabilir ve kapsayıcı araçlar sunmak,
- Okullarda yeterince gelişmemiş sürdürülebilirlik yetkinliği alanlarını güçlendirmek,

- Sürekli öğretmen öğrenimini ve iş birliğini desteklemek.

Bu doğrultuda, InclusiveFuture Pedagojik Modelinin kullanılması, mevcut uygulamalar ile tutarlı, kapsayıcı, pratik ve aynı zamanda dönüştürücü bir sürdürülebilirlik eğitimi yaklaşımı arasında bir köprü kurabilir. Bu model, okullar düzeyinde hem uygulanabilirliği hem de dönüşüm gücü yüksek bir pedagojik çerçeve sunarak sürdürülebilirlik eğitiminde bütüncül bir değişimi desteklemektedir.

2.3 Model nasıl kullanılır?

Bu modeli kullanmanın birçok farklı yolu vardır ve okuyucuların kendi ihtiyaçlarına en uygun kaynakları belirleyebilmek için içindekiler tablosundan yararlanmaları teşvik edilmektedir. Belge boyunca ayrıca, konuyu daha derinlemesine incelemek isteyenler için çeşitli ek materyaller ve destekleyici kaynaklar da sunulmuştur.

Kategori	Okunacak İçerik	Bölüm Numaraları	Tahmini Okuma Süresi
Arka Plan ve Kavramlar	Eğitimciler için kapsayıcılık ve sürdürülebilirliği anlamak için gerekli okuma materyalleri	Bölüm 3-4	20 dakika
	InclusiveFuture Pedagojik Modeli için arka plan araştırması Model Oluşturma Metodolojisi	Bölüm 5-6	15 dakika
Modeli anlamak	InclusiveFuture Çerçevesi ve Modeli - Eğitimciler için Temel Yetkinlik Çerçevesi - InclusiveFuture Pedagojik Modeli*	Bölüm 7-8 (8.1, 8.2, 8.3)	30 dakika
Modelin uygulanması	- Örnek sınıf etkinlikleri - Değerlendirme yöntemleri ve araçları	Bölüm 8.4 ve 8.5	15-30 dakika
Özet	Özet ve temel çıkarım noktaları	Özet Bölüm	5 dakika

Tablo 2: Bu belgenin nasıl kullanılacağına ilişkin rehberlik

*InclusiveFuture Pedagojik Modeli dört bölümden oluşur:

1. **Temel değerler ve ilkeler:** Bunlar, sürdürülebilirlik eğitiminin proje konsorsiyumu ve paydaşları tarafından paylaşılan etik temellerini temsil etmekte ve modelin özünü oluşturmaktadır.
2. **İlgili pedagojik yaklaşımlar:** Öğrencilerde kapsayıcılık ve sürdürülebilirlik yetkinliklerini geliştirmek için en uygun mevcut öğretim yöntem ve stratejilerinin listesi. Kapsayıcılık ve sürdürülebilirlik eğitimindeki iyi uygulamaların bir derlemesinden çıkarılan bu pedagojik yaklaşımlar, aynı zamanda temel değerleri takip etmekte ve modelin öğretim süreçlerini ve uygulamalarını desteklemektedir.
3. **Arzu edilen öğretim süreçleri:** Burada model daha uygulanabilir hale gelmektedir, yani sürdürülebilirlik yeterliliklerinin etkili bir şekilde öğretilmesi, öğrenilmesi ve değerlendirilmesinde yer alan süreçleri ve bunların okullarda ve sınıflarda en iyi şekilde nasıl gerçekleştirilebileceğini göstermektedir.
4. Her bir öğretim süreci daha sonra ilgili **öğretim uygulamalarına** bölünmekte ve her birine öğretmenler için bunların uygulanmasına ilişkin pratik rehberlik eşlik etmektedir.

3. Eğitimde Sürdürülebilirlik ve Kapsayıcılık

"Dünya bize atalarımızdan miras kalmadı; biz onu çocuklarımızdan ödünç alıyoruz."

-Antoine de Saint-Exupéry

3.1 Sürdürülebilirlik Tanımları

Sürdürülebilirlik, bugünün kaynaklarını kullanma ve karar alma süreçlerinde, gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama olanaklarını engellemeyecek biçimde hareket etmeyi ifade eder. Bu kavram dört temel boyuttan oluşur: çevresel (ekosistemlerin ve doğal kaynakların korunması), sosyal (eşitliğin, sağlığın ve refahın güvence altına alınması), ekonomik (uzun vadeli refahın ve ekonomik istikrarın sürdürülmesi) ve kültürel (geleneklerin, değerlerin ve çeşitliliğin korunması). Bu boyutlar birbiriyle yakından bağlantılı olup, Birleşmiş Milletler'in Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına (2015) ulaşmak için temel öneme sahiptir. Sürdürülebilirlik eğitimindeki temel kavramlar, Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim (Education for Sustainable Development – ESD) başlığı altında toplanmıştır. Bu çerçeve, Çevre Eğitimi (Environmental Education – EE), İklim Değişikliği Eğitimi (Climate Change Education – CCE) ve Küresel Vatandaşlık Eğitimi (Global Citizenship Education – GCE) gibi alanları da kapsamaktadır (Blum ve diğ., 2013; Andreotti, 2006).

Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim (ESD)

Sürdürülebilir kalkınma, yoksulluk, açlık ve doğal afetler gibi küresel sorunlara çözüm bulmayı amaçlar. Avrupa GreenComp çerçevesine göre sürdürülebilirlik, bireylerin gezegenin ve toplum sağlığının korunması adına sorumlu ve duyarlı biçimde hareket etmelerini sağlayacak bilgi, beceri ve tutumların geliştirilmesini içerir (Bianchi ve diğ., 2022). Aynı zamanda, mevcut ve gelecek kuşakların ihtiyaçlarını karşılamak için doğal kaynakların adil ve verimli bir biçimde kullanılması ve genel refahın artırılması anlamına gelir (Aithal & Aithal, 2021). Sürdürülebilir kalkınmanın karmaşık zorluklarını ele almak üzere geliştirilen eğitim kavramları ve pedagojileri giderek çeşitlenmiştir (Laurie ve diğ., 2016; Bianchi, 2020). Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim (Education for Sustainable

Development – ESD), öğrenenleri çevresel bütünlüğü, ekonomik sürdürülebilirliği ve sosyal adaleti koruma yönünde bilgi, değer ve becerilerle güçlendirmeyi amaçlar. Eleştirel düşünme, empati ve problem çözme becerilerinin kazandırılması yoluyla ESD, çevreyi koruyan, adaleti savunan ve kalıcı refahı teşvik eden toplumların inşasına katkı sağlar.

Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitimin (ESD) bazı biçimleri, dünya genelinde zorunlu öğretim programlarına dahil edilmiştir; ancak bu uygulamalar, genellikle sürdürülebilirlik yetkinlikleri ve dönüştürücü etkiden ziyade ekolojik bilgiye odaklandıkları gerekçesiyle eleştirilmektedir (Hungerford, 2009). Bu nedenle araştırmacılar, eylem yetkinliği (action competence) kavramını öne çıkarmaktadır. Bu kavram, bireylerin eyleme geçme isteği ve demokratik süreçlere aktif katılım becerisini ifade eder (Jensen & Schnack, 1997; Schönstein & Budke, 2024; Sass ve diğ., 2022; Oinonen ve diğ., 2024; Mogensen & Schnack, 2010). Örneğin, Avrupa Komisyonu'nun GreenComp Kavramsal Referans Modeli (2021) "sürdürülebilirlik için eyleme geçme" ilkesini vurgulamakta, UNESCO'nun Eğitim 2030 girişimi ise Agenda 2030 doğrultusunda ESD'nin alt yetkinlik alanlarına eylem yetkinliğini entegre etmektedir.

Çevre Eğitimi (ÇE)

Çevre Eğitimi (ÇE) dünya genelinde zorunlu eğitim müfredatında yer almakta ve öğrencilerin çevresel sistemler ve zorluklara ilişkin anlayışlarını artırmayı amaçlamaktadır. Bununla birlikte, sorumlu vatandaşlık ve bilinçli karar verme için gerekli becerileri, değerleri ve eğilimleri geliştirmek yerine genellikle çevre hakkında öğretime öncelik verdiğini savunan akademisyenler tarafından eleştirilmektedir (Hungerford, 2009). Eleştirmenler, eğitimcilerin çevresel meselelerin doğasında var olan bilimsel, ekonomik, siyasi ve sosyal karmaşıklıkları ele alacak uzmanlığa sahip olup olmadıkları konusundaki endişelerini dile getirmişlerdir.

Çevre Eğitimi (ÇE), gerçeklere ve ekolojik bilgiye çok fazla odaklanma eğilimindeyken, eylem yeterliliğini - sorunları anlama, çözümleri hayal etme ve anlamlı eylemlerde bulunma becerisini - ihmal etmektedir (Jensen, 2002). Bu olmadan, öğrenciler çevre sorunları hakkında bilgi sahibi olabilir ancak harekete geçmek için kendilerini güçsüz hissedebilirler. Ancak modern GE yaklaşımları, bilgi ile eylem arasında bağlantı kurmak için gerçek dünya projeleri ve topluluk etkinlikleri gibi katılımcı, disiplinler arası ve uygulamalı yöntemler kullanır. İyi yapıldığında GE, öğrencileri sürdürülebilir geleceğe aktif katkıda bulunmaları için güçlendirir ve hem kişisel inisiyatifi hem de ortak sorumluluğu teşvik eder (Mogensen & Schnack, 2010).

Küresel Vatandaşlık Eğitimi (GCE)

Küresel Vatandaşlık Eğitimi (Global Citizenship Education – GCE), giderek daha fazla birbirine bağlı ancak belirsizliklerle dolu bir dünyada, küresel ilişkileri şekillendiren yapısal eşitsizlikleri, kültürel farklılıkları, güç dengesizliklerini ve servet dağılımındaki adaletsizlikleri ele alır (Andreotti, 2006). GCE'nin amacı, öğrenenlerde empati, kültürlerarası anlayış ve küresel sorumluluk bilinci geliştirerek onları yoksulluğun azaltılmasından çevrenin korunmasına kadar uzanan acil küresel sorunlara aktif biçimde katılım göstermeye teşvik etmektir. GCE'nin merkezinde, yerel düzeyde yapılan her eylemin küresel düzeyde geniş

etkiler yaratabileceği anlayışı yer alır. Gerçek anlamda sürdürülebilir bir değişimin gerçekleşebilmesi ise kültürler, sınırlar ve sektörler arası iş birliği gerektirir (Goodale ve diğ., 2024; Pashby ve diğ., 2020; Gaudelli, 2009).

GCE, öğrencileri küresel sistemler içindeki kendi konumlarını incelemeye, eşitsizliğe neden olan tarihsel ve güncel süreçleri eleştirel bir şekilde sorgulamaya ve dönüştürücü çözümlere katkıda bulunabilecek bakış açılarının çeşitliliğini takdir etmeye teşvik eder. Sivil katılımı kültürel okuryazarlıkla birleştirerek, karmaşıklığın üstesinden gelebilen ve kamu yararı için işbirliği içinde çalışabilen aktif vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

Gezegensel esenlik (PW)

Gezegensel Refah (Planetary Wellbeing – PW), insan ve insan dışı varlıkların refahını tek bir bütünsel çerçevede ele alan sistem odaklı bir düşünme biçimini temsil eder. Bu yaklaşım, toplumsal faaliyetlerin ve refah kavramının yeniden değerlendirilmesi yoluyla sürdürülebilirlik için dönüştürücü eylemleri teşvik eder (Kortetmäki ve diğ., 2024). Gezegensel Refah için Eğitim (Education for Planetary Wellbeing – EfPW), doğayı ve yeryüzünün tüm canlılarını kapsayan “insan merkezli ötesi” bir bakış açısını savunur. Bu yaklaşım, doğa ile insan arasındaki diyaloga dayalı, karşılıklı ve bütünlük bir ilişkiyi vurgular; dönüştürücü öğrenme süreçlerine ve sorumlu karar alma becerilerinin geliştirilmesine odaklanır. EfPW, bireylerin ve toplulukların “gezegenin ve üzerindeki yaşamın refahını geliştirmelerini sağlayan yetiştirme, öğretme ve öğrenme süreçleri”ni ifade eder (Aaltonen ve diğ., 2023). Gezegensel refaha yönelik bu paradigmatik değişim, çevresel zorluklar ile politik hedeflerin yönü arasındaki artan uçurum nedeniyle zorunlu bir dönüşüm hâline gelmiştir. Bu durum, insan merkezli normlardan ekolojik bütüncüllüğe odaklanan bir bakış açısına geçilmesi gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır. Böylelikle, hem insan hem de insan dışı doğanın refahını güvence altına alırken acil çevresel sorunların etkin biçimde ele alınması mümkün olacaktır (Matero & Arffman, 2024).

3.2 Kapsayıcılık Tanımları

Kapsayıcılık kolay tanımlanabilen bir kavram değildir. Eğitim bağlamına indirgenmiş olsa bile, oldukça karmaşık bir yapıya sahiptir ve evrensel olarak kabul görmüş tek bir tanımlı bulunmamaktadır. Tanımlar; kültürel, ideolojik, politik ve hatta manevi temellere göre değişiklik göstermektedir (Ainscow, 2020). Bu farklılıklara rağmen kapsayıcılık, günümüzde hem temel bir ihtiyaç hem de çağımızın en belirleyici zorluklarından biri olarak (geniş ölçüde) kabul edilmektedir. Son yıllarda kapsayıcılık kavramı önemli ölçüde evrim geçirmiş, bu değişim küresel krizlerin, dijital dönüşümün ve sürdürülebilirlikle bağlantılı sorunların artan aciliyetinin etkilerini yansıtmıştır.

Günümüzde kapsayıcılık artık yalnızca erişim ya da katılım konularıyla sınırlı değildir; giderek daha fazla, sosyal adaleti, çevresel sorumluluğu ve dijital eşitliği bütünlükten çok boyutlu ve dönüştürücü bir süreç olarak anlaşılmaktadır. Güncel yaklaşımlar, kapsayıcılığın sabit bir hedef değil, sürekli bir etik ve politik taahhüt olarak görülmesi gerektiği konusunda hemfikirdir (Crenshaw, 2020; Allan & Slee, 2023; Lotz-Sisitka ve diğ., 2023; Fettes & Blenkinsop, 2023). Bu yaklaşımlar, öğretmenleri, politika yapımcıları ve toplulukları yalnızca

erişilebilir ve adil değil, aynı zamanda duyarlı, sürdürülebilir ve insani derinliği olan öğrenme ortamları inşa etmeye davet etmektedir.

Aşağıda, çeşitlilik ve eşitlik gibi ilgili kavramların yanı sıra, okullar ve öğretim bağlamında kapsayıcılığın en alakalı ve düşündürücü tanım ve yorumlarından bazılarını sunuyoruz.

Entegrasyon olarak dahil etme

2012 yılında yapılan bir araştırma incelemesi, kapsayıcılık teriminin hâlâ büyük ölçüde özel eğitim ve engellilik kavramlarıyla ilişkilendirildiğini ortaya koymuştur (Norwich, 2014). Kapsayıcı eğitim kavramı, 1960'larda baskın yaklaşım olan entegrasyon modelinin sınırlılıklarına bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Entegrasyon yaklaşımı, genel eğitim ile özel eğitim arasında bir ayrımı sürdürmüş ve normal okullarda ayrımcılığın, dışlanmanın veya marjinalleşmenin önüne geçememiştir (Vislie, 2003). Bu yaklaşım, öğrencilerin yerleşimini değiştirmenin, entegre edilen öğrenciler için öğrenmeyi otomatik olarak iyileştireceği varsayımına dayanmış, ancak bu beklenti gerçekleşmemiştir. Buna karşılık, kapsayıcılık tüm öğrencilerin — yalnızca engelli olanların değil — ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlayan öğretim ve öğrenme uygulamalarını dönüştürmeyi hedeflemiştir. Bu pedagojik dönüşüm 1970'lerde Amerika Birleşik Devletleri'nde başlamış ve sonraki on yıllarda Avrupa'ya yayılmıştır (Graham & Jahnukainen, 2011). Günümüzdeki yaklaşımlar, yalnızca öğrencilerin yerini değiştirmekten ziyade, öğretim programının, öğretim stratejilerinin ve okul kültürünün yeniden düşünülmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Ainscow ve diğ., 2006; Arduin, 2015).

Çeşitlilik

Eğitimde çeşitlilik, öğrenciler arasındaki kültür, dil, etnik köken, cinsiyet, sosyoekonomik geçmiş, yetenek ve öğrenme stilleri gibi farklılıkların varlığına ve tanınmasına işaret eder. Çeşitlilik tüm toplumlarda doğal bir olgu olsa da, onun eğitimsel önemi, okulların bu farklılıklara nasıl yanıt verdiğinde yatar. Yalnızca farkındalık yaratmak yeterli değildir; çeşitlilik, farklı bakış açılarını ve deneyimleri değerli gören kapsayıcı pedagojilerle desteklenmelidir (Banks, 2015). Çeşitliliğe bir zorluk değil, zenginlik kaynağı olarak yaklaşmak, öğrenme ortamlarını zenginleştirir, kültürlerarası anlayışı güçlendirir ve toplumsal uyumu pekiştirir (Gay, 2018). Bu doğrultuda öğretmenlerin, kültürel olarak duyarlı öğretim uygulamaları geliştirmesi, farklılıklar arasında diyalog alanları yaratması ve öğretim programlarının çoklu sesleri ve bilgi sistemlerini yansıtmalarını sağlaması gerekmektedir. Eleştirel kapsayıcı eğitim perspektifinden bakıldığında ise, çeşitlilik yalnızca farklılıkların tanınması değil, aynı zamanda fırsatları şekillendiren yapısal eşitsizliklerin ve güç ilişkilerinin ele alınması anlamına gelir.

Eşitlik ve Evrensel Erişim

Eğitim, temel bir insan hakkı ve daha adil bir toplumun inşasının temelidir (Birleşmiş Milletler, 2015). Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 4 (SDG 4), herkes için kapsayıcı ve adil nitelikte bir eğitim çağrısında bulunarak, yalnızca erişimin yeterli olmadığını vurgular. Eğitimde adalet (equity), yalnızca fırsat eşitliğini değil, aynı zamanda belirli grupların öğrenme fırsatlarından eşit biçimde yararlanmasını engelleyen yapısal ve sistemsel

engellerin aktif biçimde ortadan kaldırılmasını da gerektirir (OECD, 2012). Slee (2011, 2018), kapsayıcı eğitimin politik bir proje olarak görülmesi gerektiğini savunur. Bu yaklaşım, eğitim sistemlerinde yerleşik yapısal engellerin ortadan kaldırılmasını ve okulların demokrasi, katılım ve sosyal adalet ilkeleri üzerine inşa edilmesini hedefler.

UNESCO'nun hak temelli kapsayıcılık tanımı, kapsayıcılığı hem bir süreç hem de bir ilke olarak ele alır. UNESCO (2009, s. 8), kapsayıcılığı şu şekilde tanımlamaktadır: “Tüm öğrenenlerin farklı ihtiyaçlarına yanıt vermek ve bu ihtiyaçları karşılamak amacıyla, öğrenmeye, kültürlere ve topluluklara katılımı artırarak; eğitim içindeki ve dışındaki dışlanmayı azaltma süreci.” Bu bakış açısı, kapsayıcılığı eğitimde dönüşümün itici gücü olarak konumlandırır ve onu doğrudan insan hakları ile sosyal adalet ilkeleriyle ilişkilendirir. Bu perspektiften bakıldığında, adil (equitable) eğitim, tüm öğrenenlerin —yetenek, geçmiş veya kimlik farkı gözetmeksizin— katılım gösterebildiği ve başarıya ulaşabildiği bir ortam yaratmak için kültürlerde, politikalarda ve uygulamalarda değişim gerektirir. Kapsayıcı eğitim politikaları giderek artan biçimde şunu vurgulamaktadır: Adalet, herkese aynı şekilde davranmak değildir; her öğrencinin başarılı olabilmesi için ihtiyaç duyduğu desteği almasını sağlamaktır (Loreman, 2017).

Yetenek Yaklaşımı

Yetenek Yaklaşımı (Capability Approach), ilk olarak Amartya Sen (1999) tarafından geliştirilmiş ve daha sonra Martha Nussbaum (2011) tarafından genişletilmiştir. Bu yaklaşım, giderek artan bir biçimde kapsayıcı eğitim alanına da uygulanmaktadır (Norwich, 2014; Terzi, 2010). Eğitim bağlamında “yetenekler”, öğrenenlerin sahip oldukları kaynaklar, destekler ve fırsatlar göz önüne alındığında akademik ve sosyal olarak gerçekten neleri başarabileceklerini ifade eder. Bu yaklaşım, okullardaki kaynak gibi girdilerde eşitlik sağlanmasının, bazı öğrenciler ek engellerle karşılaşılırsa sonuçlarda eşitliği garanti etmediğini vurgular. Dolayısıyla bu model, yapısal engellerin proaktif biçimde kaldırılmasını ve her öğrencinin potansiyelini geliştirebilmesini sağlayacak uyarlanmış fırsatların sunulmasını savunur. Yetenek Yaklaşımı, böylece kapsayıcılık için güçlü bir etik temel oluşturur. Öğrencilerin yalnızca sınıfta fiziksel olarak bulunmalarını değil, aynı zamanda güçlenerek gelişmelerini ve başarılı olmalarını sağlayarak, eğitim hedeflerini sosyal adalet ilkeleriyle uyumlu hâle getirir.

Kapsayıcılık Olarak İklim Adaleti

İklim adaleti kavramı, son yüzyılda gerçekleşen çevresel bozulmadan büyük ölçüde Küresel Kuzey'in sorumlu olduğunu vurgular. Ancak bu durumun en ağır sonuçlarını, genellikle daha az kaynağa sahip olan Küresel Güney ülkeleri yaşamaktadır. Bu ülkeler; deniz seviyesinin yükselmesi, kuraklıklar ve biyolojik çeşitliliğin kaybı gibi iklim değişikliğinin en yıkıcı etkileriyle karşı karşıyadır. Pek çok durumda, ucuz iş gücü ve doğal kaynakların aşırı sömürsü, yerel ekosistemler ve topluluklar pahasına dış ekonomik çıkarları desteklemiştir. İklim adaleti yalnızca farkındalık yaratmayı değil, aynı zamanda sorumluluk almayı, adalet sağlamayı ve telafi edici eylemlerde bulunmayı gerektirir. Bu yaklaşım, sürdürülebilirliğe yalnızca teknik bir mesele olarak değil, adalet, kapsayıcılık ve ortak insanlık perspektifinden bakılması gerektiğini savunur.

İklim değışikliğı ve iklim adaleti bağlamında, Küresel Vatandaşlık Eğitimi (GCE) ile İklim Değışikliğı Eğitimi (CCE) kesişmektedir. Bu iki yaklaşım, özellikle Küresel Güney'deki kırılgan toplumlar üzerinde iklim krizinin orantısız etkilerine dair eleştirel farkındalık geliştirmeyi ve yüksek emisyonlu toplumların etik sorumluluklarını vurgulamayı amaçlar (Favier ve diğ., 2024). GCE, öğrenenleri sosyo-politik boyutları değerlendirmeye, hakim anlatıları sorgulamaya ve iklim politikalarını etkileyen demokratik süreçlere katılmaya teşvik eder. Bu doğrultuda, GCE yalnızca bilinçli karar verme ve eleştirel düşünme becerilerini değil, aynı zamanda adil ve sürdürülebilir bir gelecek için gerekli olan kolektif eylem motivasyonu ve becerilerini de geliştirir.

Kapsayıcılık Yorumları

Göransson ve Nilholm (2014), kapsayıcı eğitimin kavramsal çeşitliliğini yakalayan niteliksel olarak farklı dört tanımını sentezlemiştir. Kapsayıcılık Endeksi, kapsayıcılığı işlevsel hale getirmesi ve okullara sürekli gelişim için pratik bir öz değerlendirme aracı sunması nedeniyle özellikle değerlidir.

Yorumlama	Açıklama
Yerleştirme tanımı	Engelli veya özel desteğe ihtiyacı olan öğrencilerin genel eğitim sınıflarına yerleştirilmesi olarak kaynaştırma
Belirtilmiş bireyselleştirilmiş tanım	Engelli veya özel desteğe ihtiyacı olan öğrencilerin sosyal ve akademik ihtiyaçlarının karşılanması olarak kaynaştırma
Genel bireyselleştirilmiş tanım	tüm öğrencilerin sosyal ve akademik ihtiyaçlarının karşılanması olarak kapsayıcılık
Topluluk tanımı	saygı, katılım ve ortak sorumluluk gibi belirli özelliklere sahip öğrenme topluluklarının oluşturulması olarak kapsayıcılık
Yaygın olarak kullanılan bir diğer çerçeve de, kapsayıcılığı birbirine bağlı üç boyut üzerinden ele alan Kapsayıcılık Endeksi'dir (Booth & Ainscow, 2011):	
Kapsayıcı kültürler oluşturmak	saygı ve aidiyete dayalı bir okul ahlakı geliştirmek
Kapsayıcı politikalar üretmek	okul yapılarının, politikalarının ve kaynaklarının herkes için katılımı teşvik etmesini sağlamak
Gelişen kapsayıcı uygulamalar	öğretme ve öğrenmeyi tüm öğrenci çeşitliliğini kapsayacak şekilde uyarlamak

Tablo 3: Göransson ve Nilholm (2014) tarafından Kapsayıcı Eğitim Tanımları

3.3 Kapsayıcılık ve Sürdürülebilirlik Arasındaki Bağlantı

Eğitimde kapsayıcılık ve sürdürülebilirlikten bahsederken, sürdürülebilirliğin sosyal kapsayıcılık, iş birliği ve destek sistemleri olmadan var olamayacağını kabul etmemiz gerekir. Bu anlayış, cinsiyet, yaş, ırk, sosyoekonomik geçmiş veya yetenek farkı gözetmeksizin, tüm öğrencilerin öğrenme, katılım ve kendi topluluklarında gelişme fırsatlarına adil (eşitlikçi) biçimde erişmesini garanti altına almayı gerektirir.

Çevresel sürdürülebilirlik genellikle en fazla dikkat çeken boyut olsa da, artık sosyal, kültürel ve ekonomik unsurlar olmadan sürdürülebilir kalkınmanın eksik kaldığı giderek daha net bir biçimde anlaşılmaktadır. Gerçek sürdürülebilirlik, bütüncül bir yaklaşım gerektirir. Bu, yeniliği teşvik eden, dayanıklı toplumları destekleyen, disiplinler arası iş birliği ve katılımcı yaklaşımlar yoluyla gezegenin iyiliği için çalışan bir sistem inşasını ifade eder. Kültür, tarih ve sosyal koşullar, bireylerin ve toplulukların davranışlarını şekillendirmede önemli bir rol oynar. Günümüzde dijital bağlantılar artmasına rağmen, birçok insan köklerinden, doğadan ve birbirlerinden kopuk hissetmektedir. Yalnızlık ve izolasyon deneyimleri giderek yaygınlaşmakta, bu da destekleyici ve kapsayıcı toplulukların temellerini zayıflatmaktadır. Bu nedenle, eylem yetkinliği, özne olma bilinci (agency) ve kapsayıcılığa dayalı bir zihniyet, sadece sürdürülebilir değil, aynı zamanda uyum sağlayabilen, şefkatli ve dirençli topluluklar inşa etmenin vazgeçilmez unsurlarıdır. Bu bağlamda sürdürülebilirlik, yalnızca emisyonların azaltılması gibi çevresel göstergelere değil, aynı zamanda toplumların ve ekosistemlerin bağlı, kapsayıcı ve tüm yaşam biçimlerini destekleyici olma kapasitesine de işaret eder.

Eğitim, bu sorumluluğun geliştirilmesinde hayati bir rol oynar. Sosyal sürdürülebilirlik ile kapsayıcılığın kesişiminde yer alan eko-sosyal eğitim yaklaşımı, ekosistemlerin, toplumların ve insan ötesi dünyanın derin karşılıklı bağlantılarını vurgular; insan sistemlerinde var olan güç dengesizliklerini ve gezegenin iyiliğini koruma yönündeki etik sorumluluğu kabul eder. Okullar, sistemsel düşünme, eleştirel analiz ve eylem yetkinliği gibi sürdürülebilirlik yeterliliklerinin geliştirilmesi için kritik alanlardır. Bu yeterlilikler, davranış ve düşünce biçimlerinde uzun vadeli değişimleri teşvik eder (Mestawot Beyene Tafese & Kopp, 2025). Bu dönüşümler, hem insan hem de insan dışı yaşamı değerli gören kapsayıcı toplulukların oluşumunu destekler ve sürdürülebilirliğin, etik ve kapsayıcı ilişkilerle başladığı ilkesini güçlendirir.

Ayrıca, sosyal pedagoji alanındaki eko-sosyal dönüşüm gibi yeni ortaya çıkan paradigmlar, geleneksel, insan merkezli eğitim modellerini sorgulamakta ve sosyal ile ekolojik sorunların birbirinden ayrılamayacak kadar bütünleşik bir şekilde ele alınması gerektiğini savunmaktadır (Nivala & Ryyänen, 2025). Bu paradigma, eğitimcileri bütüncül ve ilişkisel yaklaşımları benimseyen pedagojik yapıları yeniden inşa etmeye ve insan ile çevresi arasındaki karşılıklı bağımlılığı merkeze almaya teşvik eder. Dönüştürücü eğitim teorileri, sürdürülebilir bir gelecek için eğitimin, ekolojik çöküş katkıda bulunan kültürel anlatıları ve hakim sistemleri ele alması gerektiğini öne sürerek eko-sosyal vurguya ek bir destek sağlar. Fettes ve Blenkinsop (2023), eğitimcilerin dönüştürücü tasarım duruşlarını — yani eleştiri (critical), toplum (community), değişim (change) ve özen (care) olmak üzere “dört C”yi — benimsemeleri gerektiğini savunur. Bu yaklaşımlar, eko-sosyal-kültürel

dönüşüme yönelik değişimleri destekler ve sürdürülebilirliği engelleyen yerleşik kalıpların yıkılmasına yardımcı olur.

3.4 Kapsayıcılık ve Sürdürülebilirliği Yeniden Düşünmek

Kapsayıcılık ve Sürdürülebilirliğin [*INCLUSIVE.FUTURE*](#) tanımı:

"Farklı öğrenme biçimlerini tanıyan ve sürekli olarak kapsayıcılık için fırsatlar yaratan, tüm okulun refahını teşvik etmek için bireylerin, toplulukların ve ortamların değişen ihtiyaçlarına yanıt veren eleştirel, adalet odaklı bir pedagojik yaklaşım."

Kapsayıcılık ve sürdürülebilirlik tanımımız, kapsayıcılığı yalnızca okulun bütünsel iyiliği için değil, aynı zamanda gezegenin iyiliği için bir itici güç olarak yeniden konumlandıran bir anlayış sunmaktadır. Bu yaklaşım, okulların ve insanların bir parçası olduğu ekosistemleri dikkate alarak kapsayıcılığa eleştirel ve adalet odaklı bir pedagojik bakış kazandırır. Bu pedagojik yaklaşım, çeşitli öğrenme ihtiyaçlarına yanıt verir ve eğitimcilerin bireysel, toplumsal ve çevresel düzeylerde anlamlı kapsayıcılık fırsatları yaratmalarını teşvik eder. Amaç, okul topluluklarının ekosistemleri içinde bütüncül bir iyilik hâlini desteklemektir. Eğitimde ekosistem kavramını tanıtmak, okulların, öğrenenlerin ve toplulukların gezegenin daha geniş bir parçası olduğunu vurgular. Bu şekilde, kapsayıcılık anlayışını genişleterek, onu hem insani hem de gezegensel gelişmenin temel ilkesi hâline getiririz. Tüm insanların duyulma, değer görme ve gerekli hissetme yönünde temel bir arzusu vardır. Öğrenenler, okul toplulukları ve daha geniş ekosistem içindeki rollerini anladıklarında, daha derin bir aidiyet duygusu geliştirirler. Kapsayıcı eğitim, öğrenenlerin kendilerini güvende hissettikleri, kendi ihtiyaçları, yetenekleri ve kimlikleri doğrultusunda geliştikleride bir ortam yaratır.

İklim krizine dair artan farkındalık, kapsayıcılık kavramını genişleterek eko-kapsayıcı eğitim anlayışını ortaya çıkarmıştır. Bu yaklaşım, sosyal adalet ile ekolojik adaleti birbirine bağlar. Birçok yazar, kapsayıcı eğitimin, öğrencileri sürdürülebilirlik sorunlarını ele alma, çevresel adalet konularını fark etme ve gezegenin iyiliği için kolektif eyleme katılma konusunda güçlendirmesi gerektiğini savunmaktadır (Lotz-Sisitka ve diğ., 2023; Fettes & Blenkinsop, 2023). Sürdürülebilir kalkınma, bireyleri, toplulukları veya türleri dışarıda bırakıyor ya da gezegenin ve yaşam sistemlerinin iyiliğini önceliklendirmiyorsa, anlamlı kabul edilemez. UNESCO'nun "Geleceklerimizi Birlikte Yeniden Tasarlamak: Eğitim için Yeni Bir Sosyal Sözleşme" (2021) raporu, eğitim sistemlerinin dayanışma, karşılıklı bağımlılık ve kolektif sorumluluk perspektifinden yeniden düşünülmesi gerektiğini vurgular. Rapor, kapsayıcı eğitimin öğrencileri belirsizlik ortamlarında hareket edebilen, farklılıklar arasında iş birliği yapabilen ve adil (eşitlikçi) ve sürdürülebilir toplumların inşasında anlamlı şekilde yer alabilen bireyler olarak yetiştirmesi gerektiğini belirtir.

Bu zorluklar oldukça karmaşıktır ve dünya genelinde öğretmenlerden değişimin kolaylaştırıcısı olmaları beklenmektedir. Öğretmenlerin, insan eylemleri ile gezegensel krizler arasındaki bağlantılara dair farkındalık yaratmaları, ancak aynı zamanda yeterli destek veya etki alanı sunmayan sistemler içinde çalışmaları istenmektedir. Bu nedenle, eğitim politikalarında öğretmenlerin sesinin duyulması da kapsayıcılığın bir parçasıdır. Aynı derecede önemli bir konu ise, kapsayıcılık ve sürdürülebilirlik üzerine yürütülen küresel tartışmalarda hangi seslerin öne çıkarıldığıdır. Sömürgecilik geçmişine ve ekonomik eşitsizliklere dayanan küresel güç dinamikleri, kimin bilgisinin değerli sayıldığını ve kimin

deneyimlerinin duyulduğunu hâlâ şekillendirmektedir. Bu nedenle, bilginin kaynağını sorgulamak ve yerel, yerli (indigenous) ve topluluk temelli bakış açılarının bu tartışmalara dahil edilip edilmediğini sorgulamak, daha kapsayıcı diyalogların gelişimi için kritik bir uygulamadır.

3.5 Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Öğrenme Ortamları

Sürdürülebilir ve kapsayıcı öğrenme ortamları, karmaşık küresel sorunları ele alabilen sorumlu bireylerin yetiştirilmesinde temel bir rol oynar. Bu ortamlar yalnızca fiziksel erişilebilirlikle sınırlı değildir; aynı zamanda pedagojik uygulamaları, müfredat tasarımını ve okul kültürünü kapsar. Bu üç unsur birlikte, adaleti (equity), çeşitliliği (diversity) ve ekolojik farkındalığı aktif biçimde teşvik eder. Evrensel Öğrenme Tasarımı (Universal Design for Learning – UDL) ilkeleri (bkz. bölüm 3.6), yalnızca fiziksel sınıf ortamlarıyla sınırlı kalmayıp, sosyal, kültürel ve dijital öğrenme alanlarını da kapsar. Bu yaklaşım, çevrim içi platformların, iş birliğine dayalı projelerin ve kültürel açıdan çeşitli içeriklerin, tüm öğrenenler için erişilebilir ve katılımı teşvik edici olmasını sağlar.

Örneğin, sürdürülebilir ve kapsayıcı bir okul, yerel çevre sorunlarını ele alan uygulamalı projeleri (Oinonen ve diğ., 2024) eğitim programına entegre ederken, aynı zamanda tüm öğrencilerin — geçmişleri veya yetenekleri ne olursa olsun — anlamlı bir şekilde katılım gösterebilmeleri için gerekli destek ve kaynaklara erişimini sağlar (Loreman, 2017). Bu bütünlük yaklaşım, gezegenin iyiliğinin sosyal adaletle ayrılmaz bir biçimde bağlantılı olduğunu kabul eder ve tüm öğrenenlerin güçlendirilmesinin, dayanıklı ve olumlu değişim yaratabilen topluluklar inşa etmek için kritik olduğunu vurgular (Mestawot Beyene Tafese & Kopp, 2025). Böyle ortamların oluşturulması, sözlükte tanımlandığı biçimiyle “bütün okul yaklaşımı (whole-school approach)” gerektirir. Bu yaklaşımda, sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık, okul yaşamının tüm yönlerine — ders içeriklerinden öğretim yöntemlerine, günlük işleştiren topluluk katılımına kadar — entegre edilir. Bu kapsamda, açık diyalogun teşvik edilmesi, iklim adaleti gibi küresel konular üzerine eleştirel düşünmenin desteklenmesi ve öğrencilere özne olma (agency) ile kolektif eylem becerileri geliştirme fırsatlarının sunulması önemlidir (Bianchi ve diğ., 2022). Bu unsurlara öncelik verilerek, ilkökul ve ortaokullar, öğrencilerine yalnızca sürdürülebilirlik ve kapsayıcılığı anlamaları için değil, aynı zamanda daha adil ve sürdürülebilir bir geleceğe aktif biçimde katkıda bulunmaları için gerekli bilgi, değer ve yeterlilikleri kazandırabilir.

3.6 Öğretmenlerin Hazır Bulunuşluklarına İlişkin Güncel Gerçekler

Öğretmenlerin hazır oluşu (teacher readiness), eğitimde sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık alanlarında anlamlı bir değişim sağlanmasının temel taşıdır. Kapsayıcılık Bölümünde belirtildiği üzere, adil (eşitlikçi) ve katılımcı öğrenme ortamları yaratmak; yapısal destek, pedagojik beceri ve kültürel açıklığın bir arada bulunmasını gerektirir. Benzer şekilde, çevresel adalet yaklaşımı (Banzhaf ve diğ., 2019), sürdürülebilirlik eğitiminde başarının yalnızca müfredat tasarımına değil, aynı zamanda öğretmenlerin demokratik diyalog, eleştirel düşünme ve eylem yetkinliği (action competence) geliştirme kapasitelerine de bağlı olduğunu vurgular. Ancak, öğretmen eğitimi ve mesleki gelişim fırsatları küresel ölçekte eşitsiz durumdadır. Birçok ülkede, kapsayıcı uygulamaların

sürdürülebilirlik yeterlilikleriyle bütünleştirilmesini hedefleyen sistematik mesleki gelişim programlarının eksikliği dikkat çekmektedir (UNESCO, 2017).

Kapsayıcılık, eğitimciler ve öğrenenler arasında — hatta eğitimcilerin kendi aralarında — sürekli iletişim ve ortak bir dil olmadan işleyemez. İnsani unsur, bu sürecin merkezindedir; çünkü öğretmen–öğrenci etkileşimi, öğrencilerin kapsayıcılığa dair kendilerini ifade etme biçimlerini doğrudan etkiler. Bu nedenle, öğretmenler arasındaki iş birliği büyük önem taşır. Bu iş birlikleri, öğretmenlerin yaklaşımlarını ve bakış açılarını paylaşımlarına olanak tanır — ister etkinliklere tam katılımı teşvik etme, ister disleksi gibi özel ihtiyaçları olan öğrencilerin eşit biçimde katkıda bulunmasını sağlama bağlamında olsun. Her ne kadar kapsayıcılığın tüm boyutları önemli olsa da, öğretmenlerin zaman ve kaynakları sınırlıdır. Bununla birlikte, bazı bağlamlarda destek personeli, öğrencileri öğrenme ortamından ayırmadan, ek öğrenme ihtiyaçları olan bireylere yardımcı olabilir.

Zorluklar ve Fırsatlar

Birçok okul sisteminde, sürdürülebilirlik ve kapsayıcılığın entegrasyonu hala tam olarak gerçekleştirilmekten ziyade arzu edilen bir durumdur. Politika çerçeveleri ve stratejik vizyonlar genellikle güçlü taahhütlerde bulunurken, sınıf gerçekliği yapısal kısıtlamalar, kültürel tutumlar ve yerel önceliklerin bir kombinasyonu ile şekillenmektedir (Florian & Pantić, 2017). Öğretmenler, müfredat beklentileri, farklı öğrenci ihtiyaçları ve kendi mesleki kapasiteleri arasındaki gerilimleri yöneterek bu uygulama boşluğunun merkezinde yer almaktadır.

- Yetersiz Mesleki Hazırlık

Pek çok öğretmen, ilk öğretmenlik eğitimlerinde sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık konularına yalnızca sınırlı düzeyde yer verildiğini ve bu konuların genellikle entegre, müfredatlar arası temalar yerine izole modüllerde ele alındığını bildirmektedir (UNESCO, 2020). Bu alanlardaki sürekli mesleki gelişim de eşit değildir ve erişim büyük ölçüde yerel bütçelere, liderlik önceliklerine ve ulusal politika teşviklerine bağlıdır (Ainscow, 2020).

- Kaynak ve Altyapı Kısıtları

Hem yüksek gelirli hem de düşük gelirli bağlamlarda, okullar genellikle öğrenme ortamlarını farklı ihtiyaçlara göre uyarlayacak ve aynı zamanda proje tabanlı veya deneyimsel sürdürülebilirlik öğrenimini destekleyecek kaynaklardan yoksundur (OECD, 2012). Buna öğretim asistanı eksikliği, açık hava öğrenme alanlarına sınırlı erişim, yetersiz dijital altyapı ve hem sürdürülebilirlik hem de çeşitlilik perspektiflerini yansıtan yetersiz öğretim materyalleri dahildir.

- Parçalı Politika ve Müfredat Tasarımı

Sürdürülebilirlik eğitimi ve kapsayıcı eğitim genellikle ayrı politika alanlarında ele alınmakta, bu da paralel ancak birbirinden kopuk girişimlere yol açmaktadır. Bu parçalanma, öğretmenlerin öncelikler konusunda karışık mesajlar alması ve adalet odaklı yaklaşımları yerleştirme fırsatlarının kaçırılması anlamına gelmektedir (Bianchi vd., 2022).

- Zaman ve İş Yüğü Baskısı

Öğretmenler, planlama, derinlemesine düşünme ve inovasyon için mevcut zamanı kısıtlayan ağır zaman-tablo talepleri, değerlendirme gereklilikleri ve idari görevlerle karşı karşıyadır (Hargreaves & Fullan, 2020). Bu zorluk, yeni pedagojik yaklaşımların yanı sıra sınıf yönetimi becerilerini geliştirmeye devam eden kariyerinin başındaki öğretmenler için özellikle ciddidir.

- Sosyo-kültürel Engeller

Bazı toplumlarda sürdürülebilirlik konuları siyasi olarak tartışmalı olabilir veya "temel" akademik konulara göre ikincil olarak algılanabilirken, kapsayıcılık uygulamaları belirli öğrenci grupları hakkındaki yerleşik eksiklik düşüncesiyle engellenebilir (Slee, 2011). Bu faktörler öğretmen motivasyonunu, toplum desteğini ve öğrenci katılımını etkileyebilir.

- Gelişen Kapsayıcı Değerlendirme Araçları

Kapsayıcı Sürdürülebilir Pedagojik Model bölümünde tartışıldığı gibi, sürdürülebilirlik yeterlilik değerlendirmesini kapsayıcılık izlemesiyle birleştiren daha öğretmen dostu araçlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Bunlar, karmaşık araştırma metodolojilerini benimsemeden uygulamalarını uyarlamak isteyen öğretmenler için pratik giriş noktaları sunmaktadır.

- Büyüyen Öğretmen İşbirliği Ağları

Hem yüz yüze hem de çevrimiçi profesyonel öğrenme toplulukları, öğretmenlerin kapsayıcı sürdürülebilirlik kaynaklarını, ders planlarını ve değerlendirme araçlarını paylaşmalarını sağlamaktadır. Bu tür ağlar, [GreenComp](#) ve UNESCO'nun Eğitim 2030 hedefleri gibi küresel çerçevelerin denenmesini, karşılıklı desteklenmesini ve yerleştirilmesini teşvik etmektedir (Hargreaves & O'Connor, 2018)

- Öğrenci Odaklı Katılım

Katılımcı, proje tabanlı sürdürülebilirlik öğrenimi, özellikle yerel toplumdaki gerçek dünya sorunlarıyla bağlantılı olduğunda, yüksek düzeyde öğrenci motivasyonu yaratma eğilimindedir (Oinonen vd., 2024). Bu katılım, öğretmenlerin hevesini ve toplum katılımını artırarak bir dalgalanma etkisi yaratabilir.

- Politika Momentumu

I BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri [UN Sustainable Development Goals](#) ve Avrupa Yeşil Anlaşması [European Green Deal](#) gibi uluslararası girişimler, ulusal hükümetleri müfredatı güncellemeye ve yetkinlik temelli çerçeveler geliştirmeye teşvik etmektedir. İyi hizalandığında, bu çerçeveler öğretmenler için daha net bir rehberlik sağlar ve sürdürülebilirlik ve kapsayıcılığın ana akım eğitime entegrasyonunu meşrulaştırır (Avrupa Komisyonu, 2022).

4. Sürdürülebilir ve kapsayıcı eğitimde çerçeveler, teoriler ve modeller

4.1 GreenComp Çerçevesi

Bu çalışmada referans çerçeve olarak kullanılan GreenComp çerçevesi [GreenComp framework](#) (Bianchi, 2022), Avrupa Birliği'nin eğitim ve öğretimin tüm alanlarında sürdürülebilirlik yeterliliklerini geliştirmeye yönelik resmi çerçevesidir. Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında Ortak Araştırma Merkezi (Joint Research Centre – JRC) tarafından geliştirilen GreenComp, her yaştan bireyin ekolojik, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirliği destekleyecek biçimlerde yaşamasını, öğrenmesini ve çalışmasını güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu çerçeve, resmî, yaygın ve örgün olmayan öğrenme ortamlarında sürdürülebilirlik odaklı bir düşünce yapısının geliştirilmesi için ortak bir temel sunmaktadır.

GreenComp'un temelinde, sürdürülebilirlik için anlamlı eylemin bilgiden daha fazlasını gerektirdiği, sistematik düşünme, değişimi öngörme ve etik davranma becerisi gerektirdiği inancı yatmaktadır. Bu amaçla çerçeve, 12 temel yetkinliği birbiriyle bağlantılı dört alanda düzenlemektedir:

1. Sürdürülebilirlik Değerlerinin Somutlaştırılması – Bu alan sürdürülebilirliği destekleyen değerlerin içselleştirilmesine odaklanmaktadır. Şunları içerir:

- Sürdürülebilirliğe Değer Vermek: Sürdürülebilir yaşamla ilgili kişisel ve toplumsal değerler üzerine düşünme.
- Adaleti Desteklemek: Sosyal ve nesiller arası eşitliğin desteklenmesi.
- Doğanın Teşvik Edilmesi: İnsan-doğa karşılıklı bağımlılığının tanınması ve ekosistemlere gösterilen özenin teşvik edilmesi.

2. Sürdürülebilirlikte Karmaşıklığı Kucaklamak – Bu alan, karmaşık ve birbiriyle bağlantılı sürdürülebilirlik sorunlarını anlamak ve ele almak için gereken becerileri geliştirir. Bu alan şunları içerir:

- Sistem Düşüncesi: Büyük resmi ve sistemler arasındaki karşılıklı ilişkileri görmek.
- Eleştirel Düşünme: Bilgiyi değerlendirme, varsayımları sorgulama ve yeşil yıkamaya direnme.
- Sorun Çerçeveleme: Sürdürülebilirlik sorunlarını çoklu perspektiflerden anlamak ve uygun şekilde tanımlamak.

3. Sürdürülebilir Geleceğin Hayal Edilmesi – Öğrenciler olası gelecekleri hayal etmeye ve şekillendirmeye teşvik edilir. Bu alan şunları içerir:

- Gelecek Okuryazarlığı: Alternatif gelecekler için öngörü ve planlama.
- Uyarlanabilirlik: Belirsizlik altında değişimi yönlendirmek ve bilinçli kararlar almak.

- Keşfedici Düşünme: Yeni çözümler üretmek için yaratıcılığı ve disiplinler arası yaklaşımları kullanmak.

4. Sürdürülebilirlik için Harekete Geçmek – Bu alan inisiyatif almayı ve değişimi etkilemeyi vurgular. Şunları içerir:

- Siyasi Temsilcilik: Yönetişim sistemlerini anlamak ve politika değişikliği için savunuculuk yapmak.
- Toplu Eylem: Sürdürülebilir sonuçlar için başkalarıyla işbirliği yapmak.
- Bireysel İnisiyatif: Anlamlı bir şekilde katkıda bulunmak için kişinin kendi kapasitesini belirlemesi ve kullanması.

GreenComp kuralcı bir müfredat değil, bir referans modelidir. Müfredat geliştirme, öğretmen eğitimi, politika tasarımı ve değerlendirme stratejilerini bilgilendirmek üzere tasarlanmıştır. Yeterlilikler hiyerarşik değildir ve birbirleriyle ilişkilidir, farklı öğrenme seviyelerine ve bağlamlarına uyarlanabilmeleri amaçlanmıştır.

Çerçevenin geliştirilmesine katılımcı bir metodoloji rehberlik etmiş ve Avrupa'daki eğitimciler, araştırmacılar, politika yapımcılar ve gençlik kuruluşlarından görüşler alınmıştır. Kapsamı geniş olmakla ve henüz tüm bağlamlarda test edilmemiş olmakla birlikte, GreenComp yaşayan bir belge olarak tasarlanmıştır - esnek, gelişen ve yeni sürdürülebilirlik zorluklarına uyarlanabilir.

Kapsamlılığı ve Avrupa bağlamındaki öneminin ötesinde, GreenComp çerçevesinin esnekliği, bu müfredat haritalama çalışması için önemli bir avantaj sağlamaktadır. Yeterlilik temelli yapısı, sürdürülebilirliğin belirli içeriklerle sınırlı kalmadan, farklı dersler ve eğitim düzeyleri arasında nasıl entegre edilebileceğini ortaya koymaya olanak tanır. Ayrıca, bu çerçevenin katılımcı bir metodolojiyle – farklı geçmişlere sahip uzmanlar ve paydaşların dahil edilmesiyle – geliştirilmiş olması, onun sürdürülebilirlik eğitimi konusundaki geniş perspektifleri yansıtmayı sağlamaktadır. Bu durum, GreenComp'u farklı ulusal bağlamlarda karşılaştırma yapmak için güçlü ve yaygın biçimde kabul gören bir referans noktası hâline getirmektedir. Bu kapsayıcı geliştirme süreci, çerçevenin geçerliliğini ve çeşitli müfredatları analiz etmedeki uygulanabilirliğini artırmaktadır (Hooda & Tuba, 2025).

4.2 Sosyal Adalet ve İnsan Hakları ile ilgili teoriler

Sosyal adalet ve insan hakları teorileri, kapsayıcı eğitimi anlamak ve geliştirmek için kritik bir temel oluşturur. Bu iki yaklaşımın özünde, her bireyin onuruna, eşitliğine ve topluma – dolayısıyla eğitim sistemlerine – tam katılım hakkına vurgu yapılır. Kapsayıcı eğitim, özellikle marjinalleştirilmiş bireyler dahil olmak üzere tüm öğrenenler için adil erişim, katılım ve öğrenme çıktılarının sağlanmasını hedeflediğinden, doğası gereği bir sosyal adalet projesidir. Adalet ve hak teorileri, kapsayıcı eğitimin hem felsefi temellerine hem de farklı bağlamlarda pratik olarak uygulanmasına yön veren bir çerçeve sunar.

Temel yaklaşımlardan biri, Rawls'un Adalet Teorisi'dir; bu teori, sosyal kurumların işleyişinde adaleti yönlendirici ilke olarak "hakkaniyet" kavramına vurgu yapar. Rawls (1971), adaletin "hakkaniyet olarak adalet" şeklinde anlaşılması gerektiğini ve bunun, bireylerin

kendi toplumsal konumlarını bilmedikleri varsayımsal bir “bilinmezlik perdesi” (veil of ignorance) arkasında yapılan bir uzlaşıyla belirleneceğini öne sürer. Eğitim bağlamında bu teori, hiçbir grubun diğerleri karşısında avantajlı olmadığı ve en dezavantajlı öğrencilerin en fazla yarar sağlayacağı adil yapılar kurulması gerektiğini savunur. Rawls’un ilkelerinin eğitime uygulanması, okulların tarihsel olarak dışlanmış ya da yetersiz hizmet almış kadın öğrenciler, engelli bireyler, etnik azınlıklar ya da düşük gelirli ailelerden gelen öğrenciler gibi grupların ihtiyaçlarını destekleyecek biçimde tasarlanması gerektiği anlamına gelir.

Eleştirel pedagoji, özellikle Paulo Freire tarafından geliştirilen yaklaşımıyla, sosyal adalet ile kapsayıcı eğitimi birbirine bağlamada merkezi bir rol oynar. Freire (1970), geleneksel eğitim biçimlerini baskıcı olarak eleştirir ve öğrenenlerle öğretmenlerin karşılıklı sorgulamaya dayalı diyalojik bir modelde etkileşim kurduğu bir eğitim anlayışını savunur. Kapsayıcı sınıf ortamlarında, eleştirel pedagoji, öğrencilerin yaşanmış deneyimlerinin tanınmasını teşvik eder ve marjinalleştirilmiş sesleri güçlendiren öğretim yöntemlerini destekler. Bu yaklaşım, farklılığı bir sorun olarak gören eksiklik temelli modelleri sorgular ve kapsayıcı eğitimi dönüştürücü ve özgürleştirici bir süreç olarak konumlandırır.

İnsan hakları çerçeveleri, örneğin **İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi** (Birleşmiş Milletler, 1948) ve **Engelli Kişilerin Haklarına İlişkin Sözleşme** (Birleşmiş Milletler, 2006), eğitimi açıkça temel bir insan hakkı olarak tanımlar. Bu belgeler, tüm bireylerin ücretsiz ve zorunlu ilköğretim hakkına, ayrıca liyakat esasına dayalı ortaöğretim ve yükseköğretim hakkına sahip olduğunu vurgular. Ayrıca, eğitimin insan haklarına, onura ve çeşitliliğe saygıyı teşvik etmesi gerektiğini belirtirler. Özellikle Engelli Kişilerin Haklarına İlişkin Sözleşme’nin 24. Maddesi, kapsayıcı eğitime erişim hakkını ayrıntılı biçimde düzenler ve engelli bireylerin yalnızca engelleri nedeniyle genel eğitim sistemlerinden dışlanamayacağını açıkça vurgular.

Bu bölümdeki İnsan Hakları ve Sosyal Adalet ile ilgili Temel Teoriler ve bunların Kapsayıcı Eğitim ile bağlantısı aşağıdaki Tabloda özetlenmiştir:

Teori	Temel Kavramlar	Kilit Düşünürler	Kapsayıcılığa Katkı
Rawl’ın adalet teorisi	Hakkaniyet olarak Adalet; belirsizliğin perdesi	John Rawls	En az avantajlı olanlara fayda sağlayan yapıları/çözümleri savunur
Yetenekler yaklaşımı	İyi olma hâline erişmek için gerçek fırsatlar	Amartya Sen, Martha Nussbaum	Anlamlı katılım ve başarıya odaklanır
Eleştirel pedagoji	Paulo Freire (Eleştirel Pedagojinin kuru	Diyalog, güçlendirme, özgürleştirme	Öğrenci sesini teşvik eder ve baskıya meydan okur
İnsan Hakları çerçeveleri	Kimliklere ve geçmişlere	Birleşmiş Milletler,	Kapsayıcı eğitim için yasal bir temel oluşturur

	bakılmaksızın herkes için bir hak olarak eğitim	UNESCO	
--	---	--------	--

Tablo 4: İnsan Hakları ve Sosyal Adalet Alanındaki Temel Teorilerin Özeti

Bu teorilerin eğitim uygulamalarına entegrasyonu önemlidir, bu nedenle katılım, temsil ve sonuçları ele almak için erişimin ötesine geçilmesi gerekir. Kapsayıcı eğitim sadece öğrencileri aynı alana yerleştirmekle değil, aynı zamanda farklı öğrenme ve bilme yollarını desteklemek için sistemleri dönüştürmekle de ilgilenmelidir. Bu, öğretmenler için önyargı karşıtı eğitimi, çoklu perspektifleri yansıtacak müfredat reformunu ve kaynakların eşit dağılımını içerir.

4.3 Özel İhtiyaçların Eğitimine İlişkin Salamanca Bildirisi ve Eylem Çerçevesi

Salamanca İfade and Framework for Action on Special Needs Education Salamanca Bildirgesi ve Özel Eğitim Gereksinimleri Eylem Çerçevesi, Haziran 1994'te İspanya'nın Salamanca kentinde düzenlenen Dünya Özel Eğitim Gereksinimleri Konferansı'nda kabul edilmiş olup, kapsayıcı eğitim konusundaki küresel söylemde dönüştürücü bir dönüm noktası olmuştur. UNESCO ve İspanya hükümeti tarafından düzenlenen bu konferans, 92 ülkeden 300'ün üzerinde katılımcıyı — hükümet temsilcileri, sivil toplum kuruluşları ve savunuculuk gruplarını — bir araya getirmiştir. Konferansın temel amacı, tüm çocukların, özellikle engelli bireyler ile özel eğitim gereksinimi olanların eğitim hakkını yeniden teyit etmek ve bu hedefe ulaşmanın en etkili yolu olarak kapsayıcı okulları teşvik etmek olmuştur (UNESCO, 1994).

Salamanca Bildirisi'nin merkezinde, "okulların fiziksel, zihinsel, sosyal, duygusal, dilsel veya diğer koşullarına bakılmaksızın tüm çocukları barındırması gerektiği" inancı yer almaktadır (UNESCO, 1994, s. 6). Bu görüş, geleneksel özel eğitim yaklaşımlarının ötesine geçerek, ana akım sınıflarda tüm öğrencilere hizmet veren kapsayıcı eğitim sistemlerini savunmaktadır. Belge, her çocuğun kendine has özellikleri, ilgi alanları, yetenekleri ve öğrenme ihtiyaçları olduğunu ve eğitim sistemlerinin bu çeşitliliği yansıtacak şekilde tasarlanması ve uygulanması gerektiğini teyit etmektedir.

Eylem Çerçevesi: Eylem Çerçevesi, hükümetlere, eğitim kurumlarına ve uluslararası kuruluşlara yönelik pratik rehberlik sağlamaktadır. Kapsayıcılığa yönelik engellerin kaldırılmasını hedefleyen politika reformlarını, kapsayıcı müfredatların geliştirilmesini, öğretmen yetiştirme programlarını ve toplum ortaklıklarını teşvik etmektedir (UNESCO, 1994). Özellikle, çerçeve kapsayıcı eğitimin maliyet açısından verimli olduğunu vurgulamaktadır; çünkü düşük gelirli ülkelerde, özel eğitim için paralel sistemler kurmak yerine mevcut toplum okullarını ve ortak kaynakları kullanarak bu yapıyı güçlendirmektedir (Peters, 2003). Öğretmen yetiştirme, çerçevenin temel konularından biridir. Çerçeve, öğretmen eğitim programlarının kapsayıcı uygulamalar, iş birliğine dayalı öğretim ve farklılaştırılmış öğretim konularında eğitim içerecek şekilde yeniden düzenlenmesini savunmaktadır. Bu kapasite geliştirme vurgusu, kapsayıcı eğitim sistemlerinin sürdürülebilirliği açısından merkezi bir öneme sahiptir (Florian & Black-Hawkins, 2011).

Küresel düzeyde yankı uyandırmasına rağmen, Salamanca ilkelerinin uygulanması bölgeler arasında önemli ölçüde farklılık göstermiştir. Bazı ülkeler eğitim sistemlerini dönüştürme konusunda kayda değer ilerleme kaydederken, diğerleri yetersiz kaynaklar, köklü ayrımcılık ve yetersiz öğretmen desteğiyle mücadele etmeye devam etmektedir (Miles & Singal, 2010). Bununla birlikte, Salamanca Bildirgesi, kapsayıcı eğitime yönelik savunuculuk ve politika reformlarını teşvik etmeye devam eden temel bir belge olma özelliğini korumaktadır. Bildirge, kapsayıcı eğitim hareketinin mihenk taşlarından birini temsil etmektedir. Okulları tüm öğrencileri kabul eden ve onlara hizmet sunan kurumlar olarak açık bir vizyonla tanımlayarak, eğitim sistemlerini eşitlik, çeşitlilik ve katılım kavramlarını yeniden düşünmeye teşvik etmektedir.

4.4 Sosyo-inşacı bir perspektifte Sistem Teorisi

Sistem Teorisi, özellikle sosyo-yapılandırmacı bir bakış açısıyla ele alındığında, kapsayıcı eğitim için değerli bir çerçeve sunmaktadır. Bu teori, okulları daha geniş sosyal, kültürel ve politik sistemlerin dinamik parçaları olarak görmektedir (Bertalanffy, 1968). Sosyal etkileşim yoluyla bilginin ortaklaşa inşa edilmesini vurgulayan sosyo-yapılandırmacılıkla (Vygotsky, 1978) birleştirildiğinde, kapsayıcı uygulamaların karmaşıklığını ele almaktadır. Öğrenme, sosyal bir bağlam içinde ortaklaşa inşa edilir ve bu durum, kapsayıcı eğitimin çeşitliliğe değer verme ve tüm öğrenenleri destekleme hedefiyle örtüşmektedir. Sistem Teorisi, eğitimsel sonuçları şekillendiren politika, toplum ve kurumsal kültür gibi çok katmanlı etkileri vurgulamaktadır (Bronfenbrenner, 1979).

Kapsayıcı bir okul, yönetim, öğretmenler, öğrenciler ve ailelerin etkileşimde bulunduğu karmaşık bir sistemdir. Ulusal politika gibi bir alandaki değişikliklerin başarılı olabilmesi için öğretmen eğitimi ve kaynaklarla desteklenmesi gerekmektedir (Ainscow & Sandill, 2010). Bu bakış açısından kapsayıcılık, yalnızca bireysel bir sınıfın değil, tüm sistemin ortaya çıkan bir niteliğidir. Sosyo-yapılandırmacı ilkeler, özellikle farklı öğrenenler için öğrenenin etkinliğini vurgulamaktadır. Kapsayıcı sistemler, başarıya giden birden fazla yol sunmalıdır. Sistem Teorisi'nin geri bildirim ve uyum sağlama odaklı yaklaşımı, paydaşların ihtiyaçlarına göre gelişen duyarlı eğitim uygulamalarını desteklemektedir (Senge ve diğerleri, 2000).

Öğretmenler, diyalog ve mesleki gelişim yoluyla öğrenen bir sistemin parçasıdır. Kapsayıcı eğitim, öğretmenler, özel eğitim uzmanları, aileler ve öğrenciler arasındaki iş birliğini gerektirir. Florian ve Black-Hawkins (2011), herkes için esnek öğrenme fırsatları tasarlayan "kapsayıcı pedagojiyi" savunmaktadır. Sistem Teorisi aynı zamanda eğitimdeki direnci de ele alır. Kapsayıcılığın uygulanması genellikle kurumsal normlar ve kaynak sınırlamalarıyla karşılaşır. Sistem yaklaşımı, önemli iyileştirmeler için etki noktalarını belirler (Meadows, 2008) ve sürdürülebilir kapsayıcılık için liderlik, politika uyumu ve ortak bir vizyonun önemini vurgular.

Sosyo-yapılandırmacılıktan beslenen Sistem Teorisi, kapsayıcı eğitimin geliştirilmesine yönelik bütüncül bir anlayış sunmaktadır. Bu yaklaşım, tekil müdahaleler yerine sistem genelinde çabaları teşvik eder ve eksiklik temelli modellerden ortaklaşa inşa edilen bilgi ve çeşitliliği tanıyan bir anlayışa geçişi destekler. Bu bakış açısı, yapısal ve ilişkisel unsurları bütünleştirerek kapsayıcılık için teorik ve pratik bir yol haritası sunmaktadır.

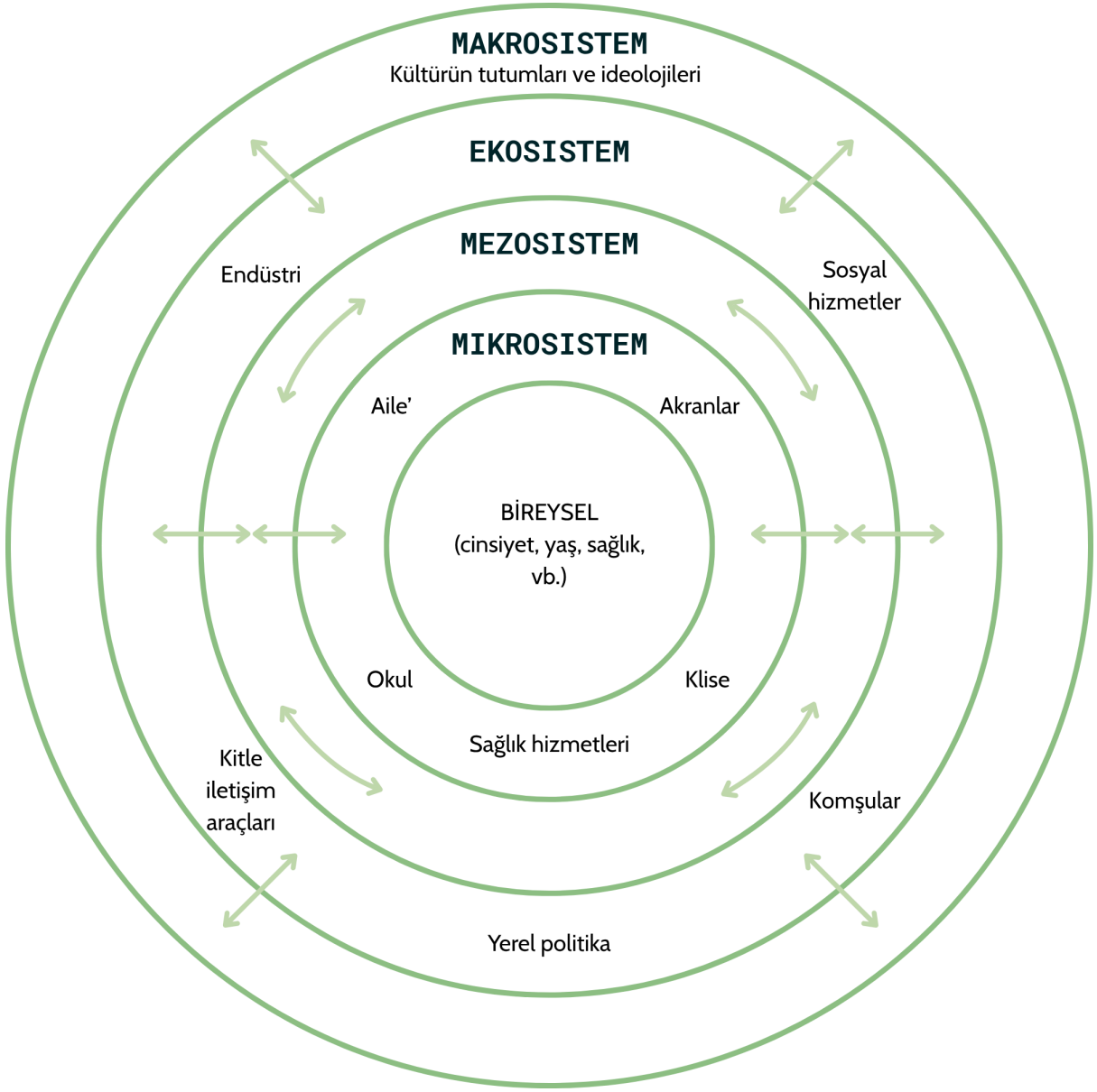

4.5 Ekolojik Sistemler Teorisi

Urie Bronfenbrenner'ın Ekolojik Sistemler Teorisi (1979), birbirine bağılı çevresel faktörlerin çocuk gelişimini nasıl etkilediğini anlamak için bir çerçeve sunmaktadır. Bu teori, çevreyi iç içe geçmiş sistemler olarak — mikrosistem, mezosistem, ekzosistem, makrosistem ve kronosistem — ele alır ve özellikle kapsayıcı eğitim bağlamında, sosyal ve çevresel ortamların eğitim deneyimlerini nasıl şekillendirdiğini açıklar.

Mikrosistem (sınıflar ve aileler gibi yakın çevreler), öğretmenlerin kapsayıcılığı teşvik ettiği, çeşitliliğe açık ve destekleyici bir ortam olmalıdır. Mezosistem (bu çevreler arasındaki etkileşimler, örneğin okul-aile iş birliği) ise kapsayıcılığın başarılı bir şekilde uygulanması için aynı derecede önemlidir.

Ekzosistem (okul kurulları ve politikalar gibi dolaylı etkiler) kapsayıcı eğitimi destekleyebilir ya da engelleyebilir. Sürdürülebilir kapsayıcılık için yeterli öğretmen eğitimi ve kaynaklar büyük önem taşır. Makrosistem (daha geniş kültürel değerler ve ideolojiler) ise engellilik ve kapsayıcılığa yönelik tutumları güçlü bir şekilde etkiler. Gerçek kapsayıcılık için çeşitliliğe ve eşitliğe değer veren bir anlayışa geçiş gereklidir; bu da konuyu hem politik hem de kültürel bir mesele haline getirir. Kronosistem (zaman boyutu) ise zaman içinde meydana gelen değişimlerin (örneğin politika değişiklikleri, teknoloji) engelli öğrenciler için fırsatları etkilediğini kabul eder ve bu durum, eğitimciler ile politika yapıcılarının proaktif yaklaşımlar geliştirmesini gerektirir.

Şekil 2. Bronfenbrenner'in Ekolojik Sistemler Teorisi. Kaynak: Wikipedia.

Bu teorinin kapsayıcı eğitime uygulanması, sistemsel uyum ve ortak sorumluluk gereksinimini vurgulamaktadır. Etkili kapsayıcılık, tüm sistem düzeylerinin eşit katılım hedefi doğrultusunda uyum içinde çalışmasını gerektirir. Bu yaklaşım, sistemsel engellerin belirlenmesine yardımcı olur, sürekli değerlendirme ve reformu teşvik eder ve kapsayıcılığı dinamik bir süreç olarak ele alır.

4.6 Öğrenim için Evrensel Tasarım

Evrensel Öğrenme Tasarımı (UDL), üç ilke etrafında şekillenmektedir: katılımın birden fazla yolu ("neden"), temsilin birden fazla yolu ("ne") ve eylem/ifadenin birden fazla yolu ("nasıl"). Bu ilkeler, farklı motivasyonları, anlama biçimlerini ve bilgi gösterim yollarını dikkate alarak eğitimcilerin çeşitli ihtiyaçlara yanıt vermesini sağlar. Kapsayıcı eğitim, engellerin kasıtlı olarak kaldırılmasını gerektirir. UDL, işitme engelli öğrenciler kadar

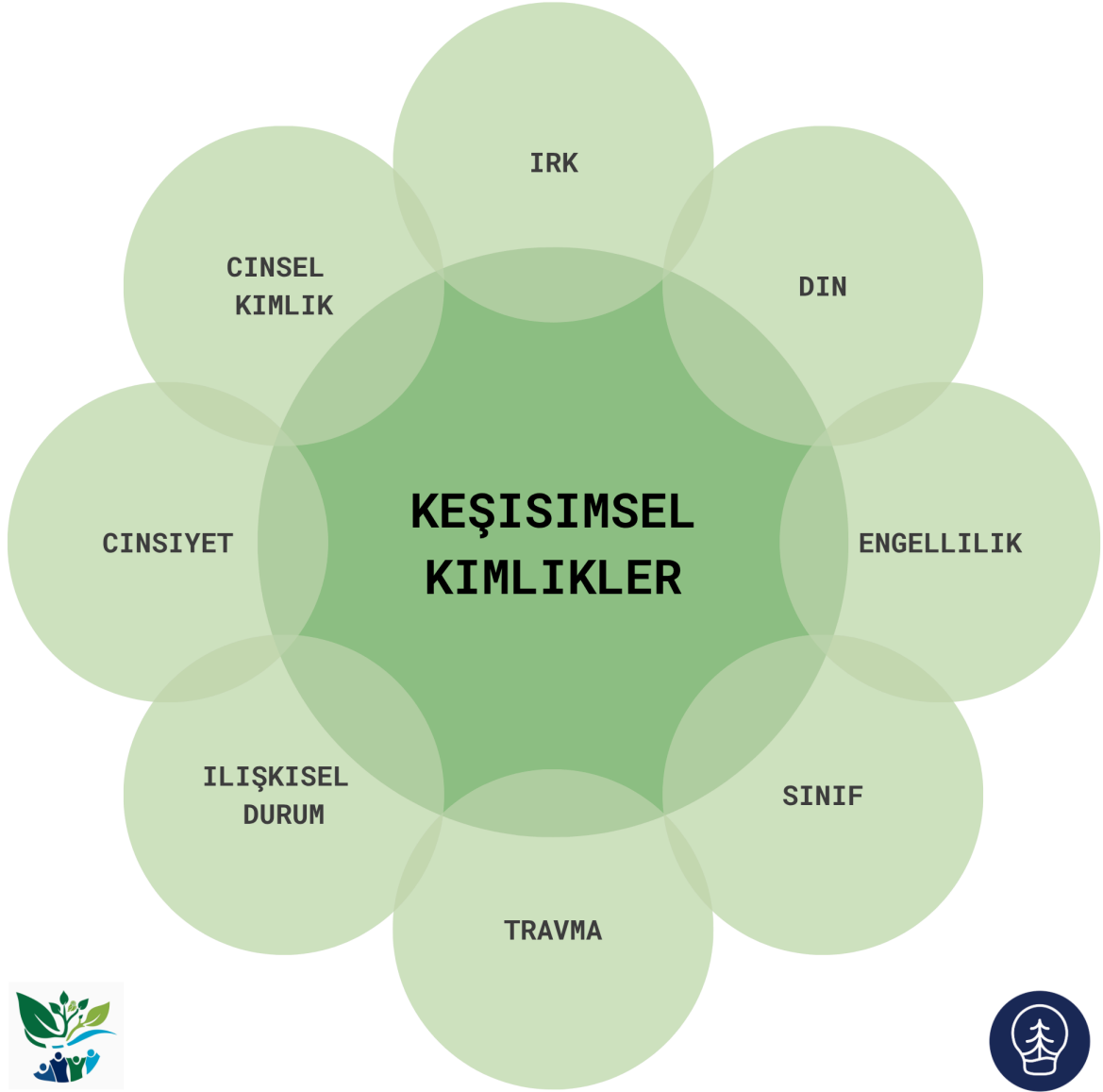
İngilizce öğrenenler ve diğerleri için de fayda sağlayan, örneğin sürekli altyazı kullanımı gibi proaktif tasarım yaklaşımlarıyla bu süreci destekler.

Evrensel Öğrenme Tasarımı (UDL), öğrencilerin güçlü yönlerinden yararlanmasını sağlayarak farklı katılım ve değerlendirme biçimleri sunmak suretiyle geleneksel yetenek anlayışına meydan okumaktadır. Bu yaklaşım, damgalanmayı azaltır ve çeşitliliğe değer verir; sosyo-yapılandırmacı öğrenme anlayışıyla da uyumludur. Öğrenenlerin etkinliğini vurgulayan UDL, özerklik ve üstbilişi geliştiren seçimler sunar. Bu da özellikle marjinalleşme yaşamış öğrencileri güçlendirir, özgüvenlerini ve öğrenmeye katılımlarını artırır. Etkili bir UDL uygulaması, liderlik, müfredat geliştiriciler ve politika düzeyinde sistemsel destek ile mesleki gelişim gerektirir. Tüm düzeylerde uygulandığında UDL, bireysel telafi yaklaşımlarından sistemsel tasarıma geçişi teşvik eder ve kapsayıcı eğitimi güçlendirir. UDL, esnek ve engellerden arındırılmış öğrenme ortamları tasarlayarak kapsayıcı eğitimi destekleyen güçlü bir çerçevedir. Çeşitliliği öngörür, eşitliği ve erişimi teşvik eder, öğretmenlere ilgi çekici ve kapsayıcı sınıflar oluşturmada rehberlik eder.

4.7 Crenshaw'ın Kesişimsellik Modeli

Crenshaw'ın 1989'da geliştirdiği kesişimsellik modeli, ırk ve cinsiyet gibi birbirine bağlı baskı sistemlerinin marjinalleşme deneyimlerini nasıl şekillendirdiğini ortaya koymaktadır. Başlangıçta siyah kadınlara odaklanan bu model, günümüzde sınıf, engellilik, cinsellik, din ve göçmenlik statüsü gibi unsurları da kapsamaktadır. Eğitim bağlamında bu çerçeve, öğrencilerin erişim ve deneyimlerini etkileyen karmaşık eşitsizlikleri ele almaya yardımcı olur. Kapsayıcılık genellikle engelli öğrencileri hedef alsa da, kesişimsellik öğrencilerin birden fazla ve örtüşen marjinalleşme biçimleriyle karşılaşabileceğini vurgular. Bu kesişen kimlikleri görmezden gelmek, sorunları basitleştirir ve müdahalelerin etkinliğini sınırlar. Bu nedenle kesişimsellik, kapsayıcılığı tek konulu kategorilerin ötesine taşır. Kesişimselliğin önemli bir katkısı, eğitimde tarafsızlık anlayışına yönelik eleştirisidir. Müfredatlar ve uygulamalar çoğu zaman baskın grupların deneyimlerini yansıtarak diğerlerini marjinalleştirir. Kesişimsel bir yaklaşım bu varsayımlara meydan okur, farklı bilgi türlerine, seslere ve deneyimlere değer verilmesini savunur ve eğitimi eşitlik ve adalet yönünde dönüştürmeyi amaçlar.

Uygulamada kesişimsellik, eğitimcilerin politika ve sınıf dinamiklerinin bazı öğrencileri nasıl dezavantajlı hale getirebileceğini fark etmelerini teşvik eder. Örneğin, disiplin uygulamaları orantısız şekilde renkli öğrencileri etkilerken, engelli göçmen öğrenciler çifte dışlanmayla karşılaşabilmektedir. Bu çerçeve olmadan bu tür öğrenciler çoğu zaman göz ardı edilir. Kesişimsellik, aynı zamanda kapsayıcı eğitimin öğrenen sesi vurgusuyla da uyumludur. Öğrencilerin karmaşık kimliklerini anlamak, kültürel olarak sürdürülebilir pedagoji yaklaşımlarını, çeşitli içerikleri ve güç ile ayrıcalık konularında açık diyalogu teşvik eder; bu da tüm öğrenciler için empati ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirir.

Şekil 3: Crenshaw'ın keşişimsellik modeli. Kaynak: Hassler (2020) on Medium

Keşişimsel bir yaklaşımın uygulanması kurumsal kararlılık gerektirir. Okullar, keşişen kimliklerden kaynaklanan eşitsizlikleri ortaya çıkarmak için politikaları ve veri uygulamalarını (örneğin, ayrıştırılmış veriler) değerlendirmelidir. Bu, daha incelikli ve etkili müdahalelere yol açarak herkes için anlamlı katılım ve başarı sağlar.

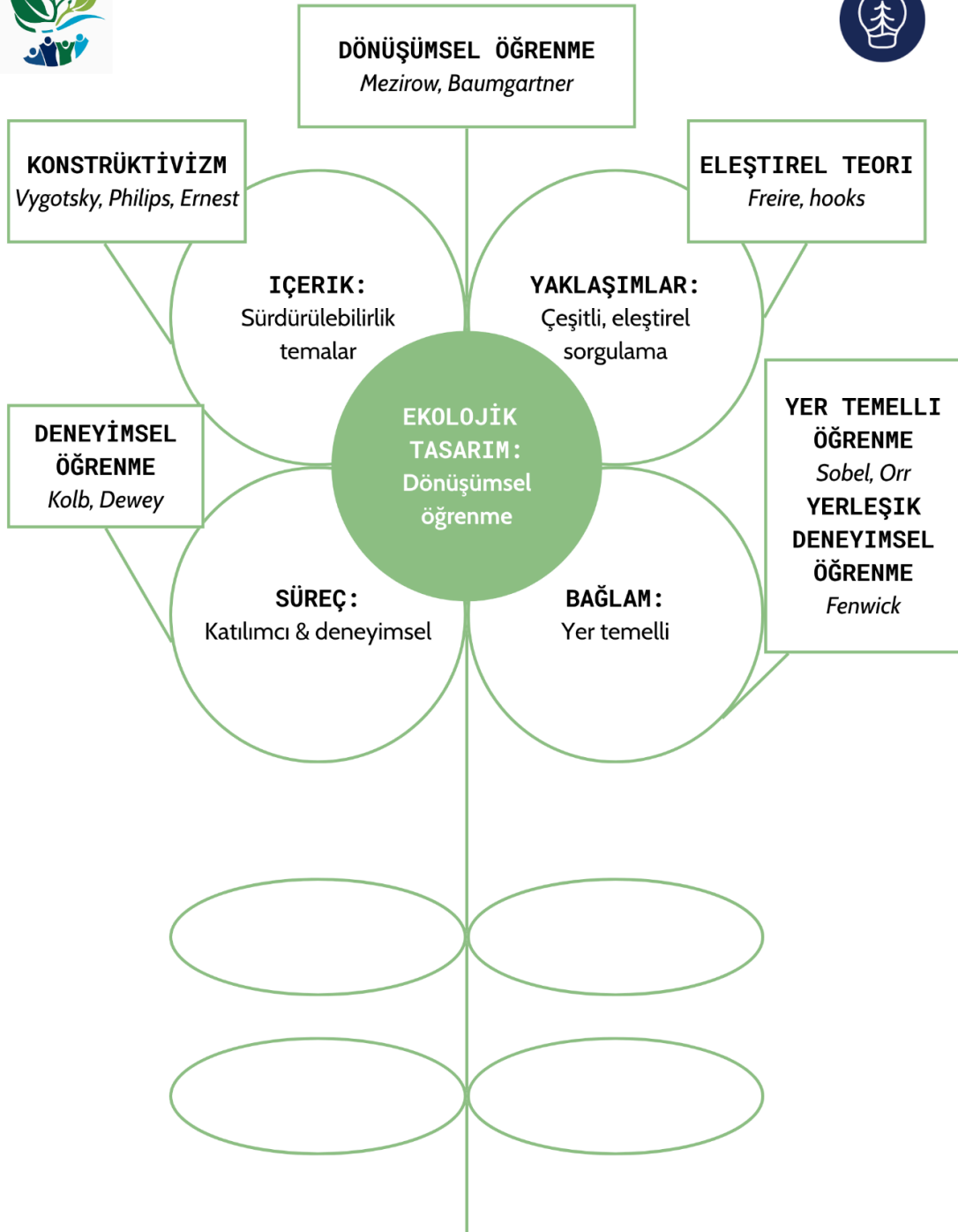
Crenshaw'ın modeli, birbirine kenetlenmiş güç sistemlerini vurgulayarak kapsayıcılığı güçlendirir. Eğitimcileri, öğrencileri karmaşık sosyal bağlamlar içinde bütün bireyler olarak görmeye teşvik ederek, tüm öğrencilerin gerçekten değer gördüğü ve desteklendiği eşitlikçi ve duyarlı öğrenme ortamlarını teşvik eder.

4.8 Sürdürülebilir Kalkınma ve/veya Kapsayıcılık için Eğitim kapsamında pedagojik modeller

Yükseköğretimde Sürdürülebilirlik Öğretimi için Pedagojik Model: Kafayı, elleri ve kalbi birleştirmek: Käpylä ve Auvinen (2024) tarafından geliştirilen bu pedagojik model, öğrencinin deneyiminin üç boyutunu—“zihin” (bilişsel anlayış), “eller” (psikomotor etkinlik veya beceri uygulaması) ve “kalp” (duygusal, değerlere dayalı motivasyon)—bilinçli bir şekilde sürece dahil ederek sürdürülebilirlik yeterliklerini geliştirmeye yönelik bütüncül öğrenme etkinlikleri aracılığıyla dönüştürücü sürdürülebilirlik öğrenimini vurgulamaktadır. Model, dönüştürücü öğrenme, sürdürülebilirlik liderliği ve yeterliğe dayalı eğitim kuramlarını bütünleştirerek öğrencilerin bilgi, kimlik ve eylem kapasitesini geliştiren müfredat deneyimleri tasarlamayı amaçlamaktadır. Yüksek lisans düzeyinde bir ders kapsamında (ön/son anketler, n = 25 ve nitel geri bildirim, n = 19) elde edilen ampirik uygulama verilerine dayanarak, modelin sürdürülebilirlik hedeflerine yönelik tutum, yetkinlik ve motivasyonda anlamlı değişimleri desteklediğine dair kanıtlar sunulmaktadır.

Burns Sürdürülebilirlik Pedagojisi Modeli, beş birbiriyle ilişkili boyut etrafında yapılandırılmış ekolojik bir öğrenme tasarımı odaklanmaktadır: **İçerik (Content)**, tematik, sistemik ve öğrenenlerle birlikte ortaklaşa oluşturulur; **Bakış Açıları (Perspectives)**, baskın paradigmaların farklı merceklerden eleştirel bir biçimde incelenmesini teşvik eder; **Süreç (Process)**, katılımcı, deneyimsel ve ilişkisel etkileşimi vurgular; **Bağlam (Context)**, öğrenmeyi belirli, yere dayalı ortamlara oturtur; ve **Tasarım (Design)** ise ekolojik ve bütünleştirici bir süreç olarak diğer dört boyutu bir araya getirerek dönüştürücü öğrenmeyi destekler (Burns, 2013).

SINIFLARIN, TOPLULUKLARIN VE KAMPÜSLERİN ORTAK DOĞASI

Şekil 4: Sürdürülebilirlik Pedagojisi için Burns Modeli. Kaynak: Heather Burns

Yukarıda sunulan tüm modeller, bilgi, beceri ve değerleri birbirine bağlayan bütünsel, deneyimsel ve dönüştürücü öğrenmeyi teşvik etmekte ve sürdürülebilir davranış ve sosyal ve ekolojik konulara aktif katılım için yeterlilikler geliştirmeyi amaçlamaktadır.

GreenComp, sosyal adalet ve insan hakları kuramları, kapsayıcı ve sürdürülebilir eğitimin çok boyutlu doğasını vurgulamaktadır. Salamanca Bildirgesi, Sistem Teorisi, Ekolojik Sistemler Teorisi, Evrensel Öğrenme Tasarımı (UDL) ve Crenshaw'ın Kesişimsellik Modeli; sistemsel uyumu, proaktif tasarımı ve karmaşık marjinalleşme biçimlerini ele almayı ön plana çıkararak kapsayıcı uygulamalar için temel bir zemin sağlamaktadır. "Zihin, Eller, Kalp" modeli ve Burns'ün Sürdürülebilirlik Pedagojisi gibi pedagojik yaklaşımlar ise sürdürülebilir davranış için bütüncül, deneyimsel ve dönüştürücü öğrenmeyi savunmaktadır. Bu yaklaşımların senteziyle geliştirilen **InclusiveFuture Pedagojik Modeli**, GreenComp yeterliklerini, sosyal adalet ilkelerini, UDL ve kesişimsellik anlayışını bütünleştiren kapsamlı, uygulanabilir ve etik temelli bir çerçeve sunmaktadır. Bu model, herkes için eğitimin sağlanmasında sürdürülebilirlik ve kapsayıcılığın temel bir unsur olmasını garanti altına almaktadır.

5.1 Gerekçe

Sürekli bir değişim halinde yaşadığımız artık yeni bir bilgi değildir; dünya, geçmişten günümüze ve geleceğe baktığımızda değişim hızının üstel biçimde arttığı hızlı ve kesintisiz bir dönüşüm sürecinden geçmektedir. Değişen iklimler ve toplumsal eşitsizlikler gibi birbiriyle bağlantılı sorunlar acil dikkat gerektirmesine rağmen, geleneksel pedagojilerde nadiren yer bulmaktadır. Günümüzde ülkeler genelinde, özellikle okul eğitiminde yaygın olan eğitim anlayışları ve uygulamaları değerli olsa da, bizi bu karmaşıklıkları yönetmek için gerekli bütüncül anlayış ve uyum becerileriyle donatmakta çoğu zaman yetersiz kalmaktadır.

Sürdürülebilirlik Yeterliklerinin Öğretimi, Öğrenimi ve Değerlendirilmesine Yönelik Bu Kapsayıcı Pedagojik Model, mevcut gezegensel ve eğitsel gerçekliklere sağlam bir şekilde dayanan eğitim deneyimleri, pedagojik yaklaşımlar ve sınıf uygulamaları önererek bu boşluğu kapatmaya katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bu pedagojik model aracılığıyla, eğitimcileri, öğretmenleri, okul liderlerini ve öğrencileri yalnızca hayatta kalmaya değil, aynı zamanda daha adil ve gelişen bir geleceği birlikte inşa etmeye hazırlamayı hedeflemekteyiz.

5.2 Arka plan

Bu bölümde, sürdürülebilir eğitim yoluyla kapsayıcılığı teşvik etme hedefine yönelik InclusiveFuture projesinin bir parçası olarak yapılan arka plan çalışması detaylandırılmaktadır. Bu pedagojik modelin arka plan araştırmasının bir parçası olarak, proje ortakları:

(i) ortak ülkelerin temel eğitim ve ortaöğretim (1-12. sınıflar) ulusal çekirdek müfredatlarını analiz ederek sürdürülebilirlik yetkinliklerinin müfredata entegre edilip edilmediğini ve nasıl entegre edildiğini, geçerli politika hükümleri ve tespit edilen boşluklar da dahil olmak üzere belirlemiştir

(ii) 8 ortak ülkede öğretmenler, okul müdürleri, öğretmen eğitimcileri, öğretmen adayları ve eğitim araştırmacıları gibi okul paydaşlarıyla odak grup görüşmeleri gerçekleştirerek

okullarda ve sınıflarda kapsayıcılık ve sürdürülebilirlik uygulamalarının entegrasyonunu nasıl deneyimlediklerini ve ele alınması gereken zorlukların neler olduğunu ilk elden anlamak

(iii) ortak ülkelerden öğretmenler için vurgulanmaya değer kapsayıcı ve sürdürülebilirlik eğitimindeki iyi uygulamaları toplamak; ve bu modelin geliştirilmesi ve uygulanmasını desteklemek için oluşturulan pedagojik yaklaşımlar, sınıf etkinlikleri ve değerlendirme araçları için ilham kaynağı olmak.

Müfredat analizinden elde edilen bilgiler

Hooda ve Tuba (2025), InclusiveFuture ekibiyle birlikte, [8 ortak ülkenin ulusal çekirdek müfredatını \(ilk ve orta öğretim\)](#), öğrencilerin sürdürülebilirlik yeterliklerini geliştirmeye yönelik mevcut hükümleri ve müfredattaki boşlukları belirlemek için analiz etmiştir. Müfredat analizinden elde edilen en önemli bilgiler aşağıda özetlenmiştir:

“AB ülkelerinin çoğu temel düzeyde sürdürülebilirlik eğitimini desteklese de, geleceği okuryazarlığı gibi derin yeterlikler — kaygı veya edilgenliği dayanıklılığa ve proaktif davranışa dönüştürmek için gerekli olan beceriler — nadiren vurgulanmaktadır. Öğretim genellikle karmaşık sürdürülebilirlik sorunlarını ele almak yerine, atık ayrıştırma gibi basit ve düşük etkili eylemler üzerine yoğunlaşmaktadır (okul müdürlerinin %83,9'u tarafından bildirilmiştir). Resmî eğitim olanakları sınırlı olmasına rağmen birçok öğretmen sürdürülebilirlik konusunda konuşma noktasında kendini yeterli hissetmektedir; ancak dönüştürücü, eylem odaklı öğretim yöntemleri hâlâ yaygın olarak uygulanmamaktadır. Bunun sonucunda, gençlerin yalnızca %42,1'i okulda sürdürülebilirlikle ilgili anlamlı öğrenme deneyimlerine sahip olduklarını ifade etmektedir (European Commission. Directorate General for Education, Youth, Sport and Culture, 2024).”

Öğretmen eğitimi, sürdürülebilirlik yeterliklerinin değerlendirilmesi ve disiplinler arası yaklaşımların pratikte uygulanması, iyileştirilmesi gereken sürekli alanlar olarak öne çıkmaktadır. Birçok ülke, öğretmenlerin sürdürülebilirliğin önemini kabul ettiklerini ancak bunu öğretim uygulamalarına etkili bir şekilde entegre etmek için çoğu zaman özgüven veya somut araçlardan yoksun olduklarını bildirmektedir. Ayrıca, sürdürülebilirlik yeterliklerine yönelik standartlaştırılmış değerlendirme çerçevelerinin sıkça bulunmaması, ilerlemenin izlenmesini ve hesap verebilirliğin sağlanmasını zorlaştırmaktadır. Resmî eğitim gereklilikleriyle deneyimsel, uygulamalı öğrenme arasındaki dengeyi sağlamak da yaygın bir zorluk olmaya devam etmektedir; çünkü sınav odaklı sistemler ve zaman kısıtlamaları, sürdürülebilirlik ilkelerinin pratikte uygulanmasını engelleyebilmektedir. Bu nedenle, öğrenciler, öğretmenler ve okul yöneticileri dâhil olmak üzere hem öğrenenler hem de eğitimciler için daha fazla uygulamalı öğrenme deneyimine ihtiyaç vardır.

İşte raporun önerileri:

**Sürdürülebilirlik
yeterliklerinin açık
entegrasyonu**

Sürdürülebilirlik yetkinliklerinin ulusal ve bölgesel müfredat çerçevelerine açıkça entegre edilmesi. Bu yeterliklerin ne anlama geldiğini, nasıl öğretilmesi ve nasıl değerlendirilmesi gerektiğini tanımlayın. Bu

	tanımların GreenComp gibi küresel çerçevelerle uyumlu olmasını sağlayın.
Sürdürülebilirlik yeterlilikleri için pratik değerlendirme araçlarının geliştirilmesi	Sürdürülebilirlik yetkinliklerini değerlendirmek için özel olarak tasarlanmış standartlaştırılmış ulusal değerlendirme araçları geliştirmek. Bu araçlar mevcut değerlendirme uygulamalarına entegre edilmeli ve öğrencilerin sürdürülebilirlikle ilgili becerilerdeki gelişiminin net bir resmini sunmalıdır.
Disiplinler arası işbirliğinin teşvik edilmesi	Eğitimin her seviyesinde disiplinler arası işbirliğini teşvik etmek. Sürdürülebilirlik temalarını farklı konulara entegre eden öğrenme modülleri ve projelerin geliştirilmesini kolaylaştırarak karmaşık konuların bütüncül bir şekilde anlaşılmasını teşvik etmek.
Bütün bir okul yaklaşımının desteklenmesi	Okul liderleri, sürdürülebilirlik eğitimi girişimlerinin geliştirilmesi ve uygulanmasında öğretmen özerkliği için alan yaratabilmeli ve bunu desteklemeli, aynı zamanda öğretmenlerin öğretim uygulamalarını sürdürülebilirlik konularını ele alacak şekilde yenilemeleri ve uyarlamaları için kaynak, rehberlik ve esneklik sağlamalıdır.
Sürdürülebilirliğin günlük uygulamalara entegrasyonu	Günlük yaşamlarımız ve politikalar arasındaki çelişki vurgulanmalı ve öğrenciler aşağıdan yukarıya, hiyerarşinin tepesine doğru değerlendirme yapabilmelidir. Okulların, öğretmenlerin ve politikaların odak noktası, dış gereklilikleri karşılamaktan günlük sürdürülebilirlik uygulamalarını desteklemeye ve ödüllendirmeye kaymalıdır.

Tablo 5: InclusiveFuture Pedagojik modeline duyulan ihtiyacı vurgulayan temel öneriler

Odak grup çalışmalarından elde edilen içgörüler

Sekiz InclusiveFuture ortağı ülkede yapılan [Odak grup çalışmaları](#) (Vesely & Szövérfi, 2025), okullarda sürdürülebilirlik eğitiminin iyileştirilmesi için kilit alanlar belirlemiştir. Bunlar şunları içermektedir:

- Değerlerin ve gelecek yöneliminin vurgulanması: Eğitimin adalet ve empati gibi değerlerle temellendirilmesi, tüm öğrenciler için eşit katılımın teşvik edilmesi ve bireysel eylemin önündeki tutumsal engellerin ele alınması.
- Akademik olmayan çıktıların değerlendirilmesi: Geleneksel akademik performansın ötesinde ekip çalışması, empati ve çevre yönetimini değerlendirmek için çerçeveler geliştirmek.
- Erişilebilir, ücretsiz pratik araç ve kaynakların sağlanması: Kolayca adapte edilebilen, yerleştirilmiş ve kullanıma hazır öğretim materyallerinin sağlanması.
- Öğretimde yenilik: Sürdürülebilirliği derslere entegre etmek, bağımsız dersler geliştirmek, proje tabanlı ve deneyimsel öğrenmeyi teşvik etmek, gerçek dünya

verilerini kullanmak, spekülâtif tasarım kullanmak ve GreenComp ile uyumlu tüm okul, disiplinler arası yaklaşımları teşvik etmek. Doğaya dalmak, ekolojik anlayışı ve sorumluluğu geliştirmek için çok önemlidir.

- Sürdürülebilirliğin çok boyutluluğunun ele alınması: Ekolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel boyutların bütünsel olarak tanınması ve entegre edilmesi.
- Sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık konularında mesleki gelişim, öğretmenlerin kapasitelerinin geliştirilmesi ve öğretmen güveninin artırılması: Bilgi ve pedagojik araçlar konusunda sürekli eğitim sağlanması, karmaşık disiplinler arası konuların ele alınması ve Öz Belirleme Teorisi uyarınca destek ve özerklik yoluyla öğretmenlerde içsel motivasyonun teşvik edilmesi.
- İyi uygulamaların ölçeklendirilmesi ve paylaşılması: Başarılı sürdürülebilirlik girişimlerini belirlemek, doğrulamak ve yaygınlaştırmak için mekanizmalar oluşturmak.
- Sürdürülebilirlik içeriğinin erişilemezliğinin ele alınması: İçeriğin farklı dilsel ve kültürel geçmişlere sahip öğrenciler için erişilebilir olmasını sağlamak.
- Toplumsal destek arayışı: Okul temelli çabalar toplumsal savurganlık veya dışlama ile baltalandığından, kalıcı kültürel değişim yaratmak için ailelerin, toplulukların ve daha geniş toplumun aktif katılımına duyulan ihtiyacı vurgulamak.

Ortak ülkelerdeki iyi uygulamalardan içgörüler:

Vesely ve arkadaşları (2025) tarafından InclusiveFuture projesi kapsamında hazırlanan [Sürdürülebilirlik ve Kapsayıcı Eğitimin İyi Uygulamaları raporu](#), farklı Avrupa bağlamlarında 55 sürdürülebilirlik eğitimi örneğini bir araya getirmektedir. Bu örneklerin çoğu, tüm öğrenciler için kapsayıcılığı teşvik ederken sürdürülebilirlik yeterliliklerinin okullarda anlamlı bir şekilde nasıl geliştirilebileceğine dair değerli bilgiler sunmaktadır. Analiz, okul ve sınıf düzeyinde etkili uygulamaların halihazırda mevcut olduğunu, ancak bunların genellikle parçalı, kaynaklara bağımlı veya bireysel inisiyatife dayalı olduğunu vurgulamaktadır. Dahası, model tasarımı için bir temel oluşturacak şekilde, neyin işe yaradığına ve nerede boşluklar kaldığına dair ortak modeller bulunmaktadır:

1. Katılım için Katalizör Olarak Çeşitli Pedagojik Yaklaşımlar: Örnek olay incelemeleri, yaşayan laboratuvarlar, olgu temelli öğrenme, deneyimsel öğrenme, hizmet öğrenimi, problem ve proje temelli öğrenme gibi aktif, öğrenci merkezli yaklaşımların sürdürülebilirlik konularıyla daha derin bir etkileşimi sürekli olarak teşvik ettiğini göstermektedir. Bu yöntemler, sınıf içi öğrenimi gerçek yaşam bağlamlarıyla ilişkilendirerek öğrencileri uygulamalı etkinlikler, topluluk projeleri ve işbirliğine dayalı problem çözme yoluyla bilgiyi uygulamaya teşvik etmektedir. Temel çıkarımlar şunları içerir:

- Öğrenme faaliyetleri özgün ve bağlamla bağlantılı olmalı, öğrencilerin sürdürülebilirliğin kendi yaşamlarıyla ilgisini görmelerini sağlamalıdır.

- İşbirliği - hem öğrenciler arasında hem de okullar ve toplum ortakları arasında - motivasyonu ve beceri geliştirmeyi artırır.
- Öğretmen rehberliği, sorgulamayı yapılandırmak, düşünmeyi desteklemek ve pratik deneyimleri kavramsal anlayışla ilişkilendirmek için çok önemlidir.

Bu yaklaşımlar farklı okul seviyelerinde adapTablo olsa da, uygulamaları dengesiz olabilir. Yüksek hazırlık talepleri, katı müfredatla uyum sağlamadaki zorluklar ve alanlara veya materyallere sınırlı erişim gibi zorluklar, model destekli planlama araçlarına, adapTablo kaynaklarına ve çeşitli okul ortamları için örneklerle ihtiyaç duyulduğuna işaret etmektedir.

2. Sürdürülebilirliği Günlük Öğrenime Yerleştirmek: Müfredatla ilgili en iyi uygulamalar, sürdürülebilirlik eğitiminin bir eklenti veya tek seferlik bir proje olarak ele alınmak yerine düzenli öğretime entegre edildiğinde en iyi sonucu verdiğini göstermektedir. Tematik sürdürülebilirlik haftaları, müfredatlar arası projeler veya derse özel uyarlamalar gibi örnekler, küçük ölçekli müdahalelerin bile tekrarlandığında ve yerleştiğinde okul kültürünü değiştirebileceğini göstermektedir. Dolayısıyla, aşağıdakilere ihtiyaç vardır:

- Mevcut derslerin içine yerleştirilebilecek modüler faaliyetler ve ders planları sağlamak.
- Sürdürülebilirliğin çevresel, sosyal, kültürel ve ekonomik boyutlarını birbirine bağlayarak disiplinler arası bağlantıları teşvik etmek.
- Farklı bağlamlardaki (kentsel/kırsal, kaynak zengini/kaynak kısıtlı) öğretmenlerin kapsamlı dış desteğe ihtiyaç duymadan modeli uygulayabilmeleri için adapTablo şablonları sunmak.

3. Katılım ve Aidiyetin İtici Gücü Olarak Kapsayıcılık: İyi uygulamalar raporu, sürdürülebilir öğrenmenin tüm öğrencilere ulaşması için kapsayıcılığın şart olduğunu teyit etmektedir. Sınıf düzeyinde kapsayıcılık genellikle şunları içerir:

- Çeşitli yetenekleri, öğrenme stillerini ve geçmişleri hesaba katan farklılaştırılmış öğretim.
- Çoklu katılım, temsil ve ifade araçları sunan Öğrenme için Evrensel Tasarım ilkeleri.
- Materyallerin ve örneklerin kültürel açıdan uygun ve tüm öğrenciler için erişilebilir olmasını sağlamak.

Bazı uygulamalar da öğrenci sesinin ve liderliğinin değerini göstermektedir - örneğin, öğrenciler projeleri birlikte tasarladıklarında veya sürdürülebilirlik girişimlerine liderlik ettiklerinde, katılım genişler ve öğrenim topluluğu daha uyumlu hale gelir.

4. Öğretmen Kapasitesi ve Kaynak Açıkları: Birçok iyi uygulama öğretmenlerin hevesi ve yaratıcılığı sayesinde başarıya ulaşmıştır, ancak kaynaklar sınırlı olduğunda veya

öğretmenler disiplinler arası veya katılımcı yöntemler konusunda eğitim almadığında bu başarıların sürdürülmesi zor olabilir. Rapor da şu hususlara dikkat çekilmektedir:

- Birçok etkili yaklaşım, harici çerçevelerin veya kaynakların öğretmen liderliğinde uyarlanmasına dayanır.
- Öğretmenler somut, kullanıma hazır materyallerden ve diğer okullardan iyi uygulama örneklerinden faydalanır.
- Mesleki öğrenme fırsatları -özellikle de akran değişimini içerenler- yeni pedagojileri uygulama konusunda güveni güçlendirir.

Bu da (i) ders tasarımı, değerlendirme ve uyarlama için açık, pratik rehberlik ve örnekler sağlamanın, (ii) sınırlı altyapıya sahip okulların yine de tam katılım sağlayabilmesi için düşük kaynaklı uygulama seçeneklerini dahil etmenin ve (iii) öğretmenlerin deneyimlerini paylaşabilecekleri ve uygulamaları geliştirebilecekleri işbirlikçi bir bileşeni dahil etmenin önemini vurgulamaktadır.

5. Sürdürülebilirlik Yetkinliklerindeki Boşluklar: Birçok uygulama sürdürülebilirlik değerlerini ve eylemlerini teşvik ederken, rapor iki GreenComp alanının daha zayıf kapsandığını göstermektedir:

- Karmaşıklık kucaklamak (örneğin, sistem düşüncesi, birbirine bağlı zorlukların eleştirel analizi).
- Sürdürülebilir gelecekler tasavvur etme (örn. gelecek okuryazarlığı, uyum sağlama, keşifsel düşünme).

Bu pedagojik model, öğrencilere yardımcı olacak faaliyetleri entegre ederek bu eksiklikleri gidermeye çalışmaktadır:

- Çevresel, sosyal ve ekonomik konular arasındaki bağlantıları haritalandırın.
- Alternatif gelecekler hayal edin ve yaratıcı çözümler keşfedin.
- Sürdürülebilirlik sorunlarının doğasında bulunan ödünleşimler ve belirsizlikler üzerine düşünmek.

İyi uygulamalar raporundan elde edilen bulgular, bu pedagojik modelin şunları yapması gerektiğini vurgulamaktadır

- (i) Kapsayıcılığı bir eklenti olarak değil, planlama ve uygulamanın her aşamasına dahil edin.
- (ii) Öğretmenlere aşırı iş yükü getirmeden faaliyetleri farklı öğrenme ihtiyaçlarına uyarlamak için rehberlik sağlayın.
- (iii) Öğrencileri sürdürülebilirlik çözümlerine aktif katkıda bulunan kişiler olarak kabul ederek öğrenci temsilciliğini teşvik etmek.

5.3 Amaç ve hedefler

Sürdürülebilirlik Yeterliliklerinin Öğretilmesi, Öğrenilmesi ve Değerlendirilmesi için Kapsayıcı Pedagojik Modelin geliştirilmesi, öğretmenleri ve okul liderlerini sürdürülebilirlik ve kapsayıcılığı günlük okul uygulamalarına anlamlı bir şekilde yerleştirmeleri için güçlendirme ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Halihazırda çok sayıda ilham verici girişim mevcut olsa da, bunlar genellikle parçalı, bireysel inisiyatife bağlı ve erişilebilir, uyarlanabilir kaynaklardan yoksundur. Bu model, kanıtlanmış yaklaşımları bir araya getirmeyi, belirlenen boşlukları gidermeyi ve sürdürülebilirlik ilkelerini sınıf ve okul düzeyinde somut eylemlere dönüştürmede eğitimcileri destekleyen tutarlı, pratik bir çerçeve sağlamayı amaçlamaktadır.

Amaç

Özellikle sınıf düzeyinde uygulamaya odaklanarak, erişilebilir, kapsayıcı ve pratik pedagojik rehberlik ve araçlar aracılığıyla sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık yeterliliklerini öğretme, öğrenme ve okul kültürüne entegre etme konusunda öğretmenleri ve okul liderlerini desteklemek.

Hedefler

Kapsayıcı Pedagojik Model:

1. Müfredatın incelenmesi, paydaşların bakış açılarının toplanması ve 8 ülkedeki en iyi uygulamaların belirlenmesi yoluyla arka plan analizleri sırasında tespit edilen **pedagojik boşlukların ve ihtiyaçların ele alınması**
2. Tüm öğrencileri kapsayacak şekilde sürdürülebilirlik yeterliliklerini geliştiren öğrenme faaliyetlerini tasarlamak, uygulamak ve değerlendirmek için **öğretmen ve okul liderlerinin kapasitesini güçlendirmek.**
3. Önemli ölçüde ek iş yükü veya kaynak gerektirmeden mevcut derslere, etkinliklere ve okul girişimlerine entegre edilebilen **adapTablo, kullanıma hazır kaynaklar sağlayın.**
4. Farklı geçmişlerden gelen ve çeşitli öğrenme ihtiyaçları olan öğrenciler için katılım, temsil ve eşit öğrenme fırsatları sağlayan **kapsayıcı pedagojik yaklaşımların kullanılmasını teşvik etmek.**
5. Sürdürülebilirlik değerlerini, zihniyetlerini ve uygulamalarını günlük öğretime dahil etmek için açık rehberlik, pratik örnekler ve destekleyici araçlar sunarak **öğretmenlerin güvenini ve eylemliliğini teşvik edin.**
6. Sınırlı altyapı veya kaynaklara sahip olanlar da dahil olmak üzere farklı okul bağlamlarına uyarlanabilir yaklaşımlar aracılığıyla eğitimciler arasında **işbirliğini ve akran öğrenimini teşvik edin.**

5.4 Modelin özellikleri

InclusiveFuture Modeli, öğretmenler ve okul liderleri için pratik, uyarlanabilir ve kapsayıcı bir araç olarak tasarlanmıştır. Model şu şekilde tasarlanmıştır:

Öğretmen merkezli: Model, birincil kullanıcıları olan öğretmenlerle birlikte oluşturulmuştur. Kapsamlı ek hazırlık gerektirmeden uygulanabilecek somut rehberlik, kullanıma hazır örnekler ve adapTablo araçları sağlar.

Günlük öğrenime entegre edilmiştir: Model, sürdürülebilirliği ayrı bir konu olarak ele almak yerine, sürdürülebilirlik değerlerini tüm disiplinlere ve faaliyetlere yerleştirmek için hem konuya özel hem de müfredatlar arası yaklaşımlar kullanarak sürdürülebilirliği günlük öğretime ve okul kültürüne entegre eder.

Kapsayıcı: Model, eşit katılım için destekleyici bir sınıf kültürünü teşvik ederken, bunları erişilebilir, ilgili ve uyarlanabilir hale getirmek için Evrensel Öğrenme Tasarımı ve farklılaştırılmış öğretim kullanarak tüm faaliyetlere kapsayıcılık katar.

Esnek ve bağlama duyarlı: AB ve ortak ülkeler için tasarlanmış olsa da model, farklı okul bağlamlarını tanımakta ve ölçeğe, yaş grubuna ve müfredata göre uyarlanabilen faaliyetlerle esnek yollar sunmaktadır.

Yetkinlik odaklı: Model, başta Avrupa GreenComp olmak üzere, sistem düşüncesi, gelecek okuryazarlığı ve karmaşıklığın üstesinden gelme gibi eksiklikleri ele alan yerleşik çerçevelerle uyumludur.

İşbirlikçi ve Toplum odaklı: Model, öğretmenler, öğrenciler ve toplum ortakları arasında işbirliğini teşvik etmekte, akran öğrenimi ve ortak projeler yoluyla sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık için kolektif sorumluluğu desteklemektedir.

Kanıt dayalı ve eyleme geçirilebilir: Araştırmalar, paydaş geri bildirimleri ve sahadan edinilen bilgilerle desteklenen model, teoriyi pratik adımlara dönüştürerek eğitimcilerin sürdürülebilirlik değerlerini okullarda ve sınıflarda güvenle uygulamalarına yardımcı oluyor.

6. Bağlam ve Metodoloji

Modelin geliştirme süreci, mevcut araştırmalara, belgelenmiş uygulamalara ve proje ortaklarının işbirliğine dayalı uzmanlığına dayanırken, modelin nihai olarak onu kullanacak kişiler tarafından doğrulanmasını sağlar. Metodoloji üç aşamalı bir süreç izleyerek modelin kanıta dayalı olmasını, paydaşlarla birlikte oluşturulmasını ve yinelemeli geri bildirim yoluyla rafine edilmesini sağlar.

1. Aşama Araştırma ve inceleme

Bu aşama, birden fazla kaynaktan elde edilen bilgileri birleştirerek model için kanıt temelini oluşturur:

- Sürdürülebilirlik yeterliliklerinin ve kapsayıcılık ilkelerinin mevcut eğitim çerçevelerine yerleştirilmesine yönelik fırsatları belirlemek için ortak ölkelerdeki müfredat analizi.
- Doğrudan sahadan pratik içgörüler, zorluklar ve ihtiyaçları yakalamak için eğitimciler, araştırmacılar ve okul liderleriyle odak grup çalışmaları.
- Sürdürülebilirlik Eğitimi ve Kapsayıcılığın En İyi Uygulamaları raporundaki iyi uygulamaların derlenmesi, uyarlanabilecek ve modele entegre edilebilecek etkili yaklaşımların belirlenmesi.
- Kapsayıcılık ve Sürdürülebilirlik Eğitimi kapsamındaki mevcut araştırma, teori ve çerçevelerin gözden geçirilerek modelin tanınmış yetkinlik yapılarıyla uyumlu olmasının sağlanması ve özellikle sistem düşüncesi, gelecek okuryazarlığı ve karmaşıklığı yönetme konularındaki mevcut eksikliklerin giderilmesi.

Bu aşama, bir sonraki aşamaya rehberlik edecek net bir değerler, ilkeler, içerik ve tasarım hususları seti ile sonuçlanmıştır.

2. Aşama Modelin tasarlanması

Tasarım aşaması, kanıtların ve ilkelerin pratik, kullanıcı dostu bir modele dönüştürölmesine odaklanır. Bu aşama şunları içerir

- Sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık hedefleriyle ortak vizyon ve uyum sağlamak için proje ortaklarıyla temel değerler ve ilkeler üzerinde anlaşmaya varılması.
- Önerilen bir yapı, içerik alanları ve sınıf ve okul düzeylerinde uygulama örnekleri de dahil olmak üzere modelin ilk çerçevesinin hazırlanması.
- Yapılandırılmış geri bildirim mekanizmaları aracılığıyla taslağın ilk ortak gözden geçirme çalıştayı ve ardından çevrimiçi bir ortaklar çalıştayı. Bu çalıştay, beyin fırtınası, fikirlerin rafine edilmesi ve paydaş istişaresine rehberlik edecek kilit soruların belirlenmesi için bir platform görevi görmektedir.
- Taslağın ortak girdilerine dayalı olarak iyileştirilmesi ve bunun sonucunda modelin daha geniş bir doğrulama için hazır olan ikinci bir versiyonunun oluşturulması.

3. Aşama Paydaş istişareleri yoluyla doğrulama ve test etme

Modelin ilgili, pratik, uyarlanabilir ve kullanılabilir olduğundan emin olmak için bir çalışma yürüttük:

- Öğretmenler, okul liderleri, eğitim araştırmacıları ve öğretmen öğrencileri de dahil olmak üzere 130'dan fazla paydaşla nitel anketler yoluyla paydaş istişaresi. Bu istişareler, modelin farklı okul bağlamlarında kullanılabilirliği, anlaşılabilirliği ve uygulanabilirliği hakkında ayrıntılı geri bildirim sağlar.
- Paydaş girdilerine dayalı olarak modelin yinelemeli olarak iyileştirilmesi, farklı bakış açılarını ve pratik önerileri içeren üçüncü bir taslağın oluşturulması.
- İçerik, kullanılabilirlik ve proje hedefleriyle uyum konusunda fikir birliği sağlamak için son ortak incelemesi.
- Daha geniş çaplı dağıtım için çevrilmiş özetler de dahil olmak üzere sonuçlandırma ve çeviri.

1. Aşama: Araştırma ve İnceleme	2. Aşama: Tasarım	3. Aşama: Doğrulama ve Test
→	→	
Müfredat analizi	Değerlerin ve ilkelerin kabul edilmesi	Paydaş istişaresi
Odak grup çalışmaları	Taslak ilk model	Yinelemeli arıtma
İyi uygulamaların derlenmesi	Ortakların gözden geçirme çalıştay	Son ortak incelemesi
Mevcut araştırma ve çerçevelerin gözden geçirilmesi	2. taslak için düzeltme	Sonuçlandırma ve çeviri

Tablo 6: InclusiveFuture Pedagojik Modelinin üç aşamalı gelişimi

7. KapsayıcıGelecek Çerçevesi

InclusiveFuture Çerçevesi (aşağıdaki **Tablo 7**'ye bakınız), **InclusiveFuture Pedagojik Modeli**'nin (Bölüm 8) temelini oluşturmaktadır. Bu çerçeve, **GreenComp sürdürülebilirlik yeterlik çerçevesine** dayanmaktadır ve her bir yeterlik alanına kapsayıcılık unsurlarını dâhil etmektedir. Çerçeve, okul ortamlarında görev yapan **öğretmenler ve eğitimciler** için uyarlanmış olup, her bir yeterlik alanına karşılık öğretmenlerden beklenenlerin uygulamadaki yansımalarını (**genel öğretmen yeterliği**) ortaya koymaktadır.

Yetkinlik Alanı	Genel Öğretmen Yeterliliği
1. Sürdürülebilirlik ve Kapsayıcılık Değerlerinin Somutlaştırılması	a. Eşitlik, Sosyal Adalet ve Hakkaniyetin Teşvik Edilmesi: Öğretmenler, sistemik engelleri ortadan kaldırmak, önyargılara meydan okumak ve tüm öğrenciler, özellikle de marjinalleştirilmiş ve savunmasız gruplardan gelenler için adil ve eşit fırsatları savunmak için aktif olarak çalışırlar.
	b. Sürdürülebilirlik ve Kapsayıcılığa Değer Verme: Öğretmenler, sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık değerlerine derin bir kişisel ve profesyonel bağlılık göstererek bunları pedagojik uygulamalarına, sınıf kültürlerine ve daha geniş okul topluluğu ile etkileşimlerine aktif olarak entegre ederler.
	c. İnsan-Doğa Karşılıklı Bağımlılığının Teşvik Edilmesi: Öğretmenler, insan refahı ile doğanın, ekosistemlerin refahı arasındaki bağlantıya dair bir anlayış geliştirerek hem insanlar hem de gezegen için etik sorumluluk ve özen duygusunu teşvik eder.
2. Karmaşıklığı Kucaklamak	a. Eğitimde Sistem Düşüncesi: Öğretmenler, eğitim uygulamalarının daha geniş toplumsal sistemleri nasıl etkilediğini ve bu sistemlerden nasıl etkilendiğini fark ederek sosyal, ekolojik ve ekonomik zorlukların karmaşık bağlantılarını anlamak için bir sistem perspektifi uygular.
	b. Normlar ve Uygulamalar Üzerine Eleştirel Düşünme: Öğretmenler, öğrencileri ve kendilerini, süresiz sürdürülemezlik veya dışlama uygulamalarına izin verebilecek baskın varsayımları, güç yapılarını ve eğitim ve toplum içindeki yerleşik normları eleştirel bir şekilde incelemeye teşvik eder.
	c. İkilemler ve Ödünleşimlerde Gezinme: Öğretmenler, sürdürülebilirlik ve kapsayıcılığın genellikle ikilemler (çatışan değerler ve gerçekler) ve ödünleşimler (rekabet eden ihtiyaçların dengelenmesi) içerdiğini anlamaları için öğrencilere rehberlik eder. Öğrenciler basit cevaplar aramak yerine eleştirel düşünme ve etik karar verme becerilerini geliştirirler.
3. Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Gelecekler Tasavvur Etmek	a. Geleceğe Yönelik Düşünme ve Öngörü: Öğretmenler, sürdürülebilirlik ve kapsayıcılığa yönelik çeşitli olası gelecekleri tasavvur etmede öğrencilere rehberlik eder, uzun vadeli sonuçlar hakkında eleştirel düşünmeyi teşvik eder ve öğrencileri olumlu değişimi şekillendirmeleri için güçlendirir.

	b. Uyarlanabilirlik ve Dayanıklılık: Öğretmenler, kritik problem çözme becerilerini teşvik ederek öğrencilerin değişime uyum sağlama, belirsizlikle başa çıkma ve çevresel ve sosyal zorluklar karşısında dayanıklılık oluşturma kapasitelerini geliştirir.
	c. Dönüşüm için Yaratıcı Problem Çözme: Öğretmenler, sürdürülebilirliği ve kapsayıcılığı teşvik eden yaratıcı yeni çözümler üreterek öğrencileri sistemik zorlukları ele almaya teşvik eder.
4. Sürdürülebilirlik ve Kapsayıcılık için Hareket Etmek	a. Eylem ve Katılım: Öğretmenler, tüm öğrencilerin bilinçli seçimler yapmaları, sınıflarında, okullarında ve yerel topluluklarında sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık konularında anlamlı eylemlerde bulunmaları için katılımcı fırsatlar oluşturur.
	b. İşbirliğine Dayalı Eylemin Kolaylaştırılması: Öğretmenler, öğrenciler arasında işbirliğini, ekip çalışmasını ve kolektif sorumluluğu teşvik eden ve ortak sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık hedefleri doğrultusunda birlikte etkili bir şekilde çalışmalarını sağlayan öğrenme deneyimleri tasarlar.
	c. Katılımcı Vatandaşlığın Teşvik Edilmesi: Öğretmenler, öğrencilerin sürdürülebilirlik ve kapsayıcılıkla ilgili demokratik süreçleri ve sivil katılımı anlamalarını sağlar; savunuculuk, topluluk girişimleri ve sorumlu karar alma süreçlerine aktif katılımı teşvik eder.

Tablo 7: Kapsayıcı Gelecek Çerçevesi

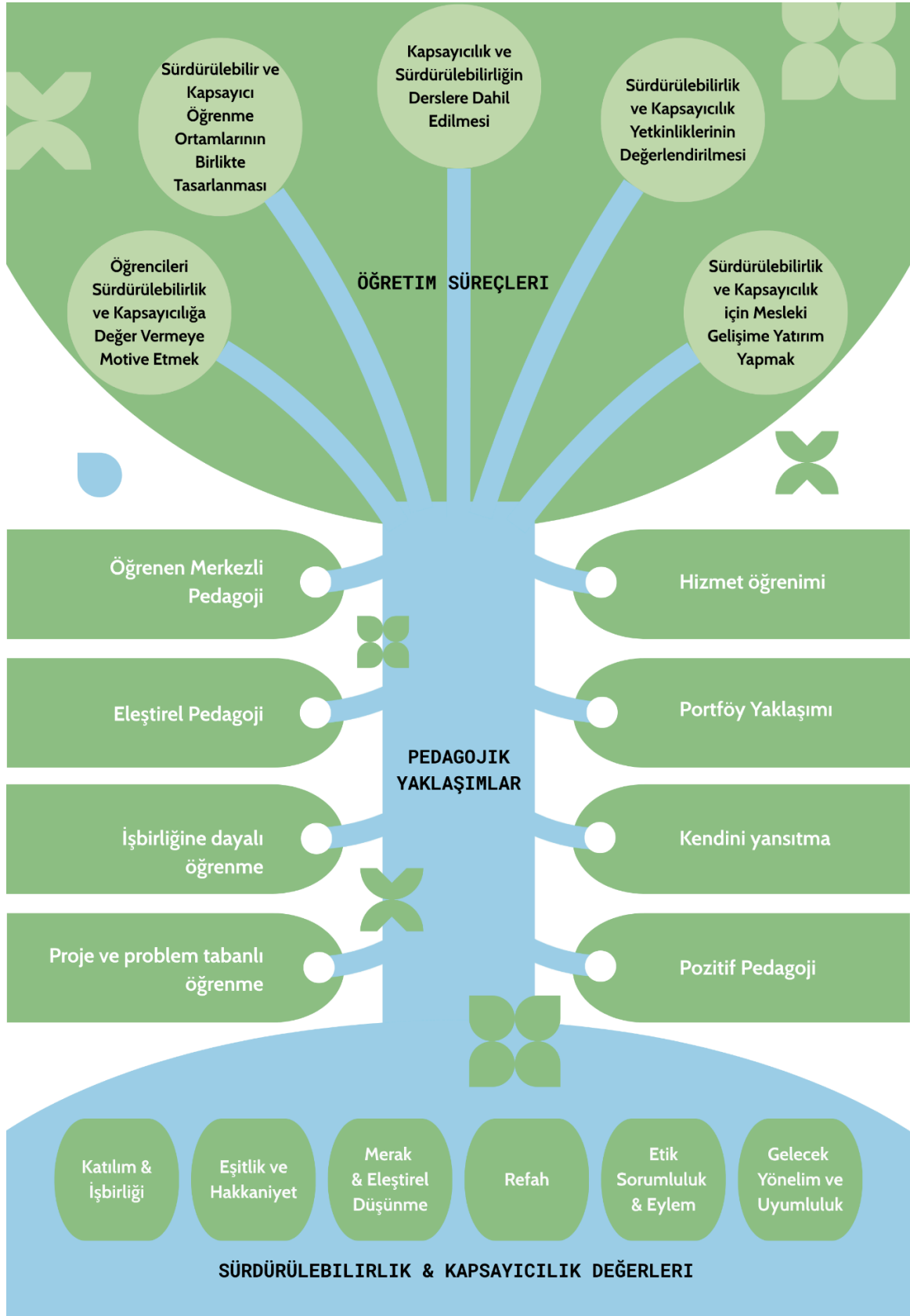
8. Sürdürülebilirlik Yetkinliklerinin Öğretilmesi, Öğrenilmesi ve Değerlendirilmesi için InclusiveFuture Pedagojik Modeli

InclusiveFuture Pedagojik Modeli, kapsayıcılık ve sürdürülebilirliği günlük öğretme ve öğrenme süreçlerine entegre eden bütünsel bir çerçeve sunmaktadır. Aşağıdaki bölümlerden oluşmaktadır:

1. **Temel değerler ve ilkeler:** Bunlar, sürdürülebilirlik eğitiminin etik temelleri olarak önemli gördüğümüz, proje konsorsiyumu ve proje paydaşları tarafından benimsenen temel inançlardır. Bu değerler modelin özünü oluşturmaktadır.
2. **İlgili pedagojik yaklaşımlar:** Burada, öğrencilerde kapsayıcılık ve sürdürülebilirlik yeterliliklerini geliştirmek için en uygun mevcut öğretim yöntemleri ve stratejilerinin bir listesini derledik. Kapsayıcılık ve sürdürülebilirlik eğitimindeki iyi uygulamaların bir derlemesinden çıkarılan bu pedagojik yaklaşımlar, aynı zamanda temel değerleri takip etmekte ve modelin öğretim süreçlerini ve uygulamalarını desteklemektedir.
3. **Arzu edilen öğretim süreçleri:** Burada model daha uygulanabilir hale gelmektedir, yani sürdürülebilirlik yeterliliklerinin etkili öğretimi, öğrenimi ve değerlendirilmesinde yer alan süreçleri ve bunların okullarda ve sınıflarda en iyi şekilde nasıl gerçekleştirilebileceğini göstermektedir.
4. Her bir öğretim süreci daha sonra ilgili **öğretim uygulamalarına** bölünmekte ve her birine öğretmenler için bunların uygulanmasına ilişkin pratik rehberlik eşlik etmektedir.

Yukarıda belirtilen bileşenler birbiriyle bağlantılıdır ve öğretmenlerin eleştirel düşünme, işbirliği ve etik sorumluluk gibi temel sürdürülebilirlik yetkinliklerini geliştiren öğrenme deneyimleri tasarımlarını destekler. Bileşenler aşağıdaki alt bölümlerde detaylandırılmıştır: 8.1, 8.2 ve 8.3.

Şekil 5, temel sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık değerleri üzerine inşa edilen, öğrenciler arasında sürdürülebilirlik yeterliliklerinin kapsayıcı bir şekilde geliştirilmesiyle ilgili çeşitli pedagojik yaklaşımları kapsayan ve bu yeterlilikleri okullara ve sınıflara entegre etmek için gereken öğretim süreçlerini özetleyen genel Inclusive Future Pedagojik modelini göstermektedir.

InclusiveFuture Pedagojik Modeli

Şekil 1. InclusiveFuture Pedagojik Modelinin Görsel Temsili

8.1 Değerler ve İlkeler

Değerler, adalet, doğaya saygı veya iyi olma hâli gibi bireylerin ya da toplumların önemli gördüğü şeyleri yansıtan, derinden benimsenmiş inançlardır (Tilbury & Wortman, 2004). Öğrenenlerin tutumlarını, motivasyonlarını ve bağlılıklarını şekillendirerek sürdürülebilirlik eğitimi için etik bir temel oluştururlar. Buna karşılık **ilkeler**, bu değerlerden türetilen ve tutarlı karar alma ile eylemleri yönlendiren genel kılavuzlar veya kurallardır — örneğin katılım, eşitlik veya sistemsel düşünme (UNESCO, 2017; Sterling, 2010). **Değerler “neden”i** sunarken, **ilkeler “nasıl”ı** ortaya koyar. Araştırmalar, hem değerlerin hem de ilkelerin netleştirilip öğrenme sürecine yerleştirilmesinin sürdürülebilirlik eğitiminin geçerliliğini, tutarlılığını ve dönüştürücü potansiyelini artırdığını göstermektedir (Barth ve diğerleri, 2007; Wals, 2011). Bu bağlamda öğretmenler, soyut değerleri diyalog, yansıtmaya ve iş birliğine dayalı öğrenme yoluyla somut sınıf uygulamalarına dönüştürmede kilit bir rol oynamaktadır. Onların rolü, etik temelli ve pratik açıdan etkili öğrenme deneyimleri tasarlamada hayati öneme sahiptir.

Şekil 6: InclusiveFuture Pedagojik Modelinin altında yatan değerler ve ilkeler

Bu pedagojik modelin hazırlanması, proje konsorsiyumu tarafından üzerinde mutabık kalınan aşağıdaki temel değerlere dayanmaktadır. Ayrıca, 9 ülkeden 130'dan fazla eğitim profesyoneli, hangi değerleri en önemli bulduklarına dair geri bildirimde bulunmuştur. Bu değerler, InclusiveFuture projesinin okullarda kapsayıcı ve sürdürülebilir eğitim uygulamalarını teşvik etme vizyonuyla uyumludur:

I. Katılım ve İşbirliği

Öğrenme sosyal ve katılımcı bir süreç olarak görülür. Kapsayıcı sürdürülebilirlik eğitimi, tüm öğrencilerin karar alma, diyalog ve bilginin birlikte inşasına aktif olarak katılmasını gerektirir.

Öğrenciler, öğretmenler, aileler ve daha geniş topluluklar arasındaki işbirliği, farklı bakış açılarının paylaşılmasını sağlar ve öğrenmenin kolektif olarak sahiplenilmesini teşvik eder.

Katılım ve işbirliği değerleri, okul liderleri ve öğretmenlerin model olması ve öğrencilerin birlikte çalışabilecekleri alanlar yaratılması yoluyla okul ve sınıf ortamında teşvik edilebilir. Öğretmenler ve okul müdürleri birlikte çalıştıkça, öğrenciler işbirliğine dayalı bir ortamı gözlemleme ve deneyimleme fırsatı bulurlar. Ancak, bireysel veya sistemik faktörler nedeniyle genellikle sessiz kalan veya susturulanların sesleri bilinçli bir şekilde teşvik edilmedikçe, yalnızca model olmak ve alanlar yaratmak herkesin katılımını sağlamayabilir. Örneğin, öğretmenler öğrencileri toplumsal sürdürülebilirlik üzerine sınıf projeleri tasarlamaya dahil ederek her sesin duyulmasını ve değer görmesini sağlayabilir.

II. Eşitlik ve Hakkaniyet

Model erişim, katılım ve sonuçlarda adalet öncelik verir. Marjinal grupların öğrenmesini ve refahını engelleyen sistemik engelleri ortadan kaldırmaya çalışır. Eşitlik, her öğrenciye saygı duyulmasını ve benzersizliklerine değer verilmesini sağlarken, hakkaniyet, öğrencilerin ihtiyaçlarına göre farklılaştırılmış destek gerektirir.

Sınıftaki bireyler veya daha küçük gruplar için öğrenme seviyelerine ve hızlarına göre farklılaştırılmış öğrenme desteği, erişim ve katılımda adaleti sağlar. Öğrencilerin açık tartışmalar yoluyla "hakkaniyet" ve "eşitlik" kavramlarını anlamaları ve bu kavramlar hakkında fikir sahibi olmaları ve akranlarının yanı sıra okuldaki ve toplumdaki diğer kişilere saygılı davranma ve okul içindeki ve dışındaki günlük görevler sırasında adaleti sağlama konusunda sınıf normları üzerinde anlaşmaları da önemlidir. Öğretmenler ayrıca, öğrencilerin günlük yaşamlarında adalet ve kapsayıcılık örneklerini tanımladıkları, sosyal eşitlikten çevresel adalet kadar düşündükleri kısa yansıtıcı etkinlikleri de entegre edebilirler.

III. Merak ve Eleştirel Düşünme

Öğrencilerin doğal merakı, öğretmenler tarafından teşvik edilerek ve ödüllendirilerek uzun vadede desteklenebilir. Buna ek olarak, öğrenciler ve eğitimciler, hem eğitimde hem de daha geniş toplumda baskın varsayımları, yapıları ve uygulamaları eleştirel bir şekilde incelemeye teşvik edilir. Düşünme ve sorgulama, sürdürülemez ve dışlayıcı normları sorgulamak için araçlar olarak hizmet eder, dönüşüme ve daha derin öğrenmeye açık bir zihniyeti teşvik eder.

Öğrenciler yeni bilgiler edindiklerinde, öğretmenler onları yalnızca bu bilgileri anlamaya ve bağlamlarına uygulamaya değil, aynı zamanda bilgi, bilgi ve sorgulama arasında ayrım yaparak geçerliliğini sorgulamaya da teşvik edebilir. Öğrencilerin varsayımları sorgulamaya ve kaynağı ne olursa olsun yeni bilgiyi analiz etmek için eleştirel bir merceğe kullanmaya teşvik edildiği sınıfta çeşitli konularda açık tartışmalar ve münazaralar teşvik edilebilir. Tartışma veya münazara konusunun, katılan herkes için bir şekilde ilgili ve anlamlı olması önemlidir. Eleştirel sorgulamayı teşvik etmek için öğretmenler, yerel atık yönetimi veya enerji tüketimi gibi gerçek dünyadaki sürdürülebilirlik ikilemlerini tartışma konuları olarak kullanabilirler.

IV. Refah

Her bireyin (insan olmayanlar da dahil olmak üzere) esenliğinin sağlanması, kapsayıcı değer ve uygulamaların geliştirilmesinin merkezinde yer alır. Fiziksel, zihinsel ve duygusal refahın yanı sıra sosyal refahı da içerir. Okul düzeyinde, personelin, öğrencilerin ve okul liderlerinin refahının sağlanması, sürdürülebilir değişiklikler için çalışmak üzere motive olmuş, gelişen bir okul topluluğunun yolunu açar. Her bireyin kendi refahı için benzersiz ihtiyaçları olsa da, okul topluluğunun kolektif refahı bireylerin refahına önemli ölçüde katkıda bulunur. Topluluk oluşturma, güven, empati ve aidiyet duygusunun geliştirilmesini içerir.

Okullar ve sınıflar, öğrencilerin kendilerini tanınmış, desteklenmiş ve birbirlerine ve çevrelerindeki dünyaya bağlı hissettikleri alanlar haline gelir. Örneğin doğa temelli öğrenme, açık hava dersleri veya çevresel farkındalığı ve empatiyi artıran farkındalık etkinlikleri yoluyla refahı sürdürülebilirlikle ilişkilendirmek faydalı olabilir.

V. Etik Sorumluluk ve Eylem

Eğitim değerden bağımsız değildir; tutumları, kararları ve eylemleri şekillendirme gücüne sahiptir. Bu modelde etik sorumluluk, öğrencilere seçimlerinin başkaları, ekosistemler ve gelecek nesiller üzerindeki etkisini göz önünde bulundurmaları için rehberlik etmek anlamına gelir. Ayrıca eğitimcileri mesleki rollerinde dürüstlük, özen ve adaletle hareket etmeye çağırır.

Etik sorumluluk doğrudan öğretilemez veya öğrenilemez ancak öğretmen ve öğrencilerin birlikte kendi eylem ve uygulamaları ile bunların insanlar ve doğa üzerindeki etkileri üzerine düşündükleri günlük faaliyet ve derslere yavaş yavaş dahil edilebilir. Sorumluluk, kişinin kendisinin ve başkalarının ihtiyaçlarının ve eylemlerinin farkında olması üzerine kuruludur ve kişinin hayatının farklı yönlerini nasıl yönlendirdiğine dair bilinçli seçimler ve kararlar yoluyla sağlanır. Dolayısıyla, insanların, çevrelerinin ve doğanın birbirine bağlı doğası hakkındaki bu bilincin farkındalık, eleştirel sorgulama ve yansıtma yoluyla yerleştirilmesi gerekir. Öğretmenler etik yansıtma görevlerini derslere entegre ederek öğrencilerden günlük seçimlerinin sosyal veya ekolojik sonuçlarını analiz etmelerini isteyebilir.

VI. Gelecek Odaklılık ve Uyumluluk

Öğrenciler sürdürülebilir gelecekleri hayal etme, değişimi öngörme ve ortaya çıkan zorluklara yaratıcı bir şekilde yanıt verme kapasitesiyle donatılmalıdır. Bu, senaryo planlama, öngörü, esnek düşünme ve belirsizlik karşısında dayanıklılık gerektirir. Uyarlanabilirlik, değişimi bir aksaklık olarak değil, yenilik yapma, işbirliği yapma ve öğrenme fırsatı olarak benimsemeyi gerektirir. Öğrenciler, gelecek yönelimini uygulayarak krizlere pasif bir şekilde tepki vermek yerine adil ve sürdürülebilir toplumlara giden yolları aktif bir şekilde şekillendirebilirler. Okullar, karmaşıklığın üstesinden gelmek için hayal gücü, cesaret ve özgüven geliştirerek öğrencileri belirsizlik içinde gelişmeye hazırlama konusunda hayati bir rol oynamaktadır. Senaryo temelli öğrenme ve vizyon oluşturma

egzersizleri, öğrencilerin sürdürülebilir gelecekler hayal etmelerine ve karmaşık küresel sorunlara yaratıcı çözümler keşfetmelerine yardımcı olabilir

Prensipeler

Kapsayıcı Pedagojik Model, **günümüzde ve gelecekte tüm insanlar ve doğa için katılım, adalet, refah, saygı ve sorumluluk sağlama** temel fikri üzerine inşa edilmiştir. Bu ilkeler, öğretmenlere değerlerin sınıf uygulamalarına nasıl dönüştürüleceği konusunda açık bir rehberlik sunar ve UNESCO Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim çerçevesiyle uyumludur. Bu temel fikirler ve yukarıda sıralanan değerler aşağıdaki ilkeler tarafından desteklenmekte ve işlevsel hale getirilmektedir:

- I. Her sese değer vererek, aktif katılımı teşvik ederek ve işbirliği yoluyla bilgiyi birlikte yaratarak kapsayıcı öğrenmeyi teşvik etmek, genellikle bireysel veya sistemik faktörler tarafından susturulanları aktif olarak cesaretlendirmek. Öğretmenler, daha sessiz öğrencilerin aktif katılımını sağlamak için işbirliğine dayalı grup çalışması veya akran mentorluğu kullanabilir
- II. Çeşitliliğe saygı duyarak ve tüm öğrencilerin gelişebilmesi için farklılaştırılmış destek sağlarken diyalog ve yansıtma uygulayarak adaleti desteklemek. Sınıfta adaletin nasıl uygulandığını göstermek için farklılaştırılmış görevler veya esnek gruplama stratejileri burada açıklanabilir.
- III. Merakı beslemek ve öğrencileri sorgulamaları, bilgi kaynakları üzerinde düşünmeleri ve eleştirel bir şekilde araştırmaları için güçlendirmek, dönüştürücü ve derin öğrenmenin yolunu açar. Örneğin, öğrencilerin kendi toplumlarındaki sürdürülebilirlik konularını araştırdıkları sorgulamaya dayalı projeler uygulamak.
- IV. Gelişen okul topluluklarında güven, empati ve aidiyeti teşvik ederek ve sınırlı erişim ve fırsatlara sahip olanlara ek destek sunarak bireysel ve kolektif refahı (insani ve ötesi) beslemek.
- V. Etik farkındalığı ve bilinçli eylemi geliştirmek, öğrencilere insanlara, ekosistemlere ve gelecek nesillere karşı özen, dürüstlük ve sorumlulukla yaşamaları için rehberlik etmek.
- VI. Öğrencileri dirençli olmaya, sürdürülebilir gelecekler hayal etmeye, belirsizliği kucaklamaya ve yaratıcı bir şekilde uyum sağlamaya hazırlamak, zorlukları yenilenme fırsatlarına dönüştürmek. Öğrencileri sınıf sürdürülebilirlik kurallarını veya okul eko-kodlarını birlikte tasarlamaya teşvik etmek, etik farkındalığı eylem halinde gösterebilir.

8.2 Pedagojik Yaklaşımlar

Bu model, birbirine bağlı bir dizi pedagojik yaklaşımdan yararlanmaktadır; bu yaklaşımlar, özelliklerine (**öğrenen merkezli, eleştirel, olumlu, dönüştürücü, iş birliğine dayalı, deneyimsel**) ve odak noktalarına (bireysel öğrenenden ekiplere, sınıfa, tüm okula ve daha geniş topluma uzanan bir süreklilik içinde) göre seçilmiştir. **Kapsayıcılık ve sürdürülebilirlik yeterliklerinin geliştirilmesine** uygun olan, farklı temellere sahip (örneğin olgu temelli,

proje temelli vb.) yaklaşımlar, kapsayıcı ve sürdürülebilirlik eğitime ilişkin iyi uygulama örneklerinden alınmıştır (Vesely ve diğerleri, 2025). Bu yaklaşımlar, birbirinden bağımsız olarak uygulanmak üzere değil, aksine birbirini güçlendirecek biçimde tasarlanmıştır; böylece sürdürülebilirlik yeterliklerini, kapsayıcılığı ve anlamlı katılımı destekleyen **tutarlı bir öğrenme ortamı** oluştururlar. Bu model, **GreenComp'in temel alanlarını** (örneğin sistemsel düşünme, geleceği okuryazarlığı, eylem kapasitesi) somutlaştırmakta ve aynı zamanda **InclusiveFuture çerçevesindeki (Bölüm 7) eğitimcilerin sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık yeterliklerini** bütünleştirmektedir. Model, etkili sürdürülebilirlik eğitiminin **evrensel öğrenme tasarımı, öğrenen merkezli yöntemler, disiplinler arası entegrasyon, gerçek yaşamla otantik bağlantılar ve etkin katılım ile yansıtma fırsatlarını** gerektirdiğini kabul etmektedir.

1. Temel Olarak Öğrenen Merkezli Pedagoji

Modelin merkezinde, öğrencileri kendi öğrenmelerinde aktif katılımcılar olarak konumlandıran öğrenci merkezli pedagoji yer almaktadır. Bu yaklaşım, öğrenme faaliyetlerinin öğrencilerin ilgi alanları, yaşadıkları deneyimler ve istekleri ile ilgili olmasını sağlayarak öğrenci sesini, seçimini ve eylemliliğini vurgular. Öğrenci merkezli pedagoji, yetenekler, geçmişler ve bakış açılarındaki çeşitliliği tanıyıp değer vererek kapsayıcı ilkelerle doğal olarak uyum sağlar. Ayrıca, öğrenme sürecinin sahiplenilmesini teşvik ederek ve içsel motivasyonu artırarak bu modelde desteklenen sorgulamaya dayalı öğrenme, proje tabanlı öğrenme ve deneyimsel öğrenme gibi diğer yaklaşımların da temelini oluşturur.

2. Kültürel Entegrasyon için Tüm Okul Yaklaşımı

Tüm okul yaklaşımı, sürdürülebilirlik yeterliklerini okulun kültürüne, politikalarına ve toplum ilişkilerine yerleştirerek öğrenci merkezli ilkeleri sınıfın ötesine taşır. Okulun tüm üyelerini -öğretmenler, öğrenciler, liderler ve destek personeli- sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık için ortak bir vizyon oluşturmaya işbirliği içinde katılmaya teşvik eder.

Bu yaklaşım, okul ve daha geniş toplum arasındaki ortaklıkları teşvik ederek ve öğrenmeyi gerçek dünya bağlamlarına genişleten girişimleri destekleyerek doğrudan işbirlikçi öğrenme ve hizmet öğrenimi ile bağlantılıdır. Ayrıca pozitif pedagojinin geniş ölçekte uygulanması için destekleyici bir yapı sunarak saygı, eşitlik ve özen değerlerinin okul ortamına nüfuz etmesini sağlar.

3. Eleştirel, Pozitif Pedagoji ve Dönüştürücü Öğrenme

Model aynı zamanda **eleştirel pedagoji ilkelerine** dayanmaktadır; bu yaklaşım, öğrenenleri baskın anlatıları sorgulamaya, güç yapılarını tanımaya ve sürdürülebilirlik sorunlarını şekillendiren sosyal, kültürel ve politik bağlamları analiz etmeye teşvik eder. Sınıf ortamında bu, **diyalog için alan yaratmayı, çoklu bakış açılarını teşvik etmeyi ve yerel sorunları küresel eşitsizlik sistemleriyle ilişkilendirmeyi** ifade eder. Eleştirel pedagoji, öğrencileri yalnızca çevresel ve toplumsal sorunların kökenlerini anlamaya değil, aynı zamanda alternatif gelecekleri hayal etmeye ve hayata geçirmeye güçlendirerek **dönüştürücü öğrenmeyi** tamamlar. Bu yaklaşım, modelin kapsayıcılık konusundaki taahhüdünü güçlendirir ve sürdürülebilirlik eğitiminin hem **ekolojik** hem de **toplumsal**

adalet boyutlarını ele almasını sağlar. **Pozitif pedagoji**, öğrencilerin güçlü yönlerini geliştirmeye, iyi oluşlarını desteklemeye ve güvenli, destekleyici bir öğrenme ortamı yaratmaya odaklanır. Bu yaklaşım, mevcut varsayımlara meydan okumayı, eleştirel düşünmeyi teşvik etmeyi ve öğrenenleri değişim için harekete geçmeye güçlendirmeyi amaçlayan **dönüştürücü pedagoji** ile güçlü bir uyum içerisinde.

Bu yaklaşımlar bir araya geldiğinde, öğrencilerin sürdürülebilirlik sorunlarıyla başa çıkmak için gerekli **dayanıklılığı** ve **eylem kapasitesini** geliştirmelerine yardımcı olur. Değerler ve tutumlar üzerine düşünmeyi teşvik eder, duygusal katılımı davranışsal değişimle ilişkilendirir. **Güven, karşılıklı saygı ve güçlendirme** vurgusu ise öğrencilerin öğrenme süreçlerini belgeledikleri ve zaman içinde kişisel gelişimleri üzerine düşündükleri **portfolyo yaklaşımlarını** da destekler.

4. Sorgulamaya Dayalı ve Probleme Dayalı Öğrenme

Sorgulamaya dayalı öğrenme ve probleme dayalı öğrenme, öğrencilerin gerçek soruları ve zorlukları keşfetmeye aktif olarak katılmalarını sağlar. Sürdürülebilirlik eğitimi bağlamında bu yaklaşımlar, yerel çevre sorunlarının araştırılmasını, okuldaki problemlere yönelik çözümler tasarlanmasını veya küresel sürdürülebilirlik ikilemlerinin incelenmesini içerebilir.

Bu yaklaşımlar, eleştirel düşünme, sistemsel düşünme ve iş birliğine dayalı problem çözme becerilerini geliştirirken, aynı zamanda disiplinler arası öğrenmeye bir köprü oluşturur. Öğretmenler açısından ise, sorgulamanın kalitesini tutarlı bir şekilde değerlendirmek için başarı ölçütlerini tanımlamaya yardımcı olabilir.

5. Karmaşıklık ve Sistem Düşüncesi için Disiplinlerarası ve Fenomen Temelli Öğrenme

Olgu temelli öğrenme — sorgulamaya ve disiplinlerarasılığa yakın bir yaklaşım — tek bir karmaşık tema veya olguyu keşfetmek için birden fazla disiplin alanını bütünleştirir. Örneğin, kentsel bahçeler üzerine bir sürdürülebilirlik projesi, fen bilgisi (bitki biyolojisi, ekosistemler), matematik (büyüme oranlarının ölçülmesi), sosyal bilgiler (toplum yararları) ve görsel sanatlar (tasarım ve tanıtım) gibi alanları içerebilir. Her disiplinlerarası birim, öğretmenlerin sürdürülebilirlik yeterliklerinin gelişimine ilişkin öğrenme çıktılarının değerlendirilmesine yardımcı olacak şekilde GreenComp alanlarıyla açık biçimde eşleştirilebilir.

Disiplinlerarası öğrenme, sürdürülebilirlik sorunlarının karmaşıklığını ele almak için vazgeçilmezdir. Öğrencilerin disiplinler arasında bağlantılar kurmalarını, örüntüleri fark etmelerini ve birden fazla bakış açısını değerlendirmelerini teşvik eder. Yaşayan laboratuvar ve hizmete dayalı öğrenme yaklaşımlarıyla uygulandığında, disiplinlerarası öğrenme etkin ve topluma dayalı bir süreç haline gelir. Disiplinlerarasılığa kapsayıcı bir yaklaşım entegre etmek için öğretmenler, Evrensel Öğrenme Tasarımı (UDL) ilkesini izleyebilir; böylece çeşitli öğrenenleri kapsamak amacıyla birden fazla katılım ve ifade yolu (örneğin görsel kavram haritaları, sözlü sunumlar, uygulamalı gösterimler) sağlayabilirler.

6. Deneyimsel ve Proje Tabanlı Öğrenme

Deneyimsel öğrenme, yaparak öğrenme, yansıtma ve uygulama süreçlerini vurgular. Modelde bu yaklaşım çoğunlukla proje tabanlı öğrenme yoluyla uygulanır; burada öğrenciler somut sonuçlar üreten projeleri tasarlar, planlar ve yürütürler. Bu projeler, atık azaltma kampanyaları tasarlamaktan yerel yaşam alanlarını yeniden düzenlemeye kadar geniş bir yelpazeyi kapsayabilir. Yaşayan laboratuvar yaklaşımı, okulun veya toplumun deney, veri toplama ve yenilik alanı haline geldiği bir deneyimsel öğrenme biçimidir. Bu, örneğin **okul bahçesinin** biyoçeşitlilik, enerji sistemleri veya sürdürülebilir beslenme uygulamaları hakkında öğretim için kullanılmasını içerebilir.

Deneyimsel ve proje tabanlı öğrenme, soyut kavramları somut hale getirerek ve tekrarlanan uygulama, yansıtma ve uyarlama fırsatları sunarak sürdürülebilirlik yeterliklerini güçlendirir. Katılımda eşitliğin sağlanması için rol değişimi, akran geribildirim protokolleri gibi yöntemlerin kullanılması ve öğrenciler ile aileleri aşırı yüklememek adına projelerin gerçekçi bir zaman çizelgesine ve kapsamına sahip olması önemlidir.

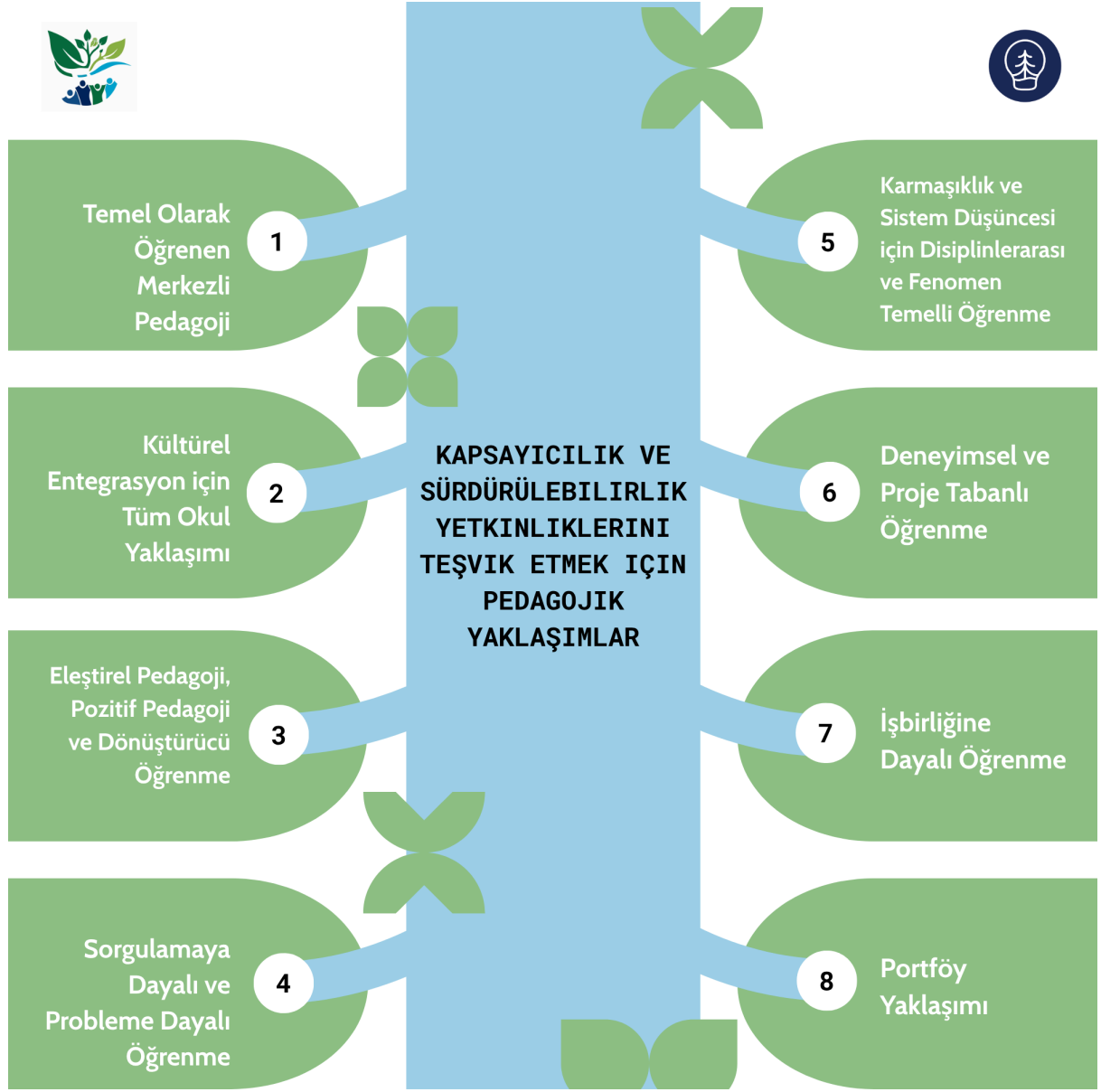
7. İşbirliğine Dayalı Öğrenme

İş birliğine dayalı öğrenme, modeldeki tüm yaklaşımların temelinde yer almaktadır. Sürdürülebilirlik sorunları doğası gereği kolektiftir ve iş birliği, müzakere ile ortak sorumluluk gerektirir. Grup çalışmaları, akran geribildirim ve ortaklaşa oluşturulan projeler aracılığıyla öğrenciler farklı bakış açılarına değer vermeyi, kişilerarası ve iletişim becerilerini geliştirmeyi öğrenirler. Öğretmenler, sınıf tartışmaları ve projelerde öğrencilere farklı roller atamayı, sınıf kurallarına iş birliği değerlerini dâhil etmeyi ve “düşün-eşini bul-paylaş” (think-pair-share) gibi stratejileri kullanmayı düşünebilirler.

8. Portföy Yaklaşımı

Portfolyo yaklaşımı, öğrencilerin bireysel katkılarını, yansıtma süreçlerini ve beceri gelişimlerini zaman içinde belgelemelerine olanak tanıyarak iş birliğine dayalı öğrenmeyi tamamlar. Portfolyolar fiziksel veya dijital olabilir ve proje çıktıları, yansıtıcı yazılar, öz değerlendirmeler ve akran geribildirim gibi unsurları içerebilir. Bu portfolyolar, biçimlendirici değerlendirme ve kişisel gelişim takibi için bir araç olarak hizmet eder; dönüştürücü ve deneyimsel öğrenmenin merkezinde yer alan yansıtıcı döngüleri güçlendirir.

Portfolyo, bir öğrenme ve değerlendirme aracı olarak en etkili şekilde, hem öğrencileri hem de öğretmenleri yönlendiren açık bir beceri çerçevesi bulunduğunda işler. Bu çerçeve, yılda belirli sayıda kontrol noktası (örneğin, 3 kontrol noktası) içermeli ve gizlilik koruması, fotoğraf çekme ve paylaşma kuralları gibi normlara ilişkin ortak bir uzlaşma içermelidir.

Şekil 7: Kapsayıcılık ve sürdürülebilirlik yetkinliklerinin geliştirilmesini teşvik eden pedagojik yaklaşımlar

8.3 Öğretim Süreçleri ve Uygulamaları

Bu bölüm, sürdürülebilirlik yeterliliklerini okullara ve sınıflara kapsayıcı bir şekilde başarılı bir şekilde entegre etmek için öğretmenlerin izleyebileceği öğretim süreçlerini ve uygulamalarını özetlemektedir.

Süreçler = öğretme ve öğrenmede yer alan büyük adımlar

Uygulamalar = somut öğretmen eylemleri

Rehberlik/kaynaklar = öğretmenler için kullanıma hazır destek

Öğretim uygulamaları aşağıdaki süreçler halinde düzenlenmiştir:

1. Öğrencileri Motive Etmek
2. Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Öğrenme Ortamlarının Birlikte Tasarlanması
3. Sürdürülebilirlik ve Kapsayıcılığın Derslere Dahil Edilmesi
4. Kapsayıcılık ve Sürdürülebilirlik Yetkinliklerinin Değerlendirilmesi
5. Öğretmenlerin Mesleki Gelişimine Yatırım Yapmak

Tablo 8, InclusiveFuture Pedagojik Modelinin uygulanabilir kısmını tanıtmaktadır. Öğretim süreçleri ve uygulamaları, öğretmenler için rehberlik ve mevcut kaynakları içerir.

Sürdürülebilirlik Yetkinliklerinin Öğretilmesi, Öğrenilmesi ve Değerlendirilmesi için InclusiveFuture Pedagojik Modeli

Öğretim süreçleri ve uygulamaları	Öğretmenler için Rehberlik	Mevcut Kaynaklar
1. Öğrencileri Motive Etmek		
1 a. Sürdürülebilirlik ve kapsayıcılığı anlamak ve birbirine bağlamak	- Sürdürülebilirliğin farklı boyutları ve bunların birbirleriyle nasıl bağlantılı olduğu da dahil olmak üzere, akranlarınız ve öğrencilerinizle sürdürülebilirlik için ortak bir dil geliştirin (sürdürülebilirlik tanımları ve boyutları için bölüm 3.1'e, GreenComp çerçevesi için bölüm 4.1'e bakınız.) - Kapsayıcılığa yönelik farklı yaklaşımları (çeşitlilik, eşitlik ve yapabilirlik yaklaşımı) anlayın ve ayrıca kapsayıcılık endeksine aşina olun (bölüm 3.2). - Kapsayıcılığı sürdürülebilirlik, iklim ve sosyal adalet konularıyla nasıl ilişkilendirebileceğinizi düşünün (bölüm 3.3)	Öğretmenler için Sürdürülebilirlik ve Kapsayıcılığı Bilme sayfası (Ek 2.1)
1 b. Sürdürülebilirlik ve kapsayıcılığa değer vermek	- Regularly think about and write down what is important to you as a teacher and human. What do you value in your professional and personal life? What principles do you want to live by? - Değerlerinizi ve ilkelerinizi bölüm 8.1'dekilerle eşleştirmeye çalışın. - InclusiveFuture değerleriyle nasıl bir ilişkiniz var? - İlişki kurmadığınız kişiler hakkında ne düşünüyorsunuz? - Sürdürülebilirlik ve kapsayıcılığın önemi üzerine düşündükten sonra hangi değerleri ekler veya çıkarırdınız? - Kişisel değerler ve ilkelerle ilgili notlarınızı okul yılı boyunca birkaç kez gözden geçirin. Kişisel değerleri ve sınıf normlarını yeniden gözden geçirmek için 10 dakikalık bir 'değerler kontrolü' rutini ekleyin (dönem başına üç kez).	Öğretmenin Kendi Değerleri sayfası (Ek 2.2 + Öz-yansıtma Anketi/endeksi (Ek 2.3)

1 c. Modelleme değerleri	• Değerlerinizi ve ilkelerinizi öğretiminize, sınıf kültürünüze ve daha geniş okul topluluğuna entegre etmeyi aktif olarak planlayın • Her bir değer için, bu değeri sınıfınızda ve okuldaki günlük yaşamınızda nasıl göstermek ve modellemek istediğinizi düşünün. • Öğrenciler için hangi değerleri modellemenin diğerlerinden daha zor olduğunu ve nedenini düşünün.	Değerlerin Modellenmesi sayfası (her bir değer/ilkenin sınıfta ve daha geniş okul topluluğunda nasıl modellenebileceğine dair örnekler sunar (Ek 2.4)
1 d. Farklı kimlikler ve interbölümler için suİTablo motivasyon stratejileri bulmak	• Sınıfınızdaki öğrencilerin farklı interbölümlerleri hakkında bilgi edinin. Öğrenci grubunuz için bir interbölümsellik çarkı oluşturun (interbölümsellik için bölüm 4.7 'ye bakın). Kimlik faktörlerini tartışırken gönüllü paylaşımı ve korumayı sağlayın; açıklama konusunda baskı yapmaktan kaçının. • Her bir öğrencinin geçmişinin öğrenme ve değerleri içselleştirme motivasyonlarını nasıl etkilediğini fark edin ve yazın. • Farklı öğrencileri motive etmek için farklı stratejileri nasıl kullanabileceğinizi düşünün. Neyin işe yarayıp neyin yaramadığına dair notlar alın, böylece hem siz hem de diğer öğretmenler bunlara başvurabilir.	Building Inclusive Learner Portfolios guidance sheet for teachers (Ek 2.5)
2. Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Öğrenme Ortamlarının Birlikte Tasarlanması		
2 a. Okul ve sınıf ortamına katılımın önündeki engellerin kaldırılması	• Okul ve sınıf ortamının (fiziksel, sosyal ve dijital ortam - bölüm 3.5'e bakınız) şu anda farklı öğrencilerin öğrenmesini ve katılımını nasıl desteklediği veya engellediği konusunda okul yönetimi ve akranlarıyla tartışın) • Bir veya daha fazla eğitimci arkadaşınızla birlikte, öğrencilerin farklı ihtiyaçlarını karşılamak için sınıf ortamınıza ve kültürünüze ne gibi değişiklikler getirmeniz gerektiğini not edin • Birlikte somut bir plan oluşturun. Dahil edin:	Öğretmenler için Kapsayıcı Öğrenme Ortamları Tasarlama sayfası (Ek 2.6)

	○ Bu değişiklikleri gerçekleştirmek için ne gibi adımlar atmanız gerekiyor? Kimin katılımını gerektiriyor? Bu değişiklikleri gerçekleştirmenin olası zorlukları nelerdir? ● Engelleri görünür ve düzeltilebilir kılmak için basit bir kontrol listesi (aydınlatma, gürültü, tabela, yazı tipi boyutu, cihaz erişimi, sessiz köşeler, altyazılı medya) eklemeyi düşünün	
2 b. Okulun fiziksel, sosyal ve dijital ortamında sürdürülebilirliğin iyileştirilmesi	● Akranlarınız ve okul yönetimiyle birlikte, farklı öğrenme ortamlarının (fiziksel, dijital, sosyal) (öğrenme ortamları için bölüm 3.5'e bakın) okulunuzda ve sınıfınızda sürdürülebilirliği nasıl desteklediğini araştırın ● Diğer sınıflardaki veya kendi sınıfınızdaki mevcut iyi uygulamaları belirleyin (iyi uygulamaların nasıl toplanacağı ve düzenleneceği konusunda iyi uygulamalar belgesine bakın) ● Use WWF's Okulun çevresel ayak izini iyileştirmeye yönelik bir eylem planı oluşturmak için WWF'nin Schools Okullarda Sürdürülebilirlik Rehberi'ni kullanın. Okulda sürdürülebilirliğin farklı yönlerine dikkat edin, örneğin gıda ve su tüketimi, atık üretimi ve geri dönüşüm, biyoçeşitlilik, enerji, seyahat, kağıt ve baskı.	WWF'nin Okullarda Sürdürülebilirlik rehberi. InclusiveFuture'un Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Eğitimde İyi Uygulamalar Raporu
2 c. Bütünsel planlama için okul sınırları içinde ve ötesinde işbirliği yapmak	● Örneğin, planları gerçekleştirmek için gereken farklı sektörler arası işbirliklerini göz önünde bulundurun: ○ Kentsel planlama departmanı ○ Enerji sektörü ○ Sosyal sektör (STK'lar, sivil toplum kuruluşları) ○ Teknoloji sektörü ● İşbirliğini sürdürmek için temas noktaları, kararlaştırılan roller, zaman çizelgesi ve bir Mutabakat Zaptı/hafif anlaşma yoluyla ortaklıkları resmileştirin.	İyi uygulamalar raporuna bakınız ve aşağıdaki uygulamalara başvurunuz: 1. Genç ve Yaşlı Bahçıvanlar-🇹🇷 Yunanistan 2. Sürdürülebilir Bir Mahallede İyi Yaşam-🇪🇸 İspanya 3. Eko-Okullar Programı-🇵🇹 Portekiz / 🇷🇴 Romanya 4. Escoles Verdes-🇪🇸 İspanya

3. Kapsayıcılık ve Sürdürülebilirliğin Derslere Dahil Edilmesi

3 a. Dersleri planlarken karmaşıklığı göz önünde bulundurmak	- Konu sınırlarının ve öngörülen müfredatın ötesinde düşünün - Kavramlar arasındaki bağlantıyı ve bunların öğrencilerin günlük yaşamlarıyla bağlantılarını belirleme - Günlük çevresel ve toplumsal zorlukların nasıl birbiriyle bağlantılı olduğunu ve sürdürülebilirlik sorunları olarak çerçevelendirilebileceğini düşünün - Öğrencilerin nedenleri, paydaşları ve geri bildirim döngülerini ilişkilendirmeleri için tek sayfalık bir 'sistem haritası' şablonu oluşturun	İyi uygulamalar raporuna bakınız ve aşağıdaki uygulamalara başvurunuz: <i>Finlandiya Okullarında Atık İşleme ve Geri Dönüşüm</i> - Finlandiya <i>Brigada #MARVIVO</i> - Portekiz <i>İstedğimiz Dünya</i> - İspanya <i>Next Stop SDG 2030: Çok Gerçek Bir Yol</i> - İspanya
3 b. Sorgulama ve eleştirel düşünme için zemin hazırlama	- Öğrencileri sınıfta sunulan bilgi ve enformasyon üzerinde eleştirel düşünmeye nasıl teşvik edeceğinizi planlayın - Öğrencileri farklı sorunları sürdürülebilirlik sorunları olarak görmeye teşvik edin - Kanıtlanmış ve etkili sürdürülebilirlik uygulamalarını "greenwashing" den (sağlam kanıtlara dayanmayan sürdürülebilirlik iddiaları) ayırt etmek için öğrencilerinizle pratik yapın	Öğretmenler için MAPPA çok işlevli aracına bakınız
3 c. Kapsayıcılık ve sürdürülebilirlik uygulamalarının günlük faaliyetlere entegre edilmesi	- Aşağıdakiler de dahil olmak üzere sınıfta sürdürülebilir rutinleri normalleştirin - Sürdürülebilir malzeme kullanımı - Sorumlu enerji ve su tüketimi - Tüketimi azaltmak, eşyalara özen göstermek ve geri dönüşüm uygulamak - Aşağıdaki örneklerde olduğu gibi öğrencilerle birlikte kapsayıcı sınıf normları geliştirin: - Akranlara eşit ve saygılı muamele - Başkalarının ırksal, cinsiyet, bölgesel, cinsel, ekonomik veya sosyal kimlikleri hakkında varsayımlarda bulunmamak	İyi uygulamalar raporuna bakınız ve aşağıdaki uygulamalara başvurunuz: <i>Kompost Kovası Mücadelesi</i> - Macaristan <i>Eko-sürdürülebilir Bir Ortamda Tohum Ekimi</i> - İspanya (Balear Adaları) <i>Birlikte Farklı</i> - Bulgaristan

	○ Kırılganlık faktörlerinin kabul edilmesi ve kırılgan konumdakilerin sesinin desteklenmesi ○ Akranların geçmişleri, kimlikleri, yetenekleri veya diğer faktörlerden kaynaklanan farklı ihtiyaçlarını anlamak, saygı duymak ve desteklemek ○ Öğrencilerle birlikte 3-5 sınıf eko-normu oluşturun ve bunları basit bir kontrol listesi ile haftalık olarak izleyin	
3 d. Öğrenci temsilciliğinin ve sesinin desteklenmesi	● Diyalog, birlikte karar verme ve akran öğrenimini yapılandırma ● Geleneksel olarak susturulmuş sesleri yükseltmek ● Aidiyet ve temsiliyet oluşturun ● İfade aracı (sözlü, yazılı, çizili, dijital vb.) için bir seçenek sunun ve geleneksel olarak daha sessiz sesleri yükseltmek için kolaylaştırıcı rolleri dönüşümlü olarak verin	<i>PAL-TIN: Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Topluluklar için Gençlik Katılım Konseyleri-</i> <i>Romanya</i> <i>Birlikte Farklı-</i> <i>Bulgaristan</i> <i>Next Stop SDG 2030: Çok Gerçek Bir Yol-</i> <i>İspanya</i>
4. Sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık yetkinliklerinin değerlendirilmesi		
4 a. Farklı değerlendirme stratejilerinin birleştirilmesi	● Sözlü ifade, yazma, yaratma vb. gibi farklı becerileri değerlendiren biçimlendirici ve özetleyici stratejiler kullanın (Değerlendirme stratejileri için bkz. bölüm 9.1). ● Çeşitli kanıtlar toplayın (gözlemler, konuşmalar, ürünler).	Değerleme stratejileri üzerine Bölüm 8.1
4 b. Sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık yetkinliklerinin düzenli değerlendirmelere entegre edilmesi	● GreenComp ve kapsayıcılık göstergelerinin devam eden değerlendirme kriterlerine ve dereceli puanlama anahtarlarına entegre edilmesi (Örnek dereceli puanlama anahtarları ve araçları için bkz. bölüm 9.2) ● Sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık yetkinliklerinin öğrenci portfolyolarına dahil edilmesi (portfolyo değerlendirmeleri için bkz. bölüm 9.1)	Öğrenci öz değerlendirme anketi
4 c. İlerleme ve ihtiyaçların takibi	● Zamanında, diyaloga dayalı, güce dayalı geri bildirim verin; ● erişilebilirlik için farklı yöntemler kullanarak öğrencileri kendi kendilerini/akranlarını değerlendirmeye teşvik etmek	Eylem, yansıtma ve zaman içindeki ilerlemeyi belgeleyen portfolyolar. Portfolyoların nasıl kullanılacağına ilişkin rehberlik (bölüm 9.2).

	• Öğretim ve gruplama stratejilerini ve gerekli desteği ayarlamak için kanıtları gözden geçirin • Öğrenciler ve ailelerle sonraki adımları belgeleyin	
5. Tüm Öğrencilerde Sürdürülebilirlik ve Kapsayıcılık Yetkinliklerinin Geliştirilmesi için Mesleki Eğitime Yatırım Yapılması		
5 a. Kendi güçlü yönleri ve ihtiyaçları üzerine düşünme	• Büyüme hedefleri belirlemek için modele karşı öz denetimi kullanın • Öğretiminizi daha sürdürülebilir ve kapsayıcı hale getirmek için çalışmalarınızda ihtiyaç duyduğunuz desteği not edin • Mesleki öğrenme topluluğu toplantıları (örneğin ayda bir) ve akran gözlemleri (örneğin ayda bir veya programınıza uygun herhangi bir sıklıkta) için plan yapın	Öğretmenlerin kendilerini yansıtmaya anketi (Ek 2)
5 b. Dijital araç ve kaynakları kullanma kapasitesinin geliştirilmesi	• Erişilebilir, düşük bariyerli araçlar seçin • Sorgulama ve kapsayıcılığı desteklemek için açık kaynakları ve verileri kullanın • Dijital eşitliğe dikkat edin (herkes için cihazların kullanılabilirliği, bağlanabilirlik, erişilebilir formatlar ve gerekirse alternatif yolları değerlendirin)	İyi uygulama raporuna bakınız ve aşağıdaki uygulamalara başvurunuz: 1. <i>GreenMaker-</i> <i>Macaristan</i> 2. <i>eSustainability Teachers' Lab-</i> <i>İspanya</i>
5 c. Araştırma becerilerinin geliştirilmesi	• Araştırmaya dayalı uygulamaları okuyun ve uygulayın; • Uygulamayı bilgilendirmek için sınıf verilerini etik olarak toplamak ve yorumlamak	Sınıf İçi Eylem Araştırmasına Dayalı Öğretim: Sürdürülebilir Öğretmen Mesleki Gelişim Stratejisi
5 d. Okullar arası değişimlere katılmak	• Kendi okulunuzun ötesinde sürdürülebilirlik perspektiflerini genişletmek için farklı okul ve sınıf ortamlarında (uluslararası değişimler dahil) gözlem yapma ve çalışma fırsatları bulun	<i>Eco-Schools Uluslararası Programı-Küresel (Portekiz, Romanya, İspanya vb. ülkelerde uygulanmaktadır)</i>

Tablo 8: Sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık yetkinlik entegrasyonu için süreçlerin, uygulamaların ve kaynakların öğretilmesi

8.4 InclusiveFuture Pedagojik Modelinin Uygulanması

Bu bölüm, proje konsorsiyumu tarafından toplanan en iyi uygulamalardan esinlenen bir dizi faaliyet sunmaktadır. Faaliyetler, modelin pratikte nasıl uygulanabileceğine dair örnekler teşkil etmektedir. Her bir faaliyet, ilgili GreenComp yeterlilikleri ve gerekli pedagojik yeterlilik(ler)in yanı sıra modelde vurgulanan pedagojik yaklaşımlarla eşleştirilmiştir.

1. Sürdürülebilirlik ve Kapsayıcılık Değerlerinin Somutlaştırılması	
Öğrenciler/Öğrenciler için İstenen Öğrenme Çıktıları	School or Classroom Activities (refer to bölüm 8.4.1 for full activities.)
Sürdürülebilirlik ve Kapsayıcılığa Değer Vermek: Öğrenciler sürdürülebilirlik ve kapsayıcılığın insanlar ve gezegen için neden önemli olduğunu anlarlar. Daha adil, daha sürdürülebilir bir dünya inşa etmek için kendi değerleri ve eylemleri üzerine düşünürler.	Etkinlik 3 (sınıf 1-3) Etkinlik 4 (sınıf 1-3)
Adaleti ve Eşitliği Desteklemek: Öğrenciler okullarındaki veya toplumlarındaki adaletsizliği tespit ederler. Başkaları için empati gösterirler ve geçmişleri ne olursa olsun herkes için eşit şanslar yaratmak için çalışırlar.	Etkinlik 8 (sınıf 6-8)
Doğayı ve Karşılıklı Bağımlılığı Teşvik Etmek: Öğrenciler doğanın değerini ve insanların ona nasıl bağımlı olduğunu görürler. Çevreye özen gösterirler, ekosistemlerin korunmasına yardımcı olurlar ve çeşitli yaşamı takdir ederler.	Etkinlik 1 (sınıf 4-6) Etkinlik 2 (sınıf 1-3)

2. Karmaşıklığı Kucaklamak	
Öğrenciler için İstenen Öğrenme Çıktıları	Okul veya Sınıf Etkinlikleri (tüm faaliyetler için bölüm 7.4'e bakınız.)
Sistem Düşüncesi: Öğrenciler bir sistem içindeki farklı unsurlar arasındaki bağlantıları belirleyebilir ve tanımlayabilir (örneğin, yerel atık yönetiminin küresel iklim değişikliğine nasıl	Etkinlik 6 (sınıf 6-8) Etkinlik 9 (sınıf 6-8) Etkinlik 13 (sınıf 9-12)

bağlandığı) ve bir sistemin bir parçasındaki eylemlerin diğerleri üzerinde dalgalanma etkileri olabileceğini fark edebilir.	
Eleştirel Düşünme: Öğrenciler çeşitli kaynaklardan gelen bilgileri değerlendirebilir, varsayımları sorgulayabilir ve önyargıları belirleyebilir (örneğin, güvenilir çevresel iddialar ile "yeşil yıkama" arasındaki farkı ayırt edebilir). Kanıtlara dayalı iyi gerekçelendirilmiş argümanlar formüle edebilirler.	Etkinlik 6 (sınıf 6-8) Etkinlik 8 (sınıf 6-8) Etkinlik 11 (sınıf 9-11)
Sorun Çerçeveleme: Öğrenciler, karmaşık sürdürülebilirlik sorunlarını çoklu bakış açılarından keşfedebilir ve tanımlayabilir, sorunların genellikle çeşitli nedenleri olduğunu ve tek, basit bir çözümü olmadığını kabul edebilirler. Bir konuya ilişkin farklı bakış açılarını ifade edebilir ve kilit paydaşları belirleyebilirler.	Etkinlik 9 (sınıf 6-8) Etkinlik 13 (sınıf 9-12) Etkinlik 15 (sınıf 9-12)

3. Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Gelecekler Tasavvur Etmek

Öğrenciler için İstenen Öğrenme Çıktıları	Okul veya Sınıf Etkinlikleri (tüm faaliyetler için bölüm 7.4'e bakınız.)
Gelecek Okuryazarlığı ve Uyarlanabilirliğin Teşvik Edilmesi: Öğretmenler, öğrencileri değişimi öngörme, farklı sürdürülebilir gelecekler tasavvur etme ve belirsizliğe ve ortaya çıkan zorluklara yaratıcı bir şekilde uyum sağlama becerileriyle donatarak dayanıklılığı ve proaktif katılımı teşvik eder.	Etkinlik 7 (sınıf 6-8) Etkinlik 12 (sınıf 9-12)
Keşifçi ve Yenilikçi Düşünmeyi Teşvik Etmek: Öğretmenler, merak, yaratıcılık ve konu sınırlarını aşan yaklaşımlara değer veren bir sınıf kültürünü teşvik ederek sürdürülebilirlik ve kapsayıcılıkla ilgili zorluklara yeni çözümler üretir, deney yapmayı ve sorun çerçevesi oluşturmayı teşvik eder.	Etkinlik 7 (sınıf 6-8) Etkinlik 12 (sınıf 9-12)

4. Sürdürülebilirlik ve Kapsayıcılık için Hareket Etmek

Öğrenciler için İstenen Öğrenme Çıktıları	Okul veya Sınıf Etkinlikleri (tüm faaliyetler için bölüm 7.4'e bakınız.)
Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Uygulamalar için Savunuculuk: Öğrenciler, bakış açılarını nasıl dile getireceklerini ve olumlu değişimi nasıl etkileyeceklerini anlayarak, okul ve daha geniş toplum içinde sürdürülebilirliği ve kapsayıcılığı teşvik eden tartışmalara ve girişimlere aktif olarak katılırlar.	Etkinlik 8 (sınıf 6-8) Etkinlik 11 (sınıf 9-11)
Kolektif Etki için İşbirliği: Öğrenciler, ortak sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık hedefleri doğrultusunda çalışırken ekip çalışması, empati ve farklı bakış açlarına saygı göstererek işbirliğine dayalı proje ve faaliyetlere katılırlar.	Etkinlik 6 (sınıf 6-8) Etkinlik 9 (sınıf 6-8) Etkinlik 10 (sınıf 6-8)
Bireysel ve Kolektif Eylemde Bulunma: Öğrenciler, daha sürdürülebilir ve kapsayıcı bir dünyaya katkıda bulunacak kişisel ve kolektif eylemleri belirler ve uygular; kendi seçimleri ve bunların başkaları ve çevre üzerindeki etkileri konusunda bir eylemlilik ve sorumluluk duygusu sergiler.	Etkinlik 11 (sınıf 9-11) Etkinlik 13 (sınıf 9-12) Etkinlik 15 (sınıf 9-12)

8.5 İlk ve Ortaokullar için Etkinlikler

Bir öğretmen için yeni pedagojik yöntemleri günlük pratiğe uygulamak çok zor gelebilir. Bu bölümde, farklı yaş grupları için daha önce bahsedilen pedagojik yaklaşımları kullanan çeşitli etkinlikler sunuyoruz. Her Etkinlik, öğretmenlere çok fazla ekstra iş yüklemeden bu etkinliklerin kullanımını mümkün olduğunca kolaylaştırmak için yapısı, hedefleri ve gerekli hazırlık (gerekli malzemeler vb.) hakkında bir açıklama ile birlikte gelir.

İlkokullar için Etkinlikler

Etkinlik 1 (sınıf 1-3) Doğanın Süper Kahramanları/Heroines

Greencomp yetkinlik/ler
Sürdürülebilirliğe değer vermek
Doğanın desteklenmesi

Pedagojik yaklaşım/lar
Oyun tabanlı öğrenme
Deneyimsel öğrenme

Amaç / Hedeflenen Öğrenme Çıktısı:

Öğrenciler doğaya yardım edebilecekleri basit yolları belirler ve takdir eder ve "doğanın süper kahramanları" olarak rollerini anlarlar.

Nasıl hazırlanmalı?

Kaç ders: 1

Bağlantı Noktası: "Kim doğa için bir kahraman olmak ister?" Öğrenciler oyun oynayarak, ne kadar küçük olursa olsun eylemlerinin çevrelerinde muazzam bir etki yaratabileceğini fark edebilirler.

Sınıf normları / Kabul edelim:

- Arkadaşlarımızın fikirlerini dinleyin.
- Herkese ve çevreye karşı nazik olun.

Kaynaştırma tavsiyesi: Bazı öğrenciler utangaç hissediyorsa, küçük destekleyici gruplara katılmalarına veya bunun yerine kendilerini çizimlerle ifade etmelerine izin verin.

Yardımcı malzeme:

- Hayvan ve bitki resimleri
- El işi malzemeleri (kağıt, boya kalemleri, yapıştırıcı, geri dönüştürülmüş malzemeler)
- İsteğe bağlı: Hayali oyun için "Doğanın Süper Kahramanı" pelerinleri veya maskeleri
- Öğretmen müzikal açıdan yetenekli ise piyano veya başka bir enstrüman

Ders için Yönlendirici Sorular:

- "Doğaya yardım etmek/doğayı kurtarmak için ne yapıyorsun?"
- "Hangi hayvanları veya bitkileri seviyorsun ve onlara nasıl yardım edebiliriz?"
- "Seni bir doğa süper kahramanı gibi hissettiren nedir?"

"Kim bir doğa süper kahramanı/kahramanı olmak ister?" - Doğaya yardım etmekle ilgili kısa bir hikaye, kişisel deneyim veya şarkıyla başlayın. Örneğin, aşağıdaki şarkıyı "Eğer mutluyusan ve bunu biliyorsan..." melodisiyle söyleyebilirsiniz.

Eğer küçük bir çöp görürseniz, toplayın!
Küçük bir çöp görürseniz toplayın, toplayın!
En yakın çöp kutusuna atın, parkımızı temiz ve düzenli tutun,
Küçük bir çöp görürseniz, toplayın-toplayın!

Eğer su musluğu çalışıyorsa, kapatın-kapatın!
Eğer su musluğu çalışıyorsa, kapatın-kapatın!
Suyu her gün biriktirin; damlamasına izin vermeyin.
Su musluğu çalışıyorsa, kapatın-kapatın!

Yatak odasının ışıkları açıksa, kapatın-açın!
Yatak odasının ışıkları açıksa, kapatın-açın!
Güneş ışığını kullanın; o bizim dostumuz, asla harcamayacağımız enerji,
Eğer ışıklar açıksa, kapatın-açın!

Büyüyen bir tohum ektiğinizde, toprağa vurun-toprağa vurun!
Büyüyen bir tohum ektiğinizde, toprağı sıvazlayın!
Ona su verin, bakımını yapın; ağaçlar güzel havamızı temizler.
Bir tohum ektiğinizde, toprağı sıvazlayın, toprağı sıvazlayın!

Öğretmenler, yerel dilde veya yerel bağlamdan esinlenerek bir şarkı seçmeye veya uydurmaya teşvik edilir

Öğrenci Görevleri/Ödevleri:

1. Bir "Doğanın Süper Kahramanı" kostümü çizin veya yaratın ve bunun doğayı korumalarına nasıl yardımcı olduğunu açıklayın.
2. Beyin fırtınası yapın ve doğaya yardımcı olan basit eylemler çizin (örneğin, bitkileri sulamak, geri dönüşüm yapmak, ışıkları kapatmak).
3. "Süper kahraman/ine" fikirlerini ve eylemlerini çember zamanında paylaşın.

Değerlendirme / Kapanış Tartışması:

- Sınıf olarak, doğa süper kahramanları olabileceğimiz farklı yolları adlandırın.
- Öğrenciler bir cümle tamamlar: "Ben bir doğa süper kahramanıyım çünkü..."
- Öğretmen öğrencilerin temel çevresel eylemleri anlamalarını gözlemler.

Etkinlik 2 (sınıf 1-3) Doğanın Sesleri ve Manzaraları

Greencomp yetkinlik/ler
Sürdürülebilirliğe değer vermek
Doğanın desteklenmesi

Pedagojik yaklaşım/lar
Duyusal keşif
Sorgulamaya dayalı öğrenme

Amaç / Hedeflenen Öğrenme Çıktısı:

Öğrenciler, doğanın unsurlarını gözlemlemek ve takdir etmek için duyularını kullanarak bağlantı ve merak duygusunu geliştirir.

Nasıl hazırlanmalı:

İsteğe bağlı: (yerel) doğa sesleri hakkında kayıt

Kaç ders: 1 veya daha fazla

Bağlantı Noktası: "Dışarıdayken neler duyabilir ve görebiliriz?" - Öğrenciler doğadan yeni ve farklı şeyler bularak yeni bir istek duyabilirler

Sınıf normları / Şunları kabul edelim:

- Doğada dinleyen kulaklarımızı ve bakan gözlerimizi kullanın.
- Canlılara karşı nazik ve saygılı olun.

Kapsayıcılık tavsiyesi:

Bazı öğrenciler yeni bir ortamda (orman, plaj vb.) bulunmaktan rahatsızlık duyabilir veya alerjileri olabilir. Geleneksel sınıftan dışarı çıkmayı planlıyorsanız bunları göz önünde bulundurun. Hareketlilik veya alerji sorunları olan öğrenciler için alternatifler (örneğin, kaydedilmiş sesler veya iç mekan bitkileri) sağlayın.

Yararlı malzeme:

- Gözlemleri çizmek/not almak için defterler ve kalemler
- İsteğe bağlı: Ses kayıt cihazı veya telefon (doğa seslerini kaydetmek için)
- İsteğe bağlı: Büyüteçler (böcekleri vb. araştırmak için)

Yol Gösterici Sorular:

- "Doğada hangi sesleri duyuyorsunuz?"
- "Bitkilerde ve hayvanlarda hangi renkleri ve şekilleri görüyorsunuz?"
- "Duyularınızı kullandığınızda doğa size nasıl hissettiriyor?"

Öğrenci Görevleri/Homework:

- Belirli renkleri, dokuları veya sesleri bulmak için bir "doğa çöpçü avına" çıkın.
- Duyularını kullanarak gözlemledikleri bir şey hakkında çizim yapın veya yazın (örneğin, "Kaba ağaç kabuğu gördüm" veya "Kuşların ötüşünü duydum").
- Doğadan en sevdikleri görüntüyü veya sesi bir ortakla veya küçük bir grupta paylaşın.

Değerlendirme / Kapanış Tartışması:

- Sınıf tartışması: "Bugün doğa hakkında ne gibi yeni şeyler keşfettik?"
- Öğrenciler duyularını kullanarak ilginç buldukları bir şeyi paylaşırlar.
- Öğretmen, öğrencilerin duyusal keşfe katılımlarını ve gözlemlerini tanımlama becerilerini gözlemler. Öğrencileri farklı doğal seslerin nasıl hissettirdiğini ifade etmeye teşvik edin.

Etkinlik 3 (sınıf 4-5) Doğa ile İlişkiyi Keşfetmek

Greencomp yetkinlik/ler
Sürdürülebilirliğe değer vermek
Doğanın desteklenmesi

Pedagojik yaklaşım/lar
Eleştirel Pedagoji
Kapsayıcı öğrenme

Nasıl hazırlanmalı: İşaretlemeler için bir (dünya) haritasının çıktısını alın. Öğrencilerin aile hikayelerini sürdürülebilir alışkanlıklarla ilişkilendirmelerine yardımcı olmak için Yol Gösterici Sorular'ı önceden hazırlayın.

Kaç ders: 2

Amaçlanan Öğrenme Çıktısı: Öğrenciler, çevreyle ilgili farklı bakış açılarını ve kültürel uygulamaları anlamak ve bunlara değer vermek için doğa ve sürdürülebilirlikle olan kişisel ve ailevi ilişkileri üzerine düşünürler.

Bağlantı Noktası: "Kökleriniz nerede?" - Öğrenciler bir dünya haritası üzerinde ailelerinin veya atalarının nereli olduğunu işaretler. Bu, sınıfın çeşitliliğine dair bir görsel oluşturur ve kapsayıcılık ve çeşitliliğin tonunu belirler.

Sınıf Kuralları:

- herkese eşit ve saygılı bir şekilde davranmak
- Arkadaşlarınızın veya sınıf arkadaşlarınızın kültürünü veya geleneklerini yargılamayın veya bunlarla alay etmeyin
- kimsenin cinsiyeti, cinselliği, milliyeti, dini, dili vb. hakkında varsayımlarda bulunmamak.

Kapsayıcılık tavsiyesi:

Kendine güvenmeyen ve aile kökleri hakkında konuşmak istemeyen çocuklar olabilir. Kendilerini güvende hissetmeleri için elinizden geleni yapın ve onları çok fazla zorlamayın.

Yararlı malzemeler:

- Resim kağıdı ve renkli kalem (soy ağacı çizimi)
- Basılı dünya haritası veya sınıf haritası
- İsteğe bağlı: Ses kayıt cihazı veya telefon (öğrencilerin kısa aile röportajlarını kaydetmeleri için)

Dersler için Yol Gösterici Sorular:

- "Aileniz doğaya yardımcı olan ya da zarar veren ne yapıyor?"
- "Ailenizde veya kültürünüzde çevreyle ilgili herhangi bir hikaye, alışkanlık veya gelenek var mı?"
- "Ailenizin hikayelerinde veya anılarında doğa hiç rol oynadı mı?"
- "Bir aile ağacı çizilebilir misiniz?" Soy ağacının nasıl çalıştığını ve kendi soy ağacınızı nasıl çizebileceğinizi açıklayın. Ailelerin çevreyle ilgili alışkanlıkları zaman içinde nasıl değişti?

Öğrenci Görevleri/Ödev:

1. Evdeki veya kültürdeki çevresel uygulamalar hakkında bir aile üyesiyle röportaj yapın (veya hikayeleri hatırlayın).
2. Doğada veya sürdürülebilirlikte değer verdikleri bir şeyi temsil eden kısa bir "eko-hikaye" (çizim + 3-5 cümlelik hikaye) oluşturun.
3. Hikayelerini küçük gruplar halinde paylaşın, benzerlik ve farklılıkları not edin.
4. Öğrenciler aile köklerinin nerede olduğunu bilmiyorsa, bunu bulmak ev ödevinin bir parçası olabilir ve haritaya işaretler koymak ikinci dersin bir parçası olarak yapılabilir.

Değerlendirme / Kapanış Tartışması:

- Sınıf olarak düşünün: "Birbirimizin hikayelerinden ne öğrendik?"
- Öğrenciler bir cümle tamamlar: "Benim için doğa demek..." VEYA "Doğaya değer veriyorum çünkü..."
- Öğretmen, öğrencilerin kendilerinin ve birbirlerinin doğa ile ilişkilerini nasıl anladıklarını gözlemler.

Etkinlik 4 (sınıf 4-6) Yerel Çevre Hikayemiz

Greencomp yetkinlik/ler
Sürdürülebilirliği anlamak
Doğanın desteklenmesi

Pedagojik yaklaşım/lar
Toplum temelli öğrenme
Proje tabanlı öğrenme

Amaç / Hedeflenen Öğrenme Çıktısı:

Öğrenciler yerel çevre sorunlarını veya girişimlerini araştırır ve farkındalık yaratmak ve çözüm önerileri sunmak için bir sunum hazırlar.

Nasıl hazırlanmalı: Yerel ve/veya küresel haberlerden olası çevre sorunlarını gösteren bazı örnekler (bir haber makalesi gibi)

Kaç ders: 3-5 (giriş, proje üzerinde çalışma, sunum)

Bağlantı Noktası: "Mahallemizde doğa ile ilgili neler oluyor?" - Güncel yerel çevre haberlerini veya görünür bir yerel sorunu (örneğin, çöp, bir topluluk bahçesi) tartışın; öğrenciler yerel çevreye saygı duymak için yeni bir motivasyon bulabilirler. Öğrencileri yerel sorunları (örn. atıklar, yeşil alanlar) küresel çevre temalarıyla ilişkilendirmeye teşvik edin.

Sınıf normları / Şunları kabul edelim:

- Bir ekip olarak birlikte çalışın.
- Farklı görüş ve fikirlere saygı duymak.
- Sunumlarımızda yaratıcı ve düşünceli olmak.

Kapsayıcılık tavsiyesi:

Bu, haberleri takip etmeye veya çevreleri hakkında düşünmeye alışkın olmayanlar için zor bir görev olabilir. Harekete geçmeden önce daha iyi anlaşılması için örnekler verilmesi tavsiye edilir. Ayrıca, ekip çalışması için öğretmen tarafından hızlı bir başlangıç gerekebilir! İşbirliğini desteklemek için farklı Beceri seviyelerine sahip öğrencileri eşleştirin.

Yararlı malzeme:

- Araştırma için kütüphane kaynaklarına veya internete erişim
- Poster tahtası, keçeli kalem, sunumlar için sanat malzemeleri
- İsteğe bağlı: Yerel çevrenin fotoğraflarını çekmek için kamera veya telefon

Yol Gösterici Sorular:

- "Yerel bölgemizdeki bazı çevresel kaygılar veya olumlu girişimler nelerdir?"
- "Bu sorunlar toplumumuzu ve doğayı nasıl etkiliyor?"
- "Yerel çevremizi iyileştirmek veya desteklemek için ne yapabiliriz?"

Öğrenci Görevleri/Ödev:

1. Küçük gruplar halinde, yerel bir çevre konusunu araştırın (örneğin, yerel geri dönüşüm programı, park temizleme çalışmaları, suyun korunması).
2. Öğrendiklerini paylaşmak ve çözüm ya da katılım yolları önermek için kısa bir sunum (poster, skeç ya da dijital sunum) hazırlayın.
3. "Yerel Çevre Hikâyelerini" sınıfa sunun.

Değerlendirme / Kapanış Tartışması:

- Sınıf tartışması: "Yerel çevremiz hakkında ne öğrendik ve bir fark yaratmak için ne yapabiliriz?"
- Öğrenciler bir cümle tamamlar: "Yerel çevremize yardımcı olmak için yapabileceğim bir şey..."
- Öğretmen öğrencilerin araştırma becerilerini, işbirlikçi çalışmalarını ve çevre sorunları ile çözümlerini iletme becerilerini gözlemler. Öğrencilerden yerel çevrelerini desteklemek için evde yapabilecekleri bir eylemi belirlemelerini isteyin.

Etkinlik 5 (sınıf 4-6) Doğanın Tasarım Mücadelesi

Greencomp yetkinlik/ler
Sürdürülebilirliği anlamak
Doğanın desteklenmesi

Pedagojik yaklaşım/lar
Tasarım Odaklı Düşünme
Sorgulamaya dayalı öğrenme

Amaç / Hedeflenen Öğrenme Çıktısı:

Öğrenciler, doğanın sürdürülebilir tasarımlara nasıl ilham verdiğini keşfeder ve bu anlayışı çevresel sorunlara doğadan ilham alan kendi çözümlerini yaratmak için uygularlar.

Nasıl hazırlanmalı: Doğanın insanlara ilham vermiş olabilecek şeyleri nasıl ele aldığını göstermek için bazı örnekler bulun (yalıtlı bir ev olarak kunduz barajı, sonar olarak yarasa çılgılığı vb.)

Kaç ders: 2 veya daha fazla

Bağlantı Noktası: "Doğa sorunları nasıl çözer?" İnsanlar doğanın problem çözme yönteminden ne öğrenebilir? - Biyomimikri örneklerini gösterin (örneğin çapaklardan esinlenen cırt cırt, yalıçapkını gagasından esinlenen hızlı tren) ve öğrenciler doğanın problem çözme yöntemlerine saygı duymak ve bunları araştırmak için yeni bir motivasyon bulabilirler.

Sınıf normları / Şunları kabul edelim:

- Meraklı ve yenilikçi olun.
- Doğanın bilgeliğinden öğrenin.
- Yapıcı geri bildirim verin.

Kapsayıcılık tavsiyesi:

Yenilikçi olmak veya "Doğanın sorunlarını" bulmak bazıları için zor olabilir, bu nedenle buna göre sorular sorarak tavsiye ve yardım verin. Ayrıca herkes ustalığında kendini güvende hissetmeyebilir, bu nedenle gerekirse sunum için bazı alternatif yollar planlayın. Kapsayıcılığı sağlamak için hem yaratıcı hem de analitik seçenekler sunun (örneğin, çizim vs. kısa sunum).

Yararlı malzeme:

- Biyomimikri (doğadan ilham alan tasarım) hakkında kitaplar veya web siteleri
- Geri dönüştürülmüş malzemeler (karton, plastik şişeler, kumaş artıkları)
- Sanat malzemeleri (bant, yapıştırıcı, makas)

Yol Gösterici Sorular:

- "Doğa hangi sorunları verimli bir şekilde çözer?"
- "Sürdürülebilir çözümler yaratmak için doğanın tasarımlarından nasıl öğrenebiliriz?"
- "Hangi gündelik nesne ya da sorun doğadan öğrenilerek iyileştirilebilir?"
- "En sevdiğiniz hayvan hangisi? Neden? Bu hayvanda evinizde kullandığınız bir alete benzeyen bir şey var mı?"

Öğrenci Görevleri/Ödev:

1. Bir biyomimikri örneğini araştırın veya bir sorunu çözen doğal bir tasarım belirleyin.
2. Basit bir çevre sorunu seçin (örneğin, çöp, atık veya enerji kullanımı).
3. Seçilen sorunu çözmek için doğadan ilham alan geri dönüştürülmüş malzemeler kullanarak bir prototip tasarlayın ve/veya oluşturun.
4. "Doğanın Tasarım Çözümü"nü, ilham kaynaklarını ve nasıl çalıştığını açıklayarak sınıfa sunun.

Değerlendirme / Kapanış Tartışması:

- Sınıf tartışması: "Doğadan hangi harika tasarımları gördük ve bunlar bize nasıl yardımcı olabilir?"
- Öğrenciler tasarım süreci ve doğadan öğrendikleri üzerine düşünürler.
- Öğretmen, öğrencilerin biyomimikri, tasarımda yaratıcılık ve sürdürülebilir çözümlerle bağlantı kurma anlayışlarını gözlemler. Disiplinler arası öğrenmeyi pekiştirmek için fen ve teknoloji konularıyla bağlantı kurulmasını teşvik edin.

Ortaokul için Etkinlikler

Etkinlik 6 (sınıf 6–8) Toplumsal Ayak İzi Araştırması

Greencomp yetkinlik/ler

Sistem düşüncesi
Eleştirel düşünme
Bireysel inisiyatif

Pedagojik yaklaşım/lar

Sorgulamaya dayalı öğrenme
Proje tabanlı öğrenme
İşbirliğine dayalı öğrenme

Amaç / Hedeflenen Öğrenme Çıktısı

Öğrenciler, okul ve toplumdaki günlük seçimleri (atık, enerji, gıda) analiz ederek aralarındaki bağlantıları anlar ve pratik iyileştirmeler önerir.

Nasıl hazırlanmalı: Çevresel ayak izi hakkında eğitici bir video klip bulun

Okulunuzun su/enerji kullanımı vb. hakkında herhangi bir veriye sahip olup olmadığını öğrenin.

Kaç ders: 2 (grup çalışması, sunum)

Bağlantı Noktası: "Okulumuzun ayak izi ne kadar büyük?" sorusunu yöneltin. Öğrencilere okul kadar küçük bir birimin de (küresel ölçeğe kıyasla) doğa üzerinde büyük bir etkisi olabileceğini göstermek için günlük yaşamın çevresel etkilerini gösteren kısa bir video gösterin."

Sınıf normları / Şunları kabul edelim

Farklı bakış açılarına saygı duymak.
Grup araştırmalarında birbirlerini desteklerler.
İddiaları desteklemek için kanıt kullanmak.

Kapsayıcılık tavsiyesi:

Gruplar halinde çalışmak herkes için doğal değildir, bu nedenle öğretmenlerin işleri sorunsuz yürütmek için hızlı başlangıçlar yapması gerekebilir. Herkesin katılımını sağlamak için belirli roller (örneğin veri toplayıcı, raportör) atayın.

Yararlı malzeme

- Enerji/atık denetim sayfası
- Sunum için posterler veya dijital araçlar
- İsteğe bağlı: Hesap makineleri veya çevrimiçi ayak izi aracı

Yol Gösterici Sorular

- Okulumuz en çok kaynağı (enerji, su, gıda) nerede kullanıyor?
- Hangi kalıpları fark ediyoruz?
- Hangi küçük eylemler en büyük farkı yaratabilir?

Öğrenci Görevleri

- Okul atıkları, su veya enerji hakkında veri toplayın.
- Kaynak akışlarının haritasını çıkarın (girdiler ve çıktılar).
- Uygulanabilir 2-3 değişiklik önerin.

Değerlendirme / Kapanış Tartışması

Gruplar bulgularını sunar. Sınıf en uygulanabilir olduğuna inandığı 1-2 eylemi oylar. Öğretmen kanıt kullanımı ve işbirliğinin kalitesini gözlemler.

Etkinlik 7 (sınıf 6–8) Geleceğin Okulları Tasarım Yarışması

Greencomp yetkinlik/ler
Gelecek okuryazarlığı
Keşfedici Düşünme
Uyarlanabilirlik

Pedagojik yaklaşım/lar
Dönüştürücü pedagoji
Tasarım Odaklı Düşünme
Fenomen tabanlı öğrenme

Amaç / Hedeflenen Öğrenme Çıktısı

Öğrenciler yaratıcı, sosyal ve çevresel boyutları bütünleştirerek geleceğin sürdürülebilir okullarını hayal eder ve prototipini oluştururlar

Nasıl hazırlanmalı:

Kaç ders: 2 (grup çalışması, sunum)

Bağlantı Noktası: "2050 yılı için bir okul tasarlayacak olsaydınız, nasıl görünürdü?" İlham verici fütüristik eko-okul tasarımlarını paylaşın. Sürdürülebilirlik ve geleceğe yönelik daha hafif bir yaklaşım, öğrencilere geleceğe olumlu bakmaları için ilham verebilir.

Sınıf normları / Şunları kabul edelim

- Büyük hayaller kurun; hiçbir fikir çok vahşi değildir.
- Birbirinizin fikirleri üzerine inşa edin.
- Değişime ve geri bildirimle açık olun

Kapsayıcılık tavsiyesi:

Gruplar halinde çalışmak herkes için doğal değildir, bu nedenle öğretmenin işleri sorunsuz bir şekilde yürütmek için hızlı bir başlangıç yapması gerekebilir. Sahne korkusu da bazı öğrenciler için bir engel olabilir, bu nedenle sunumun gayri resmi ve kolay ulaşılabilir olması tavsiye edilir. Öğrencileri gelecekteki okul tasarımlarında erişilebilirlik ve kapsayıcılığı göz önünde bulundurmaya teşvik edin.

Yararlı malzeme

- Çizim/3D modelleme araçları
- Geri dönüştürülmüş el işi malzemeleri
- Tasarım panoları için grafik kağıdı

Yol Gösterici Sorular

- 2050'de enerji, gıda ve öğrenme nasıl görünecek?
- Teknolojiyi doğa ile nasıl dengeleyeceğiz?
- Geleceğin okulları ne gibi zorluklarla karşılaşabilir?

Öğrenci Görevleri

- Gelecekteki bir okul için beyin fırtınası yapın.
- Tasarım panoları veya modelleri oluşturun veya çizin.
- Prototipleri gerekçeleriyle birlikte sunun.

Değerlendirme / Kapanış Tartışması

Akran geri bildirimi: İlham verici olan nedir? Uygulanabilir olan nedir? Gelecek tasavvurunun bugün harekete geçmemize nasıl yardımcı olduğu üzerine düşünme. "Geleceğin okullarını tasarlamak bugünün çevresel sorumluluklarına ilişkin anlayışınızı nasıl değiştiriyor?" Öğrenciler diğerlerinin tasarımları hakkında yorum yapar. Öğretmen, katılım düzeyini ve fikirlerin özgünlüğünü gözlemler.

Etkinlik 8 (sınıf 6–8) Adalet Tartışması: Dünya Kaynaklarının Sahibi Kim?

Greencomp yetkinlik/ler
Adaleti Desteklemek
Siyasi Ajans
Eleştirel Düşünme

Pedagojik yaklaşım/lar
İşbirliğine dayalı pedagoji
Pozitif pedagoji
Tartışma temelli öğrenme

Amaç / Hedeflenen Öğrenme Çıktısı

Öğrenciler kaynaklara erişimde eşitlik, gelecek nesiller için adalet ve adalet talep etmedeki rolleri üzerine düşünürler.

Nasıl hazırlanmalı:

Doğanın kaynaklarını ve bunların insan nüfusu arasındaki dağılımını (küresel olarak) dikkate alan vaka çalışmaları ve haberler bulun
Münazara kartları (hükümet, fabrika sahibi, yerel çiftçi, vb.) ve öğretmenin münazara sunucusu olarak çalıştığı senaryolar hazırlayın
(örneğin "Çelik Üreticileri Şirketi kasabanın gölüne yakın bir yerde yeni bir fabrika kurmak istiyor").

Kaç ders: 2 (bilgilendirici bölüm ve uygulama ve tartışma)

Bağlantı Noktası: "Bazı ülkelerin Dünya'nın kaynaklarını diğerlerinden daha fazla kullanması adil mi? Eleştirel düşünmeyi teşvik etmek için görseller kullanın..."

Sınıf normları / Şunları kabul edelim

- Aktif ve saygılı bir şekilde dinleyin; sözünüzü kesmeyin.
- Fikirleri eleştirin, insanları değil.
- Gerçekleri ve empatiyi kullanın.

Kapsayıcılık Tavsiyesi

Gruplarda bazılarının konuşmada (resmi olarak) diğerlerinden daha Kendine güvenen olması doğaldır, bu nedenle utangaç öğrenciler tartışma sırasında sessiz kalmayı tercih etseler bile, tartışmayı göz önünde bulundurarak herkesin fikrini söyleyebileceğini gözlemlemeye ve teşvik etmeye çalışın. Spontane konuşmakta zorlanan öğrenciler için önceden yazılmış argüman kartları sağlayın.

Yararlı malzeme

- Vaka çalışmaları (su hakları, iklim mültecileri, arazi kullanımı)
- Roller içeren tartışma kartları (hükümet, toplum, STK, gençlik)

Yol Gösterici Sorular

- Sürdürülebilirlikte adalet ne anlama geliyor?
- Karar alma süreçlerinde kimlerin sesi duyulmalı?
- Vatandaş olarak ne gibi sorumluluklar taşıyoruz?
- Tartışmaya sunduğunuz grubun/bireyin çıkarları nelerdir? Neden?
- Tartışmadaki diğer grup(lar)ın çıkarları nelerdir? Onların ve bizim çıkarlarımız arasında bir uzlaşma yolu var mı?

Öğrenci Görevleri/Ödev

- Kaynak paylaşımı senaryolarının lehinde/aleyhinde argümanlar hazırlayın.
- Yapılandırılmış bir tartışmaya katılın.
- Pozisyonları ve öğrendikleri üzerine bir değerlendirme yazın (münazaradan sonra).

Değerlendirme / Kapanış Tartışması

Etkinliğin Başlangıç bölümünde düşündüklerine kıyasla farklı düşünen olup olmadığını sorun. Bir sohbet olarak münazara ve bir konu olarak münazara hakkında sorular sorun: öğrencilerin argümantasyon hakkında ne öğrendikleri, fikrinizi kanıtlamanın güçlü/zayıf yollarının neler olduğu ve yaptıkları münazaranın gerçek hayattaki politikaya ne kadar benzediği.

Etkinlik 9 (sınıf 6–8)

Problem Çözücüler Laboratuvarı: Kötü Sorunların Üstesinden Gelmek

Greencomp yetkinlik/ler
Sorun çerçeveleme
Sistemler ve eleştirel düşünme
Kolektif eylem

Pedagojik yaklaşım/lar
Sorgulamaya dayalı öğrenme
Probleme dayalı öğrenme
İşbirliğine dayalı öğrenme

Amaç / Hedeflenen Öğrenme Çıktısı

Öğrenciler karmaşık sürdürülebilirlik sorunlarını (plastik atık, iklim değişikliği, hızlı moda) çerçevelemeyi ve çok aktörlü çözümleri keşfetmeyi öğrenirler.

Nasıl hazırlanmalı: Öğrencilerin aralarından seçim yapmaları için yerel olarak ilgili sürdürülebilirlik sorunlarından oluşan bir kısa liste hazırlayın.

Kaç ders: 2 - 4

Bağlantı Noktası: Pose: "Neden yarın plastiği yasaklamıyoruz?" Öğrencileri yüzeysel cevapların ötesinde düşünmeye teşvik edin ve sorunları düzene sokmanın çoğu zaman imkansız olduğunu göstererek öğrencileri empati, mantıksal problem çözme ve yenilikçi düşünmeye teşvik edin. Öğrencileri farklı çözümlerin kimin yararına ve kimin zararına olduğunu belirlemeye teşvik edin.

Sınıf normları / Şunları kabul edelim

- Her ses önemlidir.
- Karmaşık sorunların basit cevapları yoktur.
- Yaratıcı ve işbirlikçi olun.

Kapsayıcılık Tavsiyesi

Gruplar halinde çalışmak herkes için doğal değildir, bu nedenle öğretmenlerin işleri sorunsuz bir şekilde yürütmek için hızlı başlangıçlar yapması gerekebilir. Sahne korkusu da bazı öğrenciler için bir engel olabilir, bu nedenle sunumu gayri resmi ve kolay ulaşılabilir hale getirmek tavsiye edilir. Katılımı desteklemek için cümle fikirleri ve bir 'roller menüsü' (kolaylaştırıcı, haritacı, kanıt bulucu, sunucu) sunun.

Yararlı malzeme

- Sürdürülebilirlik sorunlarına ilişkin haber makaleleri, videolar
- Haritalama sistemleri için yapışkan notlar ve grafik kağıdı
- İsteğe bağlı: Fikirleri prototiplemek için malzemeler

Yol Gösterici Sorular

- Bu soruna kimler dahil?
- Çözümü zorlaştıran nedir?
- Okul/topluluk düzeyinde ne gibi önlemler alınabilir?
- Ne gibi istenmeyen sonuçlar ortaya çıkabilir?

Öğrenci Görevleri

- Sorunu ve paydaşlarını haritalandırın.
- Gerçekçi küçük ölçekli çözümler önerin.
- "Sorun ve çözüm haritalarını" sınıfa sunun.

Değerlendirme / Kapanış Tartışması

Yansıt: "Büyük sorunların üstesinden gelme konusunda ne öğrendik?" Öğretmen, çerçeveleme, sistemler arasında bağlantı kurma ve eylem önerme becerisine dikkat çeker.

Etkinlik 10 (sınıf 6–8) Doğa Koruyucuları Projesi

Greencomp yetkinlik/ler
Doğanın desteklenmesi
Kolektif eylem
Bireysel inisiyatif

Pedagojik yaklaşım/lar
Hizmet öğrenimi
Deneyimsel öğrenme
Yaşayan laboratuvar yaklaşımı

Amaç / Hedeflenen Öğrenme Çıktısı

Öğrenciler ekosistemlere saygı ve sorumluluk duymayı öğrenirken yerel bir doğal alanı aktif olarak restore eder, öğrenir ve/veya korur. Öğrenciler en az bir müdahaleyi öncesi/sonrası kanıtlarıyla birlikte planlar, uygular ve belgeler.

Nasıl hazırlanmalı: İster içeride ister dışarıda tohum ekecek bir yer bulun. Açık havada çalışma, risk değerlendirmesi, alet güvenliği ve yerel biyoçeşitlilik rehberliği için izinleri onaylayın.

Kaç ders: Uzun vadeli proje

Bağlantı Noktası: Öğrencileri açık havaya çıkarın: "Çevremizdeki hangi canlıların bakıma ihtiyacı var?" Yerel bir biyoçeşitlilik sorununu tanıttın ve öğrencilerin günlük yaşamlarında dramatik değişiklikler yapmadan doğayla birlikte yaşamının bir parçası olabileceklerini fark etmelerine yardımcı olun.

Sınıf normları / Şunları kabul edelim

- Canlılara özen göstermek.
- Bulduğumuz yerleri bulduğumuzdan daha iyi bırakmak.
- İsteğe bağlı: Ekip olarak birlikte çalışın (bu bireysel bir proje olabilir)

Kapsayıcılık Tavsiyesi

Bu etkinlik sabır gerektirir çünkü bir şeylerin geliştiğini görmek zaman alır. Yol boyunca sabırsız öğrencileri motive etmenin yollarını ve büyük resmi ve/veya nedenselliği görerek motive olabilecekler için başka bir bakış açısı bulmaya çalışın. İlgi alanlarını/yeteneklerini eşleştirmek için çeşitli roller (veri kaydedici, fotoğrafçı, ekici, iletişimci) sağlayın.

Yararlı malzeme

- Bahçecilik/temizlik aletleri
- Yerli bitki tohumları
- Derinlemesine düşünmek için günlükler
- Basit veri sayfaları; dokümantasyon için onay formları

Yol Gösterici Sorular

- İnsanlar bu doğal alanı nasıl etkiliyor?
- Yardım etmek için ne yapabiliriz?
- Doğayla ilgilenmek bize nasıl hissettiriyor?
- Projemiz hangi SKA'ları destekliyor (örneğin, SKA 15 Karada Yaşam)?

Öğrenci Görevleri/Ödev

- Yerel yeşil alanın mevcut durumunu gözlemleyin.
- Bir iyileştirme faaliyeti planlamak ve yürütmek (bitkilendirme, temizlik, habitat oluşturma)
- Süreci ve sonuçları belgeleyin
- Paylaşılan bir portföye haftalık bir fotoğraf + 2 cümlelik gözlem yükleyin

Değerlendirme / Kapanış Tartışması

Öğrenciler bitki ve yetiştirme projeleriyle ilgili günlük/fotoğrafları paylaşıyor. Sınıf, planladıkları eylemlerin daha büyük sürdürülebilirlik hedefleriyle nasıl bağlantılı olduğunu tartışır.

Etkinlik 11 (sınıf 9–12) İklim Politikası Hackathonu

Greencomp yetkinlik/ler
Siyasi ajans
Kolektif eylem
Eleştirel düşünme

Pedagojik yaklaşım/lar
Probleme dayalı öğrenme
Münazara pedagojisi
İşbirliğine dayalı öğrenme

Amaç / Hedeflenen Öğrenme Çıktısı

Öğrenciler iklim politikalarının nasıl oluşturulduğunu keşfeder, savunuculuk pratiği yapar ve adil ve etkili eylem için öneriler geliştirir.

Nasıl hazırlanmalı:

İklim politikalarını ele alan vaka çalışmaları, haberler ve/veya videolar bulun.

Münazara kartları (hükümet, fabrika sahibi, doğa aktivisti, vb.) ve öğretmenin münazara sunucusu olarak çalıştığı senaryolar hazırlayın (örneğin, yeni rüzgar enerjisi santrali inşası ile ilgili konular)

Kaç ders: 2-3 (bilgilendirici kısım ve uygulama ve tartışma). Öğrencilerin tartışmak üzere kendi varsayımsal konularını getirdikleri bu durum için ekstra ders)

Bağlantı Noktası: "Küresel bir iklim zirvesinde olduğunuzu hayal edin. Hangi çözümler için mücadele edeceksiniz? Kimi temsil edeceksiniz?" Öğrenciler siyasi karar alma süreçlerini ilk elden öğrenirler, bu da onlara gelecek yaşamlarında siyasi olarak aktif olmak için gerekli Beceri ve motivasyonu sağlar. İlk beyin fırtınası için hızlı paydaş mercekleri (gençlik, belediye, küçük işletmeler, STK) atayın.

Sınıf normları / Şunları kabul edelim

- Farklı rollere ve bakış açılara saygı gösterin.
- Tartışmaları gerçeklere ve empatiye dayandırın.
- Herkesin konuşma hakkı vardır.
- Tüm seslerin duyulmasını sağlamak için zamanlanmış turlar ve bir konuşma takipçisi kullanın.

Kapsayıcılık Tavsiyesi

Gruplarda bazılarının konuşmada (resmi olarak) diğerlerinden daha Kendine güvenen olması doğaldır, bu nedenle utangaç öğrenciler tartışma sırasında sessiz kalmayı tercih etseler bile, tartışmayı göz önünde bulundurarak herkesin fikrini söyleyebileceğini gözlemlemeye ve teşvik etmeye çalışın

Yararlı malzeme

- İklim politikası özetleri (AB Yeşil Mutabakatı, Paris Anlaşması)
- Rol kartları (gençlik aktivistleri, hükümet, iş dünyası, STK'lar)
- Beyaz tahtalar veya dijital işbirliği araçları

Yol Gösterici Sorular

- Politika alanlarına kimler hakim?
- İklim politikasında ne tür ödünleşmeler var?
- Gençler kararları nasıl etkileyebilir?

Öğrenci Görevleri/Ödev

- Gruplar halinde bir politika müzakeresini canlandırın.
- Kısa pozisyon belgeleri ve teklifler hazırlayın.
- Önerilerinin bir özeti olarak "iklim eylem paketi" sunun.

Değerlendirme / Kapanış Tartışması

Gerçek politika yapımında adalet, temsiliyet ve uzlaşmalar üzerine bilgilendirme. Öğretmen muhakeme derinliğini ve işbirliğini değerlendirir.

Etkinlik 12 (sınıf 9–12) 2050'yi Hayal Etmek: Gelecek Okuryazarlığı Çalıştayı

Greencomp yetkinlik/ler
Gelecek okuryazarlığı
Vekalet, Kolektif Eylem
Keşfedici düşünme
Uyarlanabilirlik

Pedagojik yaklaşım/lar
Dönüştürücü pedagoji
Senaryo oluşturma
Fenomen tabanlı öğrenme

Amaç / Hedeflenen Öğrenme Çıktısı

Öğrenciler alternatif sürdürülebilir gelecekler hayal etme ve bunları şekillendirmedeki rolleri üzerine düşünme pratiği yaparlar.

Nasıl hazırlanmalı:

Kaç ders: 2-3 (grup çalışması, sunum)

Bağlantı Noktası: "2050 yılına hızlıca ilerleyin. Şehriniz veya topluluğunuz neye benziyor?" (Umarım) ilham verici fütüristik eko-toplum tasarımlarını paylaşın. Sürdürülebilirlik ve geleceğe yönelik daha hafif bir yaklaşım, öğrencilere geleceğe olumlu bakmaları için ilham verebilir.

Sınıf normları / Şunları kabul edelim

- Yaratıcı olun; inançsızlığı askıya alın.
- Tüm gelecek vizyonlarına saygı gösterin.
- Sorunların yanı sıra olasılıklara da odaklanın (bu yaklaşımın vurgulanması tavsiye edilir)

Kapsayıcılık tavsiyesi:

Gruplar halinde çalışmak herkes için doğal değildir, bu nedenle öğretmenin işleri sorunsuz bir şekilde yürütmek için hızlı bir başlangıç yapması gerekebilir. Sahne korkusu da bazı öğrenciler için bir engel olabilir, bu nedenle sunumun gayri resmi ve kolay ulaşılabilir olması tavsiye edilir. Farklı güçlü yönleri desteklemek için seçenekler (zaman çizelgesi, hikaye panosu, sesli sunum, poster) sunun.

Yararlı malzeme

- Gelecek senaryosu istemleri (iklim, teknoloji, toplum)
- Zaman çizelgesi oluşturmak için büyük kağıt veya dijital panolar
- Keçeli kalem, yapışkan notlar

Yol Gösterici Sorular

- Gıda, ulaşım ve enerji sistemleri neye benzeyecek?
- Sürdürülebilir geleceklerde vatandaşların rolü nedir?
- Bugünkü seçimlerimiz bu gelecekleri nasıl şekillendiriyor?
- Her bir gelecekte kimler fayda sağlar ve kimler dışarıda kalabilir?

Öğrenci Görevleri

- Olası gelecekler için zaman çizelgeleri oluşturmak üzere gruplar halinde çalışın.
- Bir iyimser ve bir zorlayıcı senaryo sunun.
- Önemli dönüm noktalarını ve şimdi hangi eylemlere ihtiyaç duyulduğunu düşünün.
- Tercih edilen geleceğe doğru ilerlemek için bu yıl yapabileceğimiz 3 eylemi listeleyin.

Değerlendirme / Kapanış Tartışması

Sınıf tartışması: Hangi gelecekler bize en makul geliyor? Hangisi için çalışmak istiyoruz? Makuliyet, kapsayıcılık ve eyleme geçirilebilirlik açısından değerlendirin (3 seviye).

Etkinlik 13 (sınıf 9–12) Sürdürülebilirlik Start-Up Yarışması

Greencomp yetkinlik/ler
Bireysel inisiyatif
Sistem düşüncesi
Sorun çerçeveleme

Pedagojik yaklaşım/lar
Proje tabanlı öğrenme
Girişimcilik pedagojisi
Deneyimsel öğrenme

Amaç / Hedeflenen Öğrenme Çıktısı

Öğrenciler, inovasyon ve girişimcilik yetkinliklerini uygulayarak yerel sürdürülebilirlik sorunlarını ele alan start-up fikirleri tasarlarlar.

Nasıl hazırlanmalı:

Bu etkinliğin bireysel olarak mı, çiftler halinde mi yoksa küçük gruplar halinde mi yapılacağına karar verin ve zamanı Tablo ve odaklanmayı buna göre planlayın. Genellikle grup çalışması daha fazla zaman alır. Gerçek hayattan örnekler göstermek için bazı hikayeler bulun. Basit bir İş Modeli Kanvası + Etki Kanvası sağlayın.

Kaç ders: 2-4

Bağlantı Noktası: "Ya yarın bir sürdürülebilirlik sorununu çözen bir şirket kurabilseydiniz?" Öğrenciler en çılgın fikirlerini eyleme geçirme şansı elde ederek yenilikçi düşünmeyi ve isterlerse dünyayı değiştirmeyi deneyebileceklerini teşvik ederler. İsteğe bağlı: 5 dakikalık bir kıvılcım için yerel bir sosyal girişimciyi (canlı veya kaydedilmiş) davet edin.

Sınıf normları / Şunları kabul edelim

- Risk almayı ve yaratıcılığı teşvik edin.
- Her katkıya değer verin.
- Başarısızlıkları sıçrama tahtası olarak görmeye çalışalım.
- 'Evet-ve' geri bildirimini benimseyin; kişileri değil fikirleri eleştirin.

Kapsayıcılık tavsiyesi:

Gruplar halinde çalışmak herkes için doğal değildir, bu nedenle öğretmenin işleri sorunsuz bir şekilde yürütmek için hızlı bir başlangıç yapması gerekebilir. Sahne korkusu ve kendi fikirlerini sunma korkusu da bazı öğrenciler için bir engel olabilir, bu nedenle sunumun gayri resmi ve kolay ulaşılabilir olması tavsiye edilir.

Yararlı malzeme

- İsteğe bağlı: İş modeli kanvas şablonları
- Yerel vaka çalışmalarına veya girişimcilere erişim
- Pitch sunum araçları

Yol Gösterici Sorular

- Yerelde hangi sürdürülebilirlik sorunlarının acil çözüme ihtiyacı var?
- Kimler faydalanır ve kimler direnebilir?
- Bir fikrin uygulanabilir olup olmadığını nasıl test edersiniz?
- Projenizi nasıl finanse edersiniz? Fikrinizi kime satıyorsunuz?

Öğrenci Görevleri/Ödev

- Yerel bir sürdürülebilirlik sorunu tanımlayın.
- Bir iş modeli ve prototip geliştirin.
- Fikri "Shark Tank" tarzı bir formatta sunun.

Değerlendirme / Kapanış Tartışması

Fizibilite, yaratıcılık ve sürdürülebilirlik etkisi hakkında akran ve öğretmen geri bildirimi. Değişimde girişimciliğin rolü üzerine düşünme.

Etkinlik 14 (sınıf 9–12) Adalet ve Sürdürülebilirlik: Vaka Çalışması Diyalogları

Greencomp yetkinlik/ler
Adaletin desteklenmesi
Sürdürülebilirliğe değer vermek
Doğanın desteklenmesi

Pedagojik yaklaşım/lar
Eleştirel pedagoji
Pozitif pedagoji
Sorgulamaya dayalı öğrenme

Amaç / Hedeflenen Öğrenme Çıktısı

Öğrenciler etik, eşitlik ve ekoloji arasında bağlantı kurarak gerçek dünyadaki sürdürülebilirlik adaleti ikilemlerini araştırır

Nasıl hazırlanmalı: Gerçek yaşam örneklerini (küresel olarak) göstermek ve vaka çalışması için dağıtmak üzere bazı hikayeler, haber makaleleri vb. bulun. 3-4 farklı vaka (küresel/yerel, farklı sektörler) ve her vaka için tarafsız bir özet sayfası seçin.

Kaç ders: 2-3

Bağlantı Noktası: "Sürdürülebilirlik hakkında konuştuğumuzda kimin adaleti söz konusu?" Öğrenciler birçok "doğru ve hak" olduğunu ve adil olmanın kolay olmadığını ve bu nedenle mümkün olduğunca adil olmanın bireysel bir sorumluluk olduğunu fark edeceklerdir.

Sınıf normları / Şunları kabul edelim

- Empati ile yaklaşın.
- Marjinalleştirilmiş sesleri dinleyin.
- Saygılı bir şekilde anlaşmazlığa düşmek.

Kapsayıcılık tavsiyesi:

Gruplar halinde çalışmak herkes için doğal değildir, bu nedenle öğretmenin işleri sorunsuz yürütmek için hızlı bir başlangıç yapması gerekebilir. Ayrıca, etik konuları tartışırken bazı durumlarda konu eve çok yakın olabilir, bu nedenle gerçek hayattan örnekleri dikkatli seçin. Hassas konular için devre dışı bırakma ve anonim yansıtma seçenekleri belirleyin.

Yararlı malzeme

- Vaka çalışmaları (örneğin, hızlı moda, yerli halkın arazi hakları, yenilenebilir enerji çatışmaları)
- Etik ikilem kartları
- Düşünce günlükleri

Yol Gösterici Sorular

- Mevcut sistemlerden kimler faydalaniyor?
- Maliyetleri kim üstleniyor?
- Çözümler nasıl daha adil hale getirilebilir?
- Hangi güç dinamikleri mevcut ve bunlar sonuçları nasıl şekillendiriyor?

Öğrenci Görevleri/Ödev

- Verilen vaka çalışmasını araştırın.
- Etik ikilemleri gruplar halinde tartışın.
- Daha adil çözümler için önerileri paylaşın.
- Bir ilke, iki eylem ve izlenecek bir risk içeren bir 'Adalet Önerisi' hazırlayın.

Değerlendirme / Kapanış Tartışması

Kapanış Çemberi: Sürdürülebilirlikte adalet ne anlama geliyor? Birbirinizin yansıtma günlüklerini gözden geçirin.

Etkinlik 15 (sınıf 9–12) Yaşayan Bir Laboratuvar Olarak Okul

Greencomp yetkinlik/ler

Kolektif eylem
Karmaşıklıkla kucaklamak (sistem düşüncesi, problem çerçeveleme)
Sürdürülebilirlik için hareket etmek (inisiyatif + ajans)

Pedagojik yaklaşım/lar

Yaşayan laboratuvar yaklaşımı
Deneyimsel öğrenme
Tüm okul yaklaşımı

Amaç / Hedeflenen Öğrenme Çıktısı

Öğrenciler okullarında sürdürülebilirlik deneylerine ortak liderlik ederler (örneğin, plastik kullanımını azaltmak, biyolojik çeşitliliği izlemek, yenilenebilir enerji prototiplerini test etmek).

Nasıl hazırlanmalı: Okul müdürü ve diğer okul öğretim üyeleri ile okul çapında bu proje hakkında görüşün. Okulunuzda su/enerji kullanımına ilişkin herhangi bir veri olup olmadığını öğrenin. Bir öğrenci-personel 'Laboratuvar Ekibi' oluşturun, rolleri, zaman çizelgelerini ve veri yönetimini (gizlilik, izin, depolama) tanımlayın

Kaç ders: Uzun vadeli proje

Bağlantı Noktası: "Okulumuz tüm toplum için bir sürdürülebilirlik laboratuvarı haline gelirse ne olur?" Okul ortamını gözlemleyerek ve işbirliğine dayalı çabaların yerel sistemleri nasıl değiştirebileceğini fark ederek okul çapında dayanışma ve olasılıkları sergileyin

Sınıf normları / Şunları kabul edelim

- Okula ortak deney alanımız olarak davranın.
- Sonuçlara ve süreçlere saygılı olun.
- Akranlarınız ve personelinizle açık bir şekilde işbirliği yapın.

Kapsayıcılık tavsiyesi:

Tüm okul için uzun vadeli bağlılığı motive etmek zordur. Bu, okul içindeki ve dışındaki kişilerin ekstra çalışmasını gerektirebilir, bu da paydaşlar arasında çok fazla iletişim gerektirir - bu durumda istemeden bazı sesleri bastırabilir. Farklı yıl gruplarının ve ihtiyaçların temsil edilmesini sağlayın; liderlik rollerini değiştirin.

Yararlı malzeme

- İzleme araçları (termetreler, biyoçeşitlilik uygulamaları, enerji sayaçları)
- Deneyler için okul tesislerine erişim
- Haftalık ölçümler için basit gösterge tabloları (kağıt veya dijital) (ör. kWh, atık ağırlığı, biyoçeşitlilik sayıları.)

Yol Gösterici Sorular

- Okuldaki hangi sistemleri daha sürdürülebilir hale getirebiliriz?
- Küçük müdahaleler daha büyük örüntüleri nasıl etkiler?
- Tüm okul topluluğunu nasıl dahil edebiliriz?
- Hangi müdahaleler ölçeklendirilebilir veya diğer okullarla paylaşılabilir?

Öğrenci Görevleri

- Okul veya çevresindeki topluluk içinde bir yerel sürdürülebilirlik sorunu belirleyin.
- Bir müdahale tasarlayın ve uygulayın.
- Verileri toplayın, analiz edin ve sonuçları kamuya paylaşın.

Değerlendirme / Kapanış Tartışması

Öğrenciler bulgularını 1 sayfalık 'yaşayan laboratuvar raporları' halinde sunar (mevcut durum, eylemler, sonuçlar, sonraki adımlar). Küçük değişikliklerin sistemik sürdürülebilirlikle nasıl bağlantılı olduğu üzerine düşünme.

9. Kapsayıcı sürdürülebilirlik yetkinliklerinin değerlendirilmesi

Sürdürülebilirlik yetkinliklerinin etkili bir şekilde değerlendirilmesi, geleneksel özetleyici değerlendirmelerin ötesine geçen incelikli bir yaklaşım gerektirir. "Öğrenmenin değerlendirilmesi" boyutu, öğrencilerin ne öğrendiklerini belirlemek açısından önemli olmakla birlikte, "öğrenme için değerlendirme" ve "öğrenme olarak değerlendirme" ile tamamlanmalıdır (Wiek vd., 2011; Sterling, 2013).

"Öğrenme için değerlendirme", öğretimi yönlendiren ve öğretmenlerin desteği farklılaştırmasına yardımcı olan sürekli geri bildirim ve teşhis araçlarını içerir ve tüm öğrencilerin, özellikle de marjinal gruplardan olanların ilerlemesini sağlar. Bu, modelin eşitlik ve farklılaştırılmış desteğe yaptığı vurguyla uyumludur ve sosyo-yapılandırmacı ilkeler ve Öğrenim için Evrensel Tasarım (UDL) tarafından savunulan öğrenmenin dinamik ve bireyselleştirilmiş doğasını yansıtır (Rose & Meyer, 2002).

Dahası, "öğrenme olarak değerlendirme" öğrencileri kendi öğrenme yolculuklarında aktif aktörler olmaları için güçlendirir. Öz değerlendirme, akran geri bildirim ve yansıtıcı portfolyolar aracılığıyla öğrenciler sürdürülebilirlik yetkinliklerinin gelişimini izleyebilir, anlayışlarını eleştirel bir şekilde analiz edebilir ve gelişimlerini sahiplenebilirler (Boud & Falchikov, 2007). Bu, modelin öğrenen temsiliyetini, eleştirel yansıtmayı ve öz düzenlemeyi teşvik etme taahhüdüyle örtüşmektedir. InclusiveFuture Pedagojik Modelinin değerlendirme çerçevesi, bu çoklu değerlendirme boyutlarını bir araya getirerek, öğrencilerin sürdürülebilirlik alanındaki ilerlemelerinin bütüncül bir resmini sunmayı amaçlamakta ve yalnızca bilgi edinmenin ötesine geçerek değerleri, becerileri ve dönüştürücü eylem kapasitesini kapsamaktadır.

9.1 Farklı Yaklaşımlar

Sürdürülebilirlik yeterliliklerinin kapsayıcı bir şekilde değerlendirilmesi, eğitimcilerin farklı ve esnek yaklaşımları bir araya getirmesini gerektirir. **Amaç, çeşitli öğrenme stilleri ve ihtiyaçlarına uyum sağlarken, bir öğrencinin sürdürülebilirlikle ilgili bilgi, beceri, değer ve tutumlarının bütünsel bir anlayışını yakalamaktır.** Bu bölümde, ilgili bazı değerlendirme yöntemleri özetlenmekte ve bunların öğretmenler için faydaları ve potansiyel zorlukları tartışılmaktadır.

1. Biçimlendirici Değerlendirme ve Geri Bildirim

Biçimlendirici değerlendirme, öğretim ve öğrenmeyi geliştirmek amacıyla öğrenci öğrenmesinin sürekli olarak izlenmesini ve zamanında, belirli geribildirim verilmesini içerir. Bu yaklaşım, öğretmenlerin öğrencilerin sürdürülebilirlik kavramları ve değerleri hakkındaki anlayışlarını ve yanlış anlamalarını gerçek zamanlı olarak belirlemelerine olanak tanır ve

öğretimi hemen uyarlama fırsatları sunar. Bu döngüsel süreç, özellikle ek desteğe veya farklılaştırılmış yönlendirmeye ihtiyaç duyan öğrenciler dâhil tüm öğrenenleri destekler. Ayrıca, **süreç odaklı öğrenmeye** vurgu yapan sürdürülebilirlik eğitimi anlayışıyla da uyumludur; sabit bir sonuca değil, gelişim sürecine odaklanır.

Biçimlendirici değerlendirme, öğretmenlerin güçlü gözlem becerilerine ve yapıcı, uygulanabilir geribildirim sağlama yetisine sahip olmalarını gerektirir. Bu yöntem, özellikle farklı ihtiyaçlara sahip kalabalık sınıflarda zaman alıcı olabilir, çünkü yalnızca not vermekten ziyade sürekli gelişimi desteklemeye yönelik bir zihniyet değişimi gerektirir. Sonuç odaklı ölçüm yapan toplam (summatif) değerlendirmelerden farklı olarak, biçimlendirici değerlendirmeler öğretmenleri öğrenme süreci devam ederken bu süreci etkin biçimde şekillendirme konusunda güçlendirir.

2. Proje Tabanlı ve Deneyimsel Öğrenme Değerlendirmeleri

Proje tabanlı ve deneyimsel öğrenme modelin merkezinde yer almaktadır. Bu yaklaşımlarda değerlendirme, gerçek dünya katılımının süreç ve ürünlerine odaklanır. Bu yöntemler, öğrencilerin sunumlar, modeller, kampanyalar veya topluluk girişimleri gibi somut çıktılar aracılığıyla sürdürülebilirlik yeterliliklerini (ör. sistem düşüncesi, işbirliğine dayalı eylem, yaratıcı problem çözme) göstermelerine olanak tanır. Öğrencilerin içerikle etkileşime geçmeleri ve anlayışlarını ifade etmeleri için çoklu yollar sundukları için doğaları gereği kapsayıcıdır ve farklı güçlü yönleri ve öğrenme stillerine hitap ederler. Ayrıca, geleneksel testlerle yakalanamayan karmaşık yeterliliklerin değerlendirilmesi için otantik bağlamlar sağlarlar.

Ancak, sürdürülebilirlik yetkinliklerinin çok boyutluluğunu yakalayan net dereceli puanlama anahtarları tasarlamak karmaşık olabilir. Buna ek olarak, eşit grup katılımını sağlamak ve işbirliğine dayalı projelerde bireysel katkıları değerlendirmek de zor olabilir. Bu projeleri uygulamak için gerekli kaynaklar (zaman, malzeme, topluluk ortaklıkları), sınırlı erişilebilirliğe sahip alanlarda bir engel teşkil edebilir ve öğretmenlerin yaratıcı olmalarını ve standart kaynaklara yerel olarak mevcut alternatifler bulmalarını gerektirebilir.

3. Portföy Değerlendirmesi

Portföy yaklaşımı, öğrencilerin zaman içindeki ilerlemelerini sergilemelerine olanak tanır ve kendi öğrenme yolculukları üzerine düşünmelerini teşvik eder. Aynı zamanda, ilgili değerlendirme türlerinden bağımsız olarak, öğretmenler ve öğrenciler için pratik bir "yapılacaklar listesi" olarak da çalışabilir. Portfolyolar, çeşitli kanıt biçimlerini (örneğin, yansıtıcı yazılar, projelerin fotoğrafları, araştırma bulguları, ekran geri bildirimleri, öz değerlendirmeler) bir araya getirerek öğrencinin ilerlemesinin kapsamlı bir resmini sunar. Bu yöntem, çoklu ifade araçlarına değer vererek ve bireysel öğrenme yollarını kabul ederek kapsayıcı ilkelerle uyumludur. Dönüştürücü öğrenmenin temel unsurları olan öğrenci eylemliliğini ve öz-düşünümünü teşvik eder.

Portfolyoların oluşturulması, gözden geçirilmesi ve değerlendirilmesi hem öğrenciler hem de öğretmenler için zaman alıcı olabilir. Çeşitli portföy içeriklerinde değerlendirme için

tutarlı kriterler geliştirmek zor olabilir. Başta özel öğrenme ihtiyaçları olanlar olmak üzere tüm öğrenciler için erişilebilirliğin sağlanması, dikkatli bir planlama ve esnek format seçenekleri gerektirir.

4. Gözlem ve Anekdöt Kayıtları

Öğretmenler, sürdürülebilirlik odaklı etkinlikler sırasında öğrencilerin katılımını, etkileşimlerini ve problem çözme yaklaşımlarını sistematik olarak gözlemleyebilir.

Bu yöntem, öğrencilerin sürdürülebilirlik için çok önemli olan ancak resmi testlerle değerlendirilmesi zor olan değerleri, tutumları ve işbirliği becerileri hakkında içgörü sağlar. Empati, eleştirel düşünme veya liderliğin spontane ifadelerini yakalayabilir. Öğrencileri otantik öğrenme bağlamlarında değerlendirdiği için oldukça kapsayıcı bir yöntemdir ve bazı öğrencileri dezavantajlı hale getirebilecek yazılı veya sözlü performansa olan güveni azaltır.

Her bireyin gözlemi yorumlaması farklı olduğundan, öznellik değerlendirmenin adilliği açısından bir endişe kaynağı olabilir ve net kriterler ve tutarlı gözlem gerektirir. Öğretmenlerin doğruluk ve adaleti sağlamak amacıyla gözlemleri kaydetmek ve yorumlamak için etkili sistemler geliştirmeleri gerekir. Aynı zamanda, dinamik sınıf ortamlarında tüm öğrencileri eşit şekilde gözlemlemek neredeyse imkansızdır.

5. Öz ve Akran Değerlendirme

Öğrenciler, sürdürülebilirlik yeterlikleriyle ilgili tanımlanmış ölçütler temelinde kendi öğrenmelerini ve akranlarının öğrenmelerini değerlendirme konusunda yönlendirilebilirler. Bu yaklaşım, üstbiliş ve eleştirel yansıtmayı teşvik eder; öğrencilerin öğrenme süreçlerinin sorumluluğunu üstlenmelerini ve değerlendirme ölçütlerini anlamalarını sağlar. Ayrıca, modelin öğrenen etkinliği (learner agency) ve iş birliğine dayalı öğrenme vurgusuyla uyumludur. Kapsayıcılık açısından, öğrencilerin birbirlerinden öğrendikleri ve empati ile iletişim becerilerini geliştirdikleri destekleyici bir sınıf kültürünü teşvik eder.

Öğrencilerin yapıcı geribildirim vermeyi ve değerlendirme ölçütlerini etkili biçimde kullanmayı öğrenmeleri için açık bir şekilde yönlendirilmeleri gerekir. Ancak, bu süreçte önyargı veya eşitsiz katılım gibi sorunlar ortaya çıkabilir; bu nedenle öğretmenlerin açık yönergeler ve etkili kolaylaştırma ile süreci yönetmeleri önemlidir. Ayrıca, öğretmenlerin bu değerlendirme biçiminin genel not üzerindeki etkisini net biçimde belirtmeleri gerekir; aksi takdirde öğrenciler yalnızca daha yüksek not almak için dürüst olmayan değerlendirmeler yapabilirler ki bu da öz ve akran değerlendirmesinin amacını boşa çıkarır.

6. Diyalog ve Tartışma Temelli Değerlendirme

Yapılandırılmış tartışmalar, münazaralar ve Sokratik seminerler, öğrencilerin anlayışı ifade etme, eleştirel düşünme ve karmaşık sürdürülebilirlik ikilemlerini çözme becerilerini değerlendirmek için kullanılabilir. Bu yöntemler, öğrencilerin kavramsal anlayışlarını, eleştirel düşünme becerilerini ve ikilemler ve ödünleşimler arasında gezinme kapasitelerini

etkili bir şekilde ortaya koyar. Öğrencilerin farklı bakış açılarını keşfetmeleri ve varsayımlara meydan okumaları için fırsatlar sunarak eleştirel pedagoji ve disiplinler arası öğrenmeyle doğrudan bağlantı kurarlar. Sözlü katılım, yazılı ifadede zorlanan öğrenciler için daha kapsayıcı olabilir.

Öğretmenler, özellikle utangaç veya konuşma konusunda kendine güveni az olan ve başka ifade yollarını tercih edebilecek öğrenciler olmak üzere tüm öğrencilerin eşit katılımını sağlamalıdır. Katkıların derinliğini ve kalitesini objektif bir şekilde değerlendirmek için net dereceli puanlama anahtarları ve öğretmen tarafından dikkatli bir moderasyon gerekir.

7. Dereceli Puanlama Anahtarları ve Kontrol Listeleri

Kendi başlarına bir değerlendirme yöntemi olmamakla birlikte, dereceli puanlama anahtarları ve kontrol listeleri yukarıdaki tüm yaklaşımlarda kullanılabilecek temel araçlardır. Karmaşık sürdürülebilirlik yeterliliklerini değerlendirmek için net kriterler sağlayarak değerlendirmeyi hem öğretmenler hem de öğrenciler için şeffaf ve adil hale getirirler. Bilgi, beceri ve değerler açısından kalitenin nasıl görüldüğünü ifade etmeye yardımcı olurlar ve birden fazla başarı göstergesi sunarak kapsayıcı olacak şekilde tasarlanabilirler.

Aşırı kuralcı olmadan sürdürülebilirlik yetkinliklerinin nüanslarını yakalayan etkili dereceli puanlama anahtarları geliştirmek zor olabilir. Tutarlılığı korurken farklı öğrenme ifadelerine izin verecek kadar esnek olmaları gerekir. Sürdürülebilirlik yeterliliklerinin kapsayıcı bir şekilde değerlendirilmesi, sürekli biçimlendirici değerlendirmeyi özgün, performansa dayalı görevlerle bütünleştiren çok yönlü bir yaklaşım gerektirir. Öğretmenler, tüm öğrencileri gelişimlerini ve sürdürülebilir ve kapsayıcı bir geleceğe katkılarını göstermeleri için güçlendiren esnek araçlarla desteklenen bu çeşitli yöntemleri tasarlama ve uygulama becerileriyle donatılmalıdır.

8. Değerlendirme Stratejisi Olarak Evrensel Öğrenme Tasarımı

Bu bölüm, Bölüm 4'teki ilkeleri, özellikle de Öğrenim için Evrensel Tasarım (UDL) ve Interbölümsellik ilkelerini değerlendirme uygulamasına açıkça bağlamaktadır. Amaç, değerlendirme sürecinin kendisinin adil, erişilebilir ve tüm öğrenciler için güçlendirici olmasını sağlamaktır.

UDL'nin Değerlendirmeye Uygulanması: Öğrenim için Evrensel Tasarım, birden fazla eylem ve ifade aracı sağlamayı teşvik eder. Bu, öğrencilerin bilgi ve becerilerini tek bir standart formata bağlı kalmak yerine, güçlü yönlerine ve ihtiyaçlarına en uygun şekilde göstermelerine izin vermek anlamına gelir.

Öğrenme Hedefi	Geleneksel Değerlendirme	UDL ile Uyumlu Seçenekler (Çoklu Eylem ve İfade Araçları)
----------------	--------------------------	---

UDL ile Uyumlu Seçenekler (Çoklu Eylem ve İfade Araçları)	500 kelimelik bir kompozisyon yazın.	• Bir kavram haritası veya infografik oluşturun. • Kısa bir podcast veya video belgesel kaydedin. • Fiziksel veya dijital bir model oluşturun. • Sözlü bir sunum yapın.
Öğrenci, bir iklim adaleti vaka çalışmasındaki etik ödüneşimleri analiz eder.	Çoktan seçmeli bir test yapın.	• Yapılandırılmış bir tartışmaya katılın. • Belirli bir paydaşın bakış açısından yansıtıcı bir günlük girişi yazın. • İkilemi gösteren kısa bir çizgi roman veya film şeridi oluşturun. • Adil bir çözüm için bir öneri geliştirin.

Tablo 9: UDL'nin Değerlendirmeye Uygulanması

9. Kültüre Duyarlı Değerlendirme

Kapsayıcı bir değerlendirme yaklaşımı, öğretmenlerin kültürel ve deneyimsel geçmişlerinin öğrenci performansını nasıl etkileyebileceği üzerine düşünmelerini de gerektirir. Farklı kültürel, dilsel ve sosyoekonomik geçmişlerden gelen öğrenciler için ilgili ve erişilebilir görevler tasarlamayı içerir.

Öğretmen Yansıması için İpuçları:

- Bu değerlendirme görevi, tüm öğrencilerim için evrensel olmayabilecek ön bilgi veya deneyimleri (örneğin, seyahat, teknolojiye erişim) varsayıyor mu?
- Değerlendirmede kullanılan materyaller, örnekler ve bağlamlar öğrencilerimin farklı kültürel geçmişlerine uygun ve saygılı mı?
- Değerlendirme formatı (örn. süreli yazma, resmi sunum) İngilizce öğrenen veya farklı iletişim tarzlarına sahip öğrenciler için istemeden engeller yaratabilir mi?
- Öğrencilerin değerlendirmeyi kendi kimlikleri, toplulukları ve yaşadıkları deneyimlerle ilişkilendirmeleri için fırsatlar sağladım mı?

9.2 Örnek Araçlar ve Metrikler

Bu bölüm, ilkökul ve ortaokul ortamlarında sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık yeterliliklerinin değerlendirilmesine yönelik pratik yaklaşımları ve araçları incelemektedir. Yaklaşımlar, etkili değerlendirmenin öğrencilerin bilgi, beceri, değer ve eylem kapasitelerini kapsayan bütünsel gelişimlerini yakaladığı varsayımı üzerine inşa edilmiştir. Sadece ilerlemeyi değerlendirmeye değil, aynı zamanda pedagojik uygulamaları bilgilendirmeye ve

öğrencilere, velilere ve okul topluluklarına anlamlı geri bildirimler sağlamaya da hizmet eder.

Bu bölümde sunulan dereceli puanlama anahtarı, portfolyo ve öğrenci anketleri gibi değerlendirme araçları örnek niteliğindedir ve bireysel sınıf ve okul bağlamına göre uyarlanabilir ve değiştirilebilir.

İlkokul Öğretmenleri için

Sürdürülebilirlik Becerileri Rubriği (sınıf 2-4)

Bu dereceli puanlama anahtarı nasıl kullanılır?

- Öğretmenler bunu gözlem ve geri bildirim için kullanabilir.
- Öğrenciler daire içine alarak, renklendirerek veya gülen yüzler kullanarak kendi kendilerini değerlendirebilirler.
- Büyümeyi göstermek için bir projenin (veya bir okul yılının) başında, ortasında ve sonunda tekrarlanabilir.

1. İnsana ve Doğaya Değer Vermek				
Beceri	Başlangıç	Gelişmekte olan	Kendine güvenen	Ek Notlar
Doğaya özen gösteririm (bitkiler, hayvanlar, yerler)	Doğaya karşı nazik olmak için hatırlatıcılara ihtiyacım var.	Bazen doğaya özen göstermeyi hatırlıyorum.	Çoğu zaman bana sorulmadan doğayla ilgilenirim.	
Adalet hakkında düşünüyorum (paylaşım, başkalarını önemseme, dünyada adalet)	Bir şeyin adil olmadığını her zaman fark edemiyorum.	Bazen fark ediyorum ve sorular soruyorum.	Adaletin farkındayım ve işleri adil hale getirmeye çalışıyorum.	

2. Sorunlar Hakkında Düşünmek

Beceri	Başlangıç	Gelişmekte olan	Kendine güvenen	Ek Notlar
Nesnelerin birbiriyle nasıl bağlantılı olduğunu görebiliyorum (örneğin, gıda, su, insanlar, hayvanlar)	Henüz çok fazla bağlantı göremiyorum.	Bazen olayların nasıl birbirine bağlandığını fark ediyorum.	Her şeyin birbiriyle nasıl bağlantılı olduğunu açıklayabilirim.	
Sorunlar hakkında düşünebilirim	Nasıl başlayacağımı bilmiyorum.	Bir sorunu tanımlayabilirim ancak anlamak için yardıma ihtiyacım var.	Sorunları açıklayabilir ve ilk fikirleri önerebilirim.	

3. Gelecek Hakkında Düşünmek

Beceri	Başlangıç	Gelişmekte olan	Kendine güvenen	Ek Notlar
Geleceği hayal edebiliyorum	Geleceği pek düşünmüyorum.	Gelecekte bir ya da iki şey hayal edebiliyorum.	Geleceğin nasıl olabileceğine dair pek çok fikir hayal edebiliyorum.	
Değişebilir ve yeni şeyler deneyebilirim	İşleri farklı şekilde yapmak zordur.	Yardımla yeni bir şeyler deneyebilirim.	Değişikliklere uyum sağlayabilir ve yeni şeyleri kolayca deneyebilirim.	

4. Harekete Geçmek				
Beceri	Başlangıç	Gelişmekte olan	Kendine güvenen	Örnek/Notlar
Başkalarıyla çalışabilirim	Bazen bir grupta çalışmakta zorlanıyorum.	Öğretmen yardımcı olursa başkalarıyla çalışabilirim.	Paylaşabilir, dinleyebilir ve başkalarıyla iyi çalışabilirim.	
Harekete geçebilirim (evde veya okulda küçük adımlar)	Harekete geçmek için yardıma ihtiyacım var.	Bazen sorulduğunda harekete geçiyorum.	Sık sık kendim harekete geçerim ve fikirlerimi başkalarıyla paylaşıyorum	

Takip: Öğretmen ve/veya öğrenci yansıtma

Gerçekten iyi yaptığım bir şey vardı: _____

Büyümek istediğim bir şey var: _____

Bir sonraki adımım şu olacak: _____

Öğrenci öz değerlendirme anketi (1-5. sınıflar)

Bir öncekinde olduğu gibi, bu anket de uzun vadeli öz değerlendirme için kullanılabilir (örneğin, okul yılının başında, ortasında ve sonunda). Bu şekilde öğretmenler ve öğrenciler kendi eylem ve düşüncelerindeki değişim ve gelişimi görebilirler. Ancak unutmayın ki bu anket okul yılı sonunda not değerlendirmesinin bir parçası olarak kullanılırsa, öğrenciler daha iyi notlar almak için biraz dürüst olmayan cevaplar verebilirler. Öğretmenler, bu anketin anlamının sadece başka bir test olmadığını, aynı zamanda öğrencilerin eylemlerinin ve düşüncelerinin ilk değerlendirmeden en son değerlendirmeye kadar nasıl değiştiğini fark etmelerine yardımcı olmak olduğunu açıklamalıdır.

Aşağıdaki her bir ifade için, bunun sizin için ne kadar doğru olduğunu düşünün. Ardından cevabınızı en iyi gösteren yüzü çizin veya daire içine alın:

😊 Evet!

- 😊 Biraz
- 😐 Emin değilim
- 😞 Pek sayılmaz
- 😓 Hayır

İfade	Cevabınız
Faydalı bir şeyler yaparak (örneğin çöpleri toplayarak) Dünya'ya ve çevreye özen göstermeye çalışıyorum.	
Benim gibi davranmasalar bile başkalarına karşı nazik ve kibar olmaya çalışırım	
Doğayı ve insanlarla hayvanların nasıl bir arada barış içinde yaşayabileceğini öğrenmeyi seviyorum.	
Sınıftaki herkes fikirlerini paylaşabiliyor ve etkinliklerimizin bir parçası olabiliyor.	
Örneğin, örümceklerin olmamasının ekosistem üzerinde nasıl bir etkisi olacağını ve diğer bazı böceklerin yayılmasına neden olacağını anlıyorum.	
Bir şeyi anlamadığımda veya yanlış olabileceğini düşündüğümde sorular sorarım.	
Farklı insanların neler hissedebileceğini veya nelere ihtiyaç duyabileceğini düşünerek sorunları anlamaya çalışıyorum.	
Zor sorunlar hakkında konuştuğumuzda herkes konuşur ve dinlenir.	
Gelecekte dünyanın nasıl daha iyi olacağını düşünmek benim için çok kolay!	
İşler düşündüğüm gibi gitmediğinde fikirlerimi veya planlarımı değiştirebilirim.	
Sorunları çözmek için eğlenceli ve yeni fikirler üretmekten keyif alıyorum.	

Farklı öğrenciler geleceği kendi yöntemleriyle hayal edebilir ve bu sorun değildir.	
Bir şey adil olmadığında, başkalarına ya da doğaya zarar verdiğinde bunu dile getirmenin önemli olduğunu düşünüyorum.	
İnsanlara yardım etmek için başkalarıyla birlikte çalışmayı seviyorum.	
gezegene yardım etmek için başkalarıyla birlikte çalışmak gibi.	
Dünyayı daha iyi hale getirmeye yardımcı olacak küçük şeyler yapabileceğime inanıyorum.	
Sınıfımızda hepimiz kim olduğumuza ve nelerde iyi olduğumuza uygun şekillerde yardım ediyoruz.	

Ortaokul öğretmenleri için

Portfolyo Değerlendirme Şablonu (6-8. Sınıflar)

Portfolyo, öğrencilerin söz konusu konudaki (bu durumda sürdürülebilirlik) yeteneklerini ve gelişimlerini sergilemek içindir. Dijital ya da fiziksel bir klasör kadar basit olabileceği gibi öğrencinin kendi hazırladığı bir web sayfası kadar karmaşık da olabilir. Portföyde yer alan değerlendirmeler öğretmen tarafından tanımlanır, ancak çeşitlilik teşvik edilir.

Bir öğretmen için bu, gerekli tüm projeleri veya değerlendirmeleri parça parça toplamak, hatırlatmak ve değerlendirmek için harika bir yoldur, çünkü bazen öğrenciler (ve öğretmenler) tekil değerlendirmenin varlığını unutabilirler. Ayrıca, öğrencilerin çalışmaları için en uygun türleri seçmeleri için bireysel seçimlere biraz alan tanır. Örneğin, felç edici sahne korkusundan muzdarip bir öğrenci, tüm sınıfın önünde canlı sunum yapmak yerine video çekerek çözüm bulabilir.

Bir sonraki belge, "ön sayfadan" tüm ödevler tamamlandıktan sonra nihai yansıma kadar bir portföyün neleri içerebileceğine dair bir örnek vermektedir. Öğrenciler için çeşitli öz-değerlendirme ve öz-yansıtma örnekleri vardır ve bunlar, öğrencilerin söz konusu konuyla ilgili gelişimlerini gerçekleştirmeleri için uzun vadeli araçlar olarak kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Örneğin, bazı ara öz-değerlendirmeler nihai yansıtmadan önce okul yılı boyunca iki kez kullanılabilir. Değerlendirmeler arasına çok fazla öz değerlendirme koymamaya dikkat edin. Öğrencilerin gelişimlerini fark etmeleri için önemli bir yol olsa da, aşırı kullanımı öz-yansıtmayı akılsız bir angarya haline getirebilir ve bu da öz-yansıtmanın amacını ortadan kaldırır.

Portföy Yolculuğum

Öğrenci Adı: _____

Sınıf: _____

Portföy Dönemi: _____ - _____

Portfolyolar, sürdürülebilirlik alanındaki öğrenme yolculuğunuzu yansıtmanıza yardımcı olur—Düşüncelerinizin, eylemlerinizin ve sorumluluk duygunuzun zaman içinde nasıl geliştiğini. En iyi çalışmalarınızı, fotoğraflarınızı, düşüncelerinizi ve kanıtlarınızı buraya ekleyin

Şimdiye kadar bu portföy aşağıdaki becerilerimi gösteriyor:

- ☐ Systems Thinking (Sistem Düşüncesi)
- ☐ Futures Literacy (Gelecek Okuryazarlığı)
- ☐ Collective Action (Kolektif Eylem)
- ☐ Critical Thinking (Eleştirel Düşünme)
- ☐ Political Agency (Siyasi Ajans)
- ☐ Individual Initiative (Bireysel İnisiyatif)
- ☐ Diğer: _____

Benim İşim

1. Çalışmamın başlığı: _____

2. Sunum Türü: _____

(örneğin: fotoğraf, poster, yazılı yansıma, dijital sunum, video)

3. Amaç veya Bağlam: _____

4. Bu konuda yeteneklerimi şu hususları göz önünde bulundurarak sergiledim:

- ☐ Systems Thinking (Sistem Düşüncesi)
- ☐ Futures Literacy (Gelecek Okuryazarlığı)
- ☐ Collective Action (Kolektif Eylem)
- ☐ Critical Thinking (Eleştirel Düşünme)
- ☐ Political Agency (Siyasi Ajans)
- ☐ Individual Initiative (Bireysel İnisiyatif)
- ☐ Diğer: _____

5. Yansıma (2-5 cümle):

- Bu Etkinlik'ten ne öğrendiniz?

- Seni şaşırtan ne oldu?

- Bunun üzerinde çalışmak büyümenize nasıl yardımcı oldu?

Öz Değerlendirme Rubriği

Yetkinlik	Gelişmekte olan	Gelişmekte olan	Yeterli	Gelişmiş
Systems Thinking - Sistem Düşüncesi	☐	☐	☐	☐
Futures Literacy - Gelecek Okuryazarlığı	☐	☐	☐	☐
Collective Action - Kolektif Eylem	☐	☐	☐	☐
Critical Thinking - Eleştirel Düşünme	☐	☐	☐	☐
Political Agency - Siyasi Ajans	☐	☐	☐	☐
Individual Initiative - Bireysel İnisiyatif	☐	☐	☐	☐

Öğrenci Yansıması:

Yeterli veya İleri olarak değerlendirdiğiniz bir yetkinlik için:

"_____ adresinde kendime güveniyorum çünkü _____."

Daha fazla geliştirmek istediğiniz bir yetkinlik için:

" _____ adresini _____ adresine kadar geliştirmek istiyorum."

Akran Geri Bildirimi (İsteğe Bağlı)

Eser incelendi: _____

Ne işe yaradı: _____

Daha iyi ne olabilir: _____

Bunu öğrendim: _____

Bölüm E: Son Değerlendirme ve Sonraki Adımlar

Bu portföye dönüp baktığınızda, en çok neyle gurur duyuyorsunuz?

Bundan sonra hangi sürdürülebilirlik Beceri'sini büyütmek istiyorsunuz?

Gelecekte üstleneceğiniz yeni bir eylem veya meydan okuma nedir?

Ortaokul Öğrenci Anketi

Bu, 1-5. sınıflar için daha önce bahsedilen Öğrenci öz değerlendirme anketi ile aynı çerçevede çalışır. Uzun süreli kullanım sayesinde öğrenciler düşüncelerinde gelişme olduğunu fark edebilirler. Örneğin, bu anket okul yılı boyunca üç kez yapılabilir (başlangıçta, ortada ve sonda). Bu anket okul yılı sonunda not değerlendirmesinin bir parçası olarak kullanılırsa, öğrenciler daha iyi notlar almak için biraz dürüst olmayan cevaplar verebilir, bu nedenle öğretmenlerin bu anketin "ağırlığını" dış motivasyon ("Daha iyi notlar istiyorum!") ve anlamlı öz yansıma ("Bu anket hiçbir şeyi etkilemiyorsa, bunu ciddiye almak için bir nedenim yok") arasında dengelemeleri gerekebilir.

Lütfen her bir ifadeyi okuyun ve sizin için ne kadar doğru olduğunu düşünün. Aşağıdaki ölçeği kullanın ve boşluğa en uygun sayıyı yazın:

- 1 = Hiç değil
- 2 = Biraz
- 3 = Orta derecede
- 4 = Çok
- 5 = Tamamen

İfade	Cevabınız
Eylemlerimin gezegeni ve gelecek nesilleri nasıl etkilediğini düşünüyorum.	
Tüm geçmişlerden gelen insanlar için adalet ve saygıyı önemsiyorum.	
İnsanların ve doğanın nasıl bağlantılı olduğunu ve bunun neden önemli olduğunu anlıyorum.	
Okulumdaki sürdürülebilirlik eğitimi, farklı kültürlerden ve gruplardan gelen sesleri ve deneyimleri içeriyor.	
İklim, ekonomi ve toplum gibi farklı şeylerin birbiriyle nasıl bağlantılı olduğunu görüyorum.	
Bilgiyi sorgularım ve neyin gerçekten doğru olduğunu anlamaya çalışırım.	
Sürdürülebilirlik sorunlarını farklı insanların bakış açılarından bakarak anlamaya çalışıyorum.	
Okulumdaki herkes sürdürülebilirlik sorunlarıyla ilgili konuşmalara katılma şansına sahip.	
Herkes için nasıl daha iyi bir gelecek yaratabileceğimizi düşünmekten keyif alıyorum.	
Sürdürülebilirlik zorlukları üzerinde çalışırken değişikliklere ve belirsizliğe uyum sağlayabilirim.	

Sürdürülebilirlik sorunlarını çözmek için yaratıcı ve yeni fikirler keşfetmeyi seviyorum.	
Okulum, sürdürülebilir gelecekleri hayal ederken farklı bakış açılarını teşvik ediyor.	
Kararların ve politikaların sürdürülebilirliği nasıl etkileyebileceğini anlıyorum.	
Okulumda veya toplumumda olumlu bir etki yaratmak için başkalarıyla birlikte çalışmayı seviyorum.	
Harekete geçebileceğimi ve sürdürülebilirliğe anlamlı şekillerde katkıda bulunabileceğimi hissediyorum.	
Okulum, her öğrencinin sürdürülebilirlik çalışmalarına dahil olmak için kendi yolunu bulmasına yardımcı oluyor.	

10. Sonuç

Sürdürülebilirlik Yetkinliklerinin Öğretilmesi, Öğrenilmesi ve Değerlendirilmesine yönelik InclusiveFuture Pedagojik Modeli, sürdürülebilirlik ve kapsayıcılığın ana akım eğitime yerleştirilmesinde büyük bir ilerlemeyi temsil etmekte ve kritik küresel zorlukların okul düzeyinde entegre edilmesine yönelik önemli bir adımdır. Sistem Teorisi, Ekolojik Sistem Teorisi, Öğrenme için Evrensel Tasarım (UDL) ve Crenshaw'ın Interbölümsellik Modeli gibi yerleşik teoriler üzerine inşa edilen model, okullarda sürdürülebilirlik ve kapsayıcılığı teşvik etmek için bütünsel ve tutarlı bir çerçeve sunmaktadır.

InclusiveFuture Pedagojik Modeli, sürdürülebilirlik ve kapsayıcılığa yönelik parçalı yaklaşımların ötesine geçerek, farklı eğitim bağlamlarında uygulanabilecek tutarlı ve entegre bir çerçeve sunmaktadır:

- **Reaktif Kapsayıcılıktan Proaktif Kapsayıcılığa Geçiş:** Model, UDL ilkelerini entegre ederek ve değişkenliği öngörmeye odaklanarak, eğitimcileri reaktif uyumlaştırmalara güvenmek yerine, doğası gereği kapsayıcı olan öğrenme ortamları tasarlamaya teşvik eder. Bu, çeşitliliğin bir istisna değil, norm olduğu anlayışıyla uyumludur.
- **Öğrencilerin Güçlendirilmesi:** Öğrenci merkezli pedagojiye, öğrenci eylemliliğine ve eleştirel düşünmeye yapılan vurgu, öğrencileri pasif bilgi alıcılarından sürdürülebilir ve eşitlikçi geleceklerin aktif ortak yaratıcılarına dönüştürür (SDG4.7)

ile uyumlu). Bu sadece bilgiyi değil, aynı zamanda dönüştürücü eylem için gerekli olan kimlik ve eylemliliği de geliştirir.

- **Disiplinler Arası ve Sistem Düşüncesi:** Disiplinler arası ve olgu temelli öğrenmeyi teşvik eden model, GreenComp çerçevesi doğrultusunda sistem düşüncesini geliştirerek öğrencilerin çevresel, sosyal ve ekonomik sistemler arasındaki bağlantıları anlamalarını sağlar.
- **Bütünsel Öğretmen Gelişimi:** Model, belirli pedagojik yeterliliklerin ana hatlarını çizerek ve sürekli mesleki öğrenmeyi vurgulayarak, öğretmenlerin kapsayıcı sürdürülebilirlik eğitimini etkili bir şekilde uygulamak için gereken becerileri ve güveni geliştirmeleri için net bir yol haritası sağlar.
- **Okul Kültürünün Güçlendirilmesi:** Katılım, işbirliği ve esenliğe değer veren tüm okul yaklaşımı sayesinde model, sürdürülebilirlik ve kapsayıcılığın okul yaşamının tüm yönlerine yerleştirildiği tüm kurumlarda dönüşümü destekler.

Geleceğe Yönelik Değerlendirmeler ve Sınırlamalar

InclusiveFuture Pedagojik Modeli sağlam bir çerçeve sunarken, başarılı bir şekilde uygulanması ve uzun vadeli etkisi çeşitli faktörlere bağlı olacaktır:

- **Politika Uyum ve Desteği:** Modelin etkili bir şekilde ölçeklendirilebilmesi için Avrupa, ulusal ve bölgesel eğitim politikaları, gerekli kaynakları, müfredat esnekliğini ve kapsamlı sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık yeterliliklerine değer veren değerlendirme çerçevelerini sağlayarak modelin ilkeleriyle uyumlu olmalıdır.
- **Sürekli Mesleki Gelişim:** Sürekli ve işbirliğine dayalı mesleki gelişim programları, öğretmenlerin becerilerini ve özgüvenlerini sürekli olarak geliştirmelerini sağlamak için çok önemlidir. Bu, akran öğrenimi ve iyi uygulamaların paylaşımı için fırsatlar içermelidir.
- **Bağlamsal Adaptasyon:** Model esnek olmakla birlikte, farklı eğitim bağlamlarında ve gelişen sürdürülebilirlik zorluklarında geçerliliğini korumak için sürekli araştırma ve kültürel olarak duyarlı uyarlama hayati önem taşıyacaktır.
- **Etkinin Ölçülmesi:** Modelin öğrenme, davranış ve okul kültürü üzerindeki etkisini ölçmek için karma yöntem değerlendirme araçlarının geliştirilmesi elzem olacaktır. Bu, bütünsel yetkinlik gelişimini yakalamak için portföy kanıtlarını ve boylamsal verileri içermelidir.

InclusiveFuture Pedagojik Modeli, öğrencileri karmaşık ve belirsiz bir geleceğe hazırlayan eğitim sistemlerine yönelik küresel ihtiyaca zamanında ve kapsamlı bir yanıt sunmaktadır. Teori ve pratik rehberliğe dayanan bu model, eğitimcilerin etik açıdan sorumlu, eleştirel düşünen ve eylem odaklı öğrenciler yetiştirmelerini sağlar. Uygulanması, Avrupa Eğitim Alanı 2030'un hedeflerini desteklemekte ve eğitimin tüm öğrencileri adil, kapsayıcı ve sürdürülebilir bir dünyaya katkıda bulunmaları için güçlendirmesini sağlamaktadır.

Referanslar

- Aithal, A., & Aithal, P. S. (2021). *Sürdürülebilir eğitim yoluyla sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak için kavramsal bir çerçeve*. International Journal of Applied Engineering and Management Letters, 5(1), 1-19.
- Andreotti, V. (2006). Yumuşak ve eleştirel küresel vatandaşlık eğitimi. *Politika ve Uygulama: A Development Education Review*, 3, 40-51.
- Barth, M., Godemann, J., Rieckmann, M., & Stoltenberg, U. (2007). *Yükseköğretimde sürdürülebilir kalkınma için temel yetkinliklerin geliştirilmesi*. International Journal of Sustainability in Higher Education, 8(4), 416-430. <https://doi.org/10.1108/14676370710823582>
- Bertalanffy, L. von. (1968). *Genel sistem teorisi: Temeller, gelişim, uygulamalar*. George Braziller.
- Bianchi, G. (2020). *GreenComp: Avrupa sürdürülebilirlik yeterlilik çerçevesi*. Avrupa Komisyonu, Ortak Araştırma Merkezi.
- Bianchi, G., Pisiotis, U., & Cabrera Giraldez, M. (2022). *GreenComp: Avrupa sürdürülebilirlik yeterlilik çerçevesi*. Avrupa Birliği Yayınlar Ofisi.
- Blum, N., Nazir, J., Breiting, S., Goh, K., & Pedretti, E. (2013). Gerilimleri dengelemek ve sürdürülebilir kalkınma ve iklim değişikliği için eğitimin kavramsal zorluklarını karşılamak. *Environmental Education Research*, 19(2), 206-217.
- Booth, T., & Ainscow, M. (2011). Kapsayıcılık için endeks: *Okullarda öğrenme ve katılımın geliştirilmesi*. Kapsayıcı Eğitim Çalışmaları Merkezi (CSIE).
- Boud, D., & Falchikov, N. (Eds.). (2007). *Yükseköğretimde değerlendirmeyi yeniden düşünmek: Uzun vadede öğrenme*. Routledge.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *İnsan gelişiminin ekolojisi: Doğa ve tasarım deneyleri*. Harvard Üniversitesi Yayınları.
- Burns, D. (2007). *Sistemik eylem araştırması: Tüm sistem değişimi için bir strateji*. Policy Press.
- Crenshaw, K. (1989). Irk ve cinsiyet interbölümünü demarjinalleştirmek: Ayrımcılık karşıtı doktrinin siyah feminist bir eleştirisi. *Chicago Üniversitesi Hukuk Forumu*, 1989(1), 139-167.
- Avrupa Komisyonu (2022). *Avrupa Yeşil Anlaşması*. Avrupa Birliği Yayınlar Ofisi.
- Avrupa Çevre Ajansı. (2021). EPI 2021. *Avrupa Birliği*.
- Fettes, M., & Judson, G. (2011). Hayal gücü ve yer temelli eğitimin bilişsel araçları. *Canadian Journal of Environmental Education*, 16, 45-55.
- Freire, P. (1970). *Ezilenlerin Pedagojisi*. Herder ve Herder.
- Gaudelli, W. (2009). *Küresel Vatandaşlık Eğitimi: Günlük Transandans*. Routledge.

Gay, G. (2010). *Kültürel duyarlılık öğretimi: Teori, araştırma ve uygulama* (2. baskı). Teachers College Press.

Goodale, T., DelliCarpini, M., & Pashby, K. (2024). Küresel vatandaşlık eğitimi: Eleştirel perspektifler. *Küreselleşme, Toplular ve Eğitim*.

Hargreaves, A., & Fullan, M. (2020). *Mesleki sermaye: Her okulda öğretimi dönüştürmek*. Teachers College Press.

Hargreaves, A., & O'Connor, M. T. (2018). *İşbirliğine dayalı profesyonellik*. Corwin.

Hooda, A., & Tuba, O. (2025). Avrupa ve Ötesindeki Okul Müfredatlarında Sürdürülebilirlik Yeterliliklerinin Karşılaştırılması (s. 1-106). Kapsayıcı Gelecek: Sürdürülebilir Eğitim Yoluyla Kapsayıcılığın Teşvik Edilmesi (POL-EXP). Erişim tarihi: 2025, https://inclusive-future.eu/wp-content/uploads/2025/06/SUSTAINABILITY-SCHOOL-CURRICULUM_A_InclusiveFuture_May2025.pdf adresinden alındı.

Hungerford, H. R. (2009). 21'inci yüzyıl için çevre eğitimi (ÇE): Nerede kalmıştık? Şimdi neredeyiz? Nereye doğru gidiyoruz? *The Journal of Environmental Education*, 41(1), 1-6.

Jensen, B. B., & Schnack, K. (1997). Çevre eğitiminde eylem yeterliliği yaklaşımı. *Environmental Education Research*, 3(2), 163-178.

Kortetmäki, T., ve diğerleri (2023). Gezegenel refah ve eğitim. *Sustainability Science*, 18(2), 433-446.

Laurie, R., Nonoyama-Tarumi, Y., McKeown, R., & Hopkins, C. (2016). Sürdürülebilir kalkınma için eğitimin (SKE) kaliteli eğitime katkıları: Bir araştırma sentezi. *Journal of Education for Sustainable Development*, 10(2), 226-242.

Loreman, T. (2017). *Kapsayıcı eğitim için pedagoji*. Routledge.

Meadows, D. H. (2008). *Sistemler içinde düşünme*: Astar. Chelsea Green Yayıncılık

Mogensen, F., & Schnack, K. (2010). Eylem yeterliliği yaklaşımı ve sürdürülebilir kalkınma için eğitimin 'yeni' söylemleri, yeterlilik ve kalite kriterleri. *Environmental Education Research*, 16(1), 59-74.

Nussbaum, M. (2011). *Yetenekler yaratmak: İnsani gelişim yaklaşımı*. Belknap Press.

OECD. (2020). *PISA 2020 sonuçları*. OECD Yayıncılık.

Oinonen, M., Matero, I., Arffman, I., & Aaltonen, K. (2024). Kapsayıcı sürdürülebilirlik eğitiminde öğrenci katılımı. *Scandinavian Journal of Educational Research*.

Pashby, K., da Costa, M., Stein, S., & Andreotti, V. (2020). Küresel Vatandaşlık Eğitimi 'Projesi': Güç ve özneleştirme üzerine bir analiz. *Education Policy Analysis Archives*, 28(1).

Rawls, J. (1971). *Bir adalet teorisi*. Harvard Üniversitesi Yayınları.

Rose, D. H., & Meyer, A. (2002). *Dijital çağda her öğrenciye öğretmek: Öğrenme için Evrensel Tasarım*. ASCD.

Sass, W., Schönstein, J., & Budke, A. (2022). SKE'de eylem yetkinliği. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 23(3), 477-493.

Senge, P. (1990). *Beşinci disiplin: Öğrenen organizasyon sanatı ve uygulaması*. Doubleday.

Slee, R. (2011). *Düzensiz okul: Dışlanma, okullaşma ve kapsayıcı eğitim*. Routledge.

Sterling, S. (2010). Dönüştürücü öğrenme ve sürdürülebilirlik: Kavramsal zeminin taslağını çıkarmak. *Learning and Teaching in Higher Education*, 5, 17-33.

Sterling, S. (2013). *Sürdürülebilir üniversite: İlerleme ve beklentiler*. Routledge.

Tilbury, D., & Wortman, D. (2004). *İnsanları sürdürülebilirliğe dahil etmek*. IUCN Eğitim ve İletişim Komisyonu.

UNESCO. (2017). *Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri için Eğitim: Öğrenme hedefleri. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü*. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000247444>

Birleşmiş Milletler. (2015). *Dünyamızı dönüştürmek: Sürdürülebilir kalkınma için 2030 gündemi*.

Vesely, É-T. & Szövérfi, J. (2025). Sürdürülebilirlik Eğitimi ve Kapsayıcılık Üzerine Odak Grupları. Kapsayıcı Gelecek: Sürdürülebilir Eğitim Yoluyla Kapsayıcılığın Teşvik Edilmesi (POL-EXP). Erişim tarihi: 2025. https://inclusive-future.eu/wp-content/uploads/2025/06/Focus-Groups-on-Sustainability-Education-and-Inclusiveness_Report.pdf adresinden alındı.

Vislie, L. (2003). Entegrasyondan kapsayıcılığa: Küresel eğilimlere ve Batı Avrupa toplumlarındaki değişikliklere odaklanma. *European Journal of Special Needs Education*, 18(1), 17-35.

Wals, A. E. J. (2011). Sürdürülebilirliğe giden yolu öğrenmek. *Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim Dergisi*, 5(2), 177-186. <https://doi.org/10.1177/097340821100500208>

Wiek, A., Withycombe, L., & Redman, C. L. (2011). Sürdürülebilirlik alanında temel yetkinlikler: Akademik program geliştirme için bir referans çerçevesi. *Sürdürülebilirlik Bilimi*, 6(2), 203-218.

Ekler (isteğe bağlı)

Ek 1. InclusiveFuture Projesi Hakkında

Avrupa Birliği tarafından finanse edilen InclusiveFuture projesi, öğretmenler ve öğrenciler için daha kapsayıcı bir ortam sağlayacak ve okulların **sürdürülebilir ve kapsayıcı uygulamalara** geçişini güçlendirecek sürdürülebilirlik yeterliliklerinin eğitim sürecine entegrasyonunu desteklemeyi amaçlamaktadır.

Sürdürülebilirlik yetkinliklerinin küçük yaşlardan itibaren geliştirilmesinin zorunluluğunu kabul eden bu proje, Öncelik 9: Sürdürülebilirlik yetkinliklerinin oluşturulması konusuna odaklanarak Konu 4: Okul eğitimi üzerine yoğunlaşmaktadır. Bu önceliğe paralel olarak, projenin hedefleri Avrupa Eğitim Alanı'nın (AÇA) öncelikleriyle de yakından ilişkilidir:

1. Kapsayıcı eğitimin kolaylaştırılması: Proje, göçmenler, mülteciler ve etnik azınlıklar gibi hassas gruplardan ve kırsal alanlardan gelenler de dahil olmak üzere ilk ve ortaokul öğrencileri arasında sürdürülebilirlik yeterliliklerinin geliştirilmesi için yollar sunmaya çalışmaktadır. Bu gruplar arasında bu tür yeterliliklerin geliştirilmesi için çerçeveler oluşturmayı amaçlamaktadır.

2. Sürdürülebilir kalkınma için eğitimin (ESD) savunulması: Yeşil Geçiş ve Sürdürülebilir Kalkınma için Öğrenme Konseyi Tavsiye Kararı ve Avrupa Sürdürülebilirlik Yeterlilik Çerçevesinden esinlenen proje, çeşitli yaş grupları ve eğitim seviyelerine uygun kapsamlı eğitim müfredatı geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu müfredat, Avrupa Sürdürülebilirlik Yeterlilik Çerçevesi ile uyumlu olacak şekilde sürdürülebilirlik, çevre koruma ve yeşil teknolojiler kavramlarını entegre edecektir. Ayrıca proje, eğitimcilerin sürdürülebilirlik konusundaki becerilerini geliştirmeleri için eğitim programları sağlayacaktır.

SKE'yi etkili bir şekilde sunma kapasitesi.

Bu projenin sağladığı ulusötesi işbirliği, Avrupa çapında eğitim ve öğretim sistemlerini geliştirme potansiyeline sahip yenilikçi politika yaklaşımlarını teşvik ederek Avrupa Beceriler Gündemine katkıda bulunacaktır. Projenin genel amacı, Avrupa'daki okullarda sürdürülebilir yeterliliklerin entegre edilmesine yönelik yenilikçi yaklaşımlar geliştirerek okul eğitimindeki politikayı etkilemektir. Proje, sürdürülebilir kalkınma için eğitimin teşvik edilmesine yönelik Erasmus+ önceliğini doğrudan ele alarak sürdürülebilirlik yeterliliklerini okul müfredatına entegre etmeyi amaçlamaktadır. Kapsamlı müfredat modelleri geliştirerek ve öğretmenler için mesleki gelişim sağlayarak proje, öğrencilerin kritik sürdürülebilirlik yeterliliklerini edinmelerini sağlamaktadır. Bu, öğrencilerin çevresel zorlukları ele almak ve sürdürülebilir yaşam tarzlarını teşvik etmek için gereken becerilerle donatılmasının önemini vurgulayan GreenComp'un hedefleriyle uyumludur.

1.1 Katılımcı ülkeler ve kuruluşlar

Veriler, InclusiveFuture projesinin aşağıdaki ortak kuruluşları aracılığıyla listelenen sekiz ülkeden toplanmıştır (bkz. Şekil 1):

1. Bulgaristan

- a. Bulgaristan'daki Etnik Azınlıklardan Çocuk ve Öğrencilerin Eğitim Entegrasyonu Merkezi (CEICSEM), etnik azınlık kökenli çocuklar için eşit eğitim fırsatlarını teşvik etmeye odaklanmış, devlet destekli bir kurumdur. Öğrencilerin eğitim sistemine entegre edilmesi, iki dilli eğitimin desteklenmesi ve kültürlerarası diyalogun teşvik edilmesi için çalışmaktadır. Merkez, eğitimdeki eşitsizlikleri azaltmak için politikalar geliştirmekte, projelere fon sağlamak ve STK'lar ve okullarla işbirliği yapmaktadır.
- b. Hukuk ve Psikoloji (LP), Bulgaristan merkezli kar amacı gütmeyen bir kuruluştur. Kuruluşun ana faaliyetleri, gençlerin ve hassas grupların beceri ve yeterliliklerinin geliştirilmesine; eğitim, konferans ve seminerler düzenlenmesine; Hukuk ve Psikoloji öğrencilerinin stajları sırasında desteklenmesine ve Bulgar, Avrupa ve uluslararası mevzuat alanında araştırmalar yapılmasına odaklanmaktadır.

2. Finlandiya

- a. Glocal Minta OY (GM), Finlandiya'nın Jyväskylä kentinde bulunan, sürdürülebilirlik ve küresel vatandaşlık eğitime odaklanarak eğitim gelişiminin merkezinde yer alan küresel bağlantılı bir KOBİ'dir (www.finnminta.com/en). GM, hem Finlandiya'da hem de küresel çapta diyalog ve gelişimi teşvik etmektedir. Sürdürülebilir kalkınma için eğitim, gezegensel esenlik eğitimi, esenlik için eylem yetkinliği, olgu temelli ve disiplinler arası öğrenme konularında uzmanlaşmıştır. Uzmanlığı, eğitim araştırmaları ve inovasyon, çerçeve geliştirme ve işbirliğine dayalı, karşılaştırmalı araştırma süreçlerine kadar uzanmakta ve dünya çapında eğitimde anlamlı ilerlemeler sağlamaktadır. Sürdürülebilirlik tema haftaları ve Finn Minta Forumu öğretmen eğitimi etkinlikleri gibi girişimleri, pratik ve deneysel öğrenme ve yaygınlaştırma fırsatları sağlamaktadır.

3. Yunanistan

- a. Selanik ve Halkidiki sınırında 2019 yılında kurulan yenilikçi bir ilkokul olan Big Bang School (BBS), Yunanistan'ın dört bir yanından gelen öğrencilere bütünsel bir öğrenme deneyimi sunmak amacıyla vizyoner eğitimciler tarafından üç temel ilke üzerine kurulmuştur: bilincin geliştirilmesi, yaşam becerilerinin geliştirilmesi ve farklılaştırılmış öğrenme yoluyla öğretim. Merak, kişisel gelişim ve bilgi ile doğaya derin bir takdir besleyen bir ortamda, BBS'deki öğrenciler geleceği şekillendirmek için güçlendirilir. Eğitim amaçlı saha gezileri, interaktif atölye çalışmaları, sanatsal faaliyetler

ve işbirliğine dayalı projeler sayesinde öğrenciler yeteneklerini geliştirir, eleştirel düşünme becerilerini geliştirir ve sosyal katılımlarını artırır. BBS doğa ile güçlü bir bağ kurarak işbirliğini, keşfi ve kişisel gelişimi teşvik eden dinamik bir öğrenme ortamı yaratır ve sorumluluk sahibi, yenilikçi ve yaratıcı bireyler yetiştirir. Erken yaşlardan itibaren çok dillilik ilkelerini benimseyerek, dillerin ve kültürlerin insan beynindeki etkileşimini keşfediyor, öğrencileri değerli dilsel ve kültürlerarası becerilerle donatıyoruz. Okulun vizyonu, her öğrenci için dönüştürücü bir öğrenme ortamı yaratmak, onları geleceğe hazırlamak ve kendilerinin en iyi versiyonları olmalarına yardımcı olmaktır.

4. Macaristan

- a. [Regional Centre for Information and Scientific Development \(RCISD\)](#), Bölgesel Bilgi ve Bilimsel Gelişim Merkezi, Yenilikçi, kadın liderliğindeki bir KOBİ olan RCISD, kapsayıcı eğitim uygulamalarını teşvik etme ve uluslararası işbirliği yoluyla eşitsizliklerle mücadele etme konusunda geniş deneyime sahiptir. RCISD, disiplinler arası işbirliğini ve eğitimde kapsayıcılığı teşvik eden Macar Araştırmacılar Gecesi ve Inclusion4Schools gibi projelerde öne çıkmaktadır. STEAMCRAFT gibi girişimlerle öğrencileri deneyimsel öğrenmeye dahil ederken BIOLOC ve CELEBio gibi projelerle sürdürülebilir kalkınmaya vurgu yapıyor. RCISD'nin uzmanlığını sürdürülebilirlik eğitimine entegre etmek, kapsayıcılığı ve yenilikçi öğrenmeyi sağlıyor.
- b. Obuda Üniversitesi (OE), Macaristan yükseköğretiminde önemli bir oyuncu ve 11.000 öğrencinin eğitimini sürdürdüğü önde gelen uygulama odaklı bir kurumdur. En son yayınlanan 2024 Times Higher Education raporuna göre OU, Macaristan'daki en üst sıradaki teknik üniversitedir. Makine mühendisliği, mekatronik mühendisliği, bilgisayar bilimleri, uygulamalı matematik, ekonomi, jeoinformatik, mimarlık, pazarlama ve öğretmen eğitimi alanlarında 7 fakülte, 2 eğitim merkezi, 16 BA/BSc (8'i İngilizce) ve 14 MA/MSc (7'si İngilizce) programında rekabetçi bilgiler sunmaktadır. OU 3 doktora okulu işletmektedir. OU, çok sayıda uluslararası kuruluşta ve ikili ve uluslararası programlarda (şu anda 20'den fazla AB finansmanlı bilimsel proje) bir aktördür.

5. Portekiz

- a. Instituto Superior Técnico /Lizbon Üniversitesi Técnico Lisboa, akademik mükemmeliyet, araştırma etkisi ve güçlü uluslararası ortaklıklarıyla tanınan Portekiz'in önde gelen Mühendislik, Bilim, Teknoloji ve Mimarlık okuludur. Técnico, 60'tan fazla milletten 11.000'den fazla öğrencisiyle, küresel zorlukların üstesinden gelmek için yenilikçiliği, girişimciliği ve en son araştırmaları teşvik etmektedir. Okul, uluslararası akademik ağlara (CLUSTER, TIME, CESAER) aktif olarak katılmakta ve çift diploma ve ortak doktora programları aracılığıyla MIT, CMU, UT-Austin ve EPFL gibi en iyi üniversitelerle işbirliği yapmaktadır. Técnico, stratejik ortaklıklar, disiplinler

arası araştırma ve bilgi transferi yoluyla küresel varlığını genişletmeye karardır ve bu da onu uluslararası projelerde kilit bir oyuncu haline getirmektedir.

6. Romanya

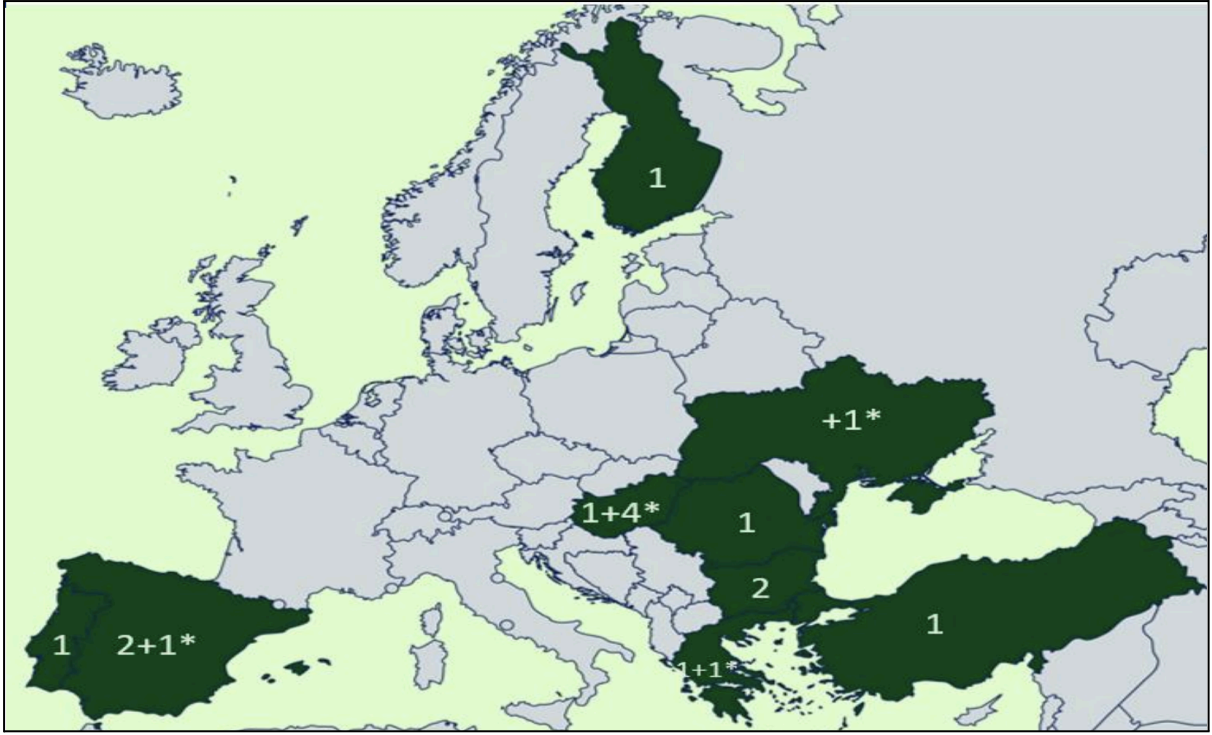
- a. Focus Eco Center kar amacı gütmeyen bir kuruluş olup merkezi Tg. Mures, Romanya merkezli kar amacı gütmeyen bir kuruluştur ve esas olarak Orta Transilvanya bölgesinde faaliyet göstermektedir. Kuruluşun ana hedefi, iklim değişikliği veya biyolojik çeşitlilik kaybı gibi önemli çevre sorunları hakkında kaliteli bilgi toplamak ve dağıtmak ve çözümler hakkında değerli, bilimsel olarak kanıtlanmış bilgileri teşvik etmektir. Focus, okul öğretmenlerinin ve eğitimcilerin gelecek nesillerin geleceğini etkileyebilecek doğru kişiler olduğuna inanmaktadır, bu nedenle ana hedef gruplarımız okullardır, ancak politika yapıcılar gibi diğer gruplarla da çalışmaktadır. Özellikle su yönetimi alanında pilot projeler geliştirmekte ve deneyimlerini daha büyük sistemler tarafından uygulanması için sunmaktadır.

7. İspanya

- a. Open Europe, İspanya'nın Reus kentinde bulunan ve Avrupa'da hareketliliği, yaşam boyu öğrenmeyi ve eğitimde yeniliği teşvik etmeye adanmış, kar amacı gütmeyen bir kuruluştur. Öğrenciler ve eğitimciler için eğitim, kariyer rehberliği ve Avrupa programlarına erişim sağlar. Open Europe, mesleki gelişimi ve sosyal entegrasyonu desteklemek için eğitim platformları ve yenilikçi öğrenme kaynakları oluşturarak kapsayıcılığı, sürdürülebilirliği ve dijital Beceris'i teşvik etme konusunda uzmanlaşmıştır.
- b. Escola Pia de Catalunya (EPC) 23 okuldan oluşan bir ağına sahip bir kurumdur. Çalışmalar anaokulundan yükseköğretime kadar devam etmektedir. Bu 22 okulun 13'ünde farklı alanlarda Mesleki Eğitim ve Öğretim çalışmalarımız bulunmaktadır: Yönetim, IT, Spor, Sağlık, Çocukluk, Pazarlama, ormancılık, otelcilik vb. EPC'nin 20.000 öğrencisi, 2.900 öğretmeni ve bir vakfı (Camins) bulunmaktadır. EPC, Katalunya'da eğitim alanında 400 yılı aşkın bir deneyime sahiptir. O zamandan bugüne kadar Escola Pia de Catalunya, sosyal dönüşüm için itici bir güç olarak eğitimi teşvik etme amacını asla kaybetmeden yeni zamanlara uyum sağlayarak gelişmeye devam etmiştir.

8. Türkiye

- a. Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü (Konya İl MEM), Konya genelinde okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yetişkin eğitimi alanlarında eğitim ve öğretim faaliyetlerinin planlanması ve koordinasyonundan sorumlu bir devlet kurumudur. İl, toplam 2.913 okul, 36.439 öğretmen ve 543.379 öğrenciye ev sahipliği yapan 31 ilçeyi kapsamaktadır. Konya İl MEM, bu geniş eğitim ağını birleştiren bir şemsiye kuruluş olarak görev yapmaktadır.

Şekil 1: Katılımcı ülkeler ve ortak kuruluşların sayısı (*ilişkili ortaklar) bir harita üzerinde gösterilmiştir.

Listede yer alan ülkeler, hükümetlerinin SDG4 hedeflerine olan güçlü bağlılıklarına rağmen, çeşitli derecelerde, sürdürülebilirliğin farklı boyutlarına hitap eden sürdürülebilirlik sorunları olarak kategorize edilebilecek çoklu coğrafi, sosyal ve ekonomik zorluklarla karşılaşmaya devam etmektedir. Sürdürülebilir kalkınma için eğitime ilişkin ülkelere özgü bağlamlar aşağıda açıklanmaktadır:

Bulgaristan'da çevresel sürdürülebilirlik eğitimi giderek daha fazla ilgi görmektedir, ancak müfredata entegrasyonu halen bir zorluk teşkil etmektedir. Çevre konuları çeşitli derslerde ele alınsa da, uygulama ve kapsam derinliği konusunda hala tutarsızlıklar vardır. Öğretmenler genellikle bu konuları etkili bir şekilde öğretmek için yeterli eğitim ve kaynaktan yoksundur. Öğretmenlerin yalnızca %15'i çevre eğitimi konusunda eğitim aldığını bildirmiştir (Eğitim ve Bilim Bakanlığı, 2020).

İspanya, özellikle iklim değişikliğinin "sıcak noktası" olarak kabul edilen Akdeniz bölgesinde iklim değişikliğine karşı oldukça savunmasızdır. Artan sıcaklıklar ve kuraklık gibi aşırı hava olayları ve tahmin edilemeyen yağış modelleri, tarım, hayvancılık, ormancılık ve turizm için hayati önem taşıyan su ve toprak gibi temel kaynakları tehdit etmektedir (IPCC, 2021). İspanyol eğitim sistemi, sürdürülebilirlik konularının müfredata giderek daha fazla entegre edilmesiyle bu ulusal öncelikleri yansıtmaktadır. Ancak, bu konuların tüm eğitim seviyelerine ve tüm bölgelere entegre edilmesi zor olmaya devam etmektedir. İspanya Döngüsel Ekonomi Stratejisi (EEEC), 2030 yılına kadar doğrusal ekonomiden döngüsel

ekonomiye geçmeyi ve ürünlerin yeniden kullanımını, geri dönüşümünü ve onarımını teşvik etmeyi amaçlamaktadır (Ekolojik Geçiş Bakanlığı, 2020).

Macaristan, özellikle su yönetimi ve kirlilikle ilgili olarak önemli çevresel zorluklarla karşı karşıyadır. Bu sorunları ele alma çabalarına rağmen Macaristan, 2021 Çevresel Performans Endeksi'nde (EPI, 2021) 27 AB ülkesi arasında 23. sırada yer almaktadır. Mevcut müfredatın, kapsamlı sürdürülebilirlik eğitimini mümkün kılacak şekilde güncellenmesi gerekmektedir. Macar öğretmenlerin yalnızca %20'si çevre konularını öğretme konusunda kendilerine güvendiklerini belirttiğinden, sürdürülebilirliğe odaklanan öğretmen eğitimi programları çok önemlidir (OECD, 2020).

Biyoçeşitlilik açısından zengin olan **Romanya**, endüstriyel faaliyetlerden kaynaklanan çevresel tehditlerle karşı karşıyadır. Ülke, Çevresel Performans Endeksi 2021'de (EPI, 2021) 27 AB ülkesi arasında 26. sırada yer almaktadır. Bazı ilerlemelere rağmen, sürdürülebilirliğin eğitim sistemine entegre edilmesi için önemli reformlara ihtiyaç vardır. Öğretmenlerin yalnızca %10'u çevresel sürdürülebilirliği öğretmek için kendilerini yeterince hazır hissetmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2020).

Finlandiya, 2021 Çevresel Performans Endeksi'nde (EPI, 2021) 3. sırada yer alarak eğitim alanında küresel bir liderdir. Ülke, çevre eğitiminde sağlam bir temele sahiptir ve okulların %95'i sürdürülebilirliği müfredatlarına dahil etmektedir (Finlandiya Ulusal Eğitim Ajansı, 2020). Sürdürülebilirliğe odaklanan öğretmen eğitimi programları ve mesleki gelişim fırsatları, bu liderlik konumunu korumak ve geliştirmek için gereklidir. Finlandiya, interaktif ve öğrenci merkezli öğretim yöntemlerini teşvik ederek, sürdürülebilirlik yetkinliklerini tüm eğitim seviyelerine ve derslere entegre etme konusunda bir ölçüt oluşturmaya devam etmekte ve öğrenciler arasında çevresel konuların derinlemesine anlaşılmasını teşvik etmektedir. Bununla birlikte, Finlandiya okullarında artan göç ve çeşitlilik, hem genel olarak hem de özel olarak eğitimde artan eşitsizlikleri beraberinde getirmiştir. Öğrenci nüfusu çeşitlendikçe, eğitim çıktılarına ve kaynaklara erişimde eşitsizlikler ortaya çıkmıştır. Bu eşitsizliklerin ele alınması, geçmişleri ne olursa olsun tüm öğrencilerin Finlandiya'nın eğitim alanındaki ilerlemelerinden ve sürdürülebilirlik girişimlerinden eşit şekilde faydalanmasını sağlamak açısından büyük önem taşımaktadır.

Yunanistan, iklim değişikliği nedeniyle ciddi çevresel zorluklarla karşı karşıyadır ve 2050 yılına kadar su mevcudiyetinde %30 azalma olacağı öngörülmektedir (Avrupa Çevre Ajansı, 2021). Kapsamlı bir sürdürülebilirlik eğitiminin müfredata entegre edilmesi, bu zorlukların üstesinden gelmek için elzemdir. Öğretmenler için sürdürülebilirliğe odaklanan eğitim ve öğretim programları çok önemlidir. Yunan öğretmenlerin sadece %25'i bu konuları öğretmek için kendilerini hazır hissetmektedir (Eğitim ve Din İşleri Bakanlığı, 2020).

Portekiz eğitim alanında önemli ilerlemeler kaydetmiştir, ancak sürdürülebilirliği eğitim sistemine entegre etme konusunda zorluklarla karşı karşıyadır. Portekiz çeşitli sürdürülebilirlik ölçütlerinde iyi puanlar almasına rağmen, öğretmenlerin yalnızca %15'i çevresel sürdürülebilirliği öğretmek için yeterince hazırlıklı hissetmektedir (Eğitim

Bakanlığı, 2020). Ülke, 2021 Çevresel Performans Endeksi'nde (EPI, 2021) 27 AB ülkesi arasında 17. sırada yer almaktadır ve bu da iyileştirme için yer olduğunu göstermektedir.

Türkiye, 2021 Çevresel Performans Endeksi'nde (EPI, 2021) 180 ülke arasında 56. sırada yer alarak önemli çevresel bozulma ve kentleşme sorunlarıyla karşı karşıyadır. Ormansızlaşma, su kirliliği ve atık yönetimi gibi çevresel zorluklar hızlı kentleşme ile daha da artmaktadır. Çevresel sürdürülebilirliğin müfredata entegre edilmesi, bu zorlukların etkili bir şekilde ele alınması için elzemdir. Ancak, Türkiye'deki öğretmenlerin yalnızca %30'u çevre konularını öğretme konusunda kendilerine güvendiklerini belirtmiştir (OECD, 2020).

Ek 2.1 Öğretmenlerin öz değerlendirme anketi

Bu öz değerlendirme anketi, öğretmenlerin kendi uygulamalarını yansıtmalarına ve geliştirmelerine yardımcı olur. Öğretmenleri anketi doldurmaya, yanıtlarını meslektaşlarıyla tartışmaya ve eleştirel yansımadan ortaya çıkan fikirleri paylaşmaya teşvik ediyoruz. Eğitim liderleri, hem bireysel uygulamaları hem de okul genelinde işbirliğini güçlendirerek kolektif düşünmeyi kolaylaştırmaya davet edilmektedir. Bu araç aynı zamanda GreenComp'a ek kapsayıcılık ilkeleri ekleyen InclusiveFuture Framework'ün temel alanlarını da tanıtmaktadır.

Kategori	İfade	Yanıt (1 = Hiç değil, 2 = Biraz, 3 = Orta derecede, 4 = Çok, 5 = Tamamen)
Sürdürülebilirlik ve Kapsayıcılık Değerlerinin Somutlaştırılması	Tüm öğrenciler için adaleti, saygıyı ve eşit fırsatları teşvik edecek şekilde öğretiyorum.	
	Herkesin kendini değerli hissettiği bir öğrenme ortamı yaratmak için sınıfımda önyargılara, ayrımcılığa ve basmakalıp düşüncelere meydan okuyorum.	
	Öğretimimi farklı öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde uyarlarım.	
	Sınıf uygulamalarımda sürdürülebilirlik ve kapsayıcılığa bağlılık gösteriyorum.	
Sürdürülebilirlikte Karmaşıklık Kucaklamak	Farklı sistemlerin (örneğin çevre, ekonomi, toplum) nasıl bağlantılı olduğunu göstermek için gerçek dünyadan örnekler kullanarak öğretiyorum.	

	Öğrencilere sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği ile ilgili bilgileri sorgulamayı ve bilgiyi eleştirel bir şekilde analiz etmeyi öğretiyorum.	
	Öğrencileri varsayımları sorgulamaya ve tek bir doğru cevabın olmayabileceği ikilemleri keşfetmeye teşvik ediyorum.	
	I reflect on my own teaching to understand how it influences wider systems.	
Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Gelecekler Tasavvur Etmek	Öğrencilerin farklı gelecek senaryoları hayal etmelerine yardımcı oluyorum.	
	Sürdürülebilirlik sorunlarını tartışırken öğrencileri değişim ve belirsizlikle başa çıkma konusunda destekliyorum.	
	Öğrencileri sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık için olumlu dönüşüm fikirleri tasarlama konusunda destekliyorum.	
	Sürdürülebilirliğin farklı insanları ve yerleri (yani hassas grupları) nasıl etkilediği üzerine düşünmeyi teşvik ediyorum.	
Sürdürülebilirlik ve Kapsayıcılık için Hareket Etmek	Öğrencilere gerçek bağlamlarda anlamlı eylemlerde bulunmaları için fırsatlar sunarım.	
	Öğrencilerin bireysel ve kolektif eylemlerin yakın ve uzak gelecekte nasıl bir etkiye sahip olabileceğini anlamalarına yardımcı oluyorum.	
	Öğrencilere sürdürülebilirlikle ilgili faaliyetlerde liderlik yapma fırsatı veriyorum.	
	Grup faaliyetlerinde kapsayıcı işbirliğini ve paylaşılan sorumluluğu teşvik ediyorum.	

Ek 2.2 Değerlendirme Kriterlerinin Öğrencilerle Birlikte Oluşturulması

"Katılım ve İşbirliği" değerini tam olarak somutlaştırmak için değerlendirme sürecinin kendisi işbirliğine dayalı bir eylem haline gelebilir. Dereceli puanlama anahtarlarını veya başarı kriterlerini öğrencilerle birlikte oluşturmak, öğrenci eylemliliğini artıran, öğrenme hedeflerine ilişkin anlayışlarını derinleştiren ve değerlendirmeyi daha şeffaf ve anlamlı hale getiren güçlü bir uygulamadır.

Öğrenciler "kalitenin" neye benzediğini tanımlamaya dahil olduklarında, çalışmalarını daha fazla sahiplenirler. Kriterleri tartışma ve tanımlama süreci, öğrenme hedeflerini önceden hazırlanmış bir dereceli puanlama anahtarına göre çok daha derin bir düzeyde

içselleştirmelerine yardımcı olur. Bu uygulama, sınıf kültürünü uyumluluktan ortak bir amaca doğru kaydırır.

Birlikte Yaratma Sürecine İlişkin Kılavuz:

1. **Öğrenme Hedefleri ile başlayın:** Öğretmen, proje için tartışmaya açık olmayan öğrenme hedeflerini ve yeterlilikleri açıkça sunarak başlar (örneğin, "Bu projede, sistem düşüncesi anlayışımızı göstermemiz ve yerel bir çevre sorununa bir çözüm önermemiz gerekiyor").
2. **"Başarı Nasıl Görünür?" Beyin fırtınası yapın:** Öğrencilere "Harika bir proje nasıl görünür, nasıl ses çıkarır ve nasıl hissettirir?" veya "Birisi bu konuda harika bir iş çıkarmış olsaydı, ne görürdük?" diye sorun. Tüm öğrenci fikirlerini yargılamadan kaydedin.
3. **Kriterleri Gruplandırın ve Etiketleyin:** Sınıf olarak beyin fırtınası listesinde kalıplar arayın ve benzer fikirleri bir araya getirin. Her kategori için bir etiket veya isim oluşturmak üzere öğrencilerle birlikte çalışın (örneğin, "Net Açıklama", "Yaratıcı Çözüm", "Ekip Çalışması"). Bunlar dereceli puanlama anahtarının kriterleri olacaktır.
4. **Kalite Seviyelerini Tanımlayın:** Her bir kriter için farklı performans seviyelerinin neye benzeyeceğini tartışın. En yüksek seviyeyi ("Yeterli" veya "Örnek") tanımlayarak başlayın. Daha sonra geriye doğru giderek "Gelişmekte Olan" veya "Başlangıç" düzeyindeki çalışmaların neye benzeyeceğini tanımlayın. Öğretmen, açıklamaların spesifik, gözlemlenebilir ve öğrenme hedefleriyle uyumlu olmasını sağlamak için bu sürece rehberlik edebilir.
5. **Kullanın ve İyileştirin:** Öz, akran ve öğretmen değerlendirmesi için birlikte oluşturulan dereceli puanlama anahtarını kullanın. Projeden sonra sınıfla birlikte süreç üzerine düşünün: Dereceli puanlama anahtarı adil miydi? Açık mıydı? Bir dahaki sefere neleri değiştirdik?

Ek 2.3 Biçimlendirici Geri Bildirim Sağlama Kılavuzu

Değerlendirme, sürekli bir öğrenme döngüsünün parçası olduğunda en etkili yöntemdir. Yüksek kaliteli biçimlendirici geribildirim güç temelli, eyleme geçirilebilir ve diyalojiktir; sadece bir yargı vermek yerine büyüme zihniyetini teşvik eder ve öğrencileri gelişmeleri için güçlendirir.

Geri Bildirim Görüşmelerinin Yapılandırılması için Protokoller:

- **"İyi İşleyen Neydi? Ne Olsaydı Daha İyi Olurdu?" (W.W.W./W.W.B.E.I.?):** Akran veya öğretmen geri bildirimi için basit ve olumlu bir çerçeveleme. Geri bildirim veren kişi, iyileştirme için somut bir öneri sunmadan önce belirli güçlü yönleri belirlemelidir.
- **Övgü-Soru-Lehçe:**
 1. **Övgü:** İş hakkında gerçek ve spesifik bir iltifatla başlayın.

2. **Soru:** Öğrenciyi çalışmalar hakkında daha derin düşünmeye sevk etmek için düşünceli bir soru sorun (örneğin, "...nın bakış açısını dikkate alsaydınız ne olurdu acaba?").
3. **Lehçe:** Revizyon için somut bir öneri sunun.

Yazılı Yorumlar için Cümle Başlatıcılar:

- Güçlü yönleri vurgulamak için: "Şu konuda mükemmel bir iş çıkardığınızı fark ettim..." veya "___ analiziniz özellikle aydınlatıcıydı çünkü..."
- Daha derin düşünmeyi teşvik etmek için: "Vardığınız sonuçla ilgili bir sorum var..." veya "Bunu bir sonraki seviyeye taşımak için ___ ve ___ arasındaki bağlantıyı araştırmayı düşünün."
- Uygulanabilir tavsiyeler vermek: "Gözden geçirilmesi gereken belirli bir alan..." veya "Şunlarla ilgili kanıtlar ekleyerek argümanınızı güçlendirmeyi deneyin..."

Sürekli Geri Bildirim Döngüsü için Stratejiler:

1. **Önce Öz Değerlendirme:** Büyük bir proje sunmadan önce, öğrencilerin dereceli puanlama anahtarını kullanarak kendi çalışmalarını değerlendirmelerini sağlayın. Bu, kriterleri içselleştirmelerine yardımcı olur.
2. **Yapılandırılmış Akran Geri Bildirimi:** Öğrencileri, bir ortağa geri bildirim sağlamak için bir protokol (W.W.W./W.W.B.E.I.? gibi) kullanmaya yönlendirin. Bu, geribildirimi daha odaklı ve yararlı hale getirir.
3. **Revizyon için Öğretmen Geri Bildirimi:** Geri bildiriminizi, öğrenciler kendi kendilerine düşünme ve bir akranlarından öğrenme şansı bulduktan sonra verin. Yorumlarınızı revizyon için sonraki adımlarına rehberlik etmeye odaklayın.